

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนีมพานิช ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและติดตามในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณท่านอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

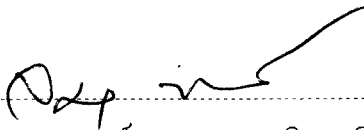
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ อาจารย์สุวินัย เกิดทับทิม อาจารย์สุรศักดิ์ โคประสี ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยในการวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณ คุณครูทองย้อย กระปุกทอง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนชาวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ทุกท่าน

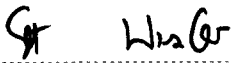
นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ เพื่อนนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ชูชาติ เลิศรัักษ์มงคล
ธันวาคม 2550

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ นโยบาย
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับผลทางการเมือง:
กรณีศึกษาอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
ชื่อและนามสกุล นายชูชาติ เดิศรีภักษ์มงคล
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์อุปนรรต พรหมอินทร์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์
วันที่ 21 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองกับผลทางการเมือง : กรณีศึกษาอำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้ศึกษา นายชูชาติ เลิศรักษ์มงคล **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ (2) ความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติกับผลทางการเมือง

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอบางคนทีจำนวน 300 คน โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการหลายขั้นตอน ในการวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 7 คนและกลุ่มผู้ปกครองท้องที่ คือกำนันและผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบางคนทีจำนวน 7 คน ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น ระดับเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (2) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมาก (3) ความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ผลสัมฤทธิ์ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ/การวัดความสำเร็จ.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคุณภาพชีวิต.....	33
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	36
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลทางการเมือง	42
สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
ตารางที่ 4.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ	73
ตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ	73
ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผลทางการเมืองจากการนำนโยบายกองทุนฯไปปฏิบัติ.....	74
ตารางที่ 4.5 แสดงความพึงพอใจของประชาชน.....	79
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับผลทางการเมือง.....	83
ตารางที่ 4.7 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1.....	90
ตารางที่ 4.8 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2.....	90
ตารางที่ 4.9 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3.....	91
ตารางที่ 5.0 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4.....	91
ตารางที่ 5.1 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 5.....	92
ตารางที่ 5.2 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 6.....	92
ตารางที่ 5.3 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 7.....	93
ตารางที่ 5.4 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 8.....	93

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายไปปฏิบัติและ ความพึงพอใจของประชาชน มีความสัมพันธ์ กับ ผลทางการเมือง กรณีศึกษา:ประชาชนในเขตอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม.....	7
ภาพที่ 2.1	โครงสร้างกลไกการบริหารกองทุนหมู่บ้าน.....	31
ภาพที่ 2.2	ขั้นตอนตามแนวทางการการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน.....	32
ภาพที่ 2.3	ภาพแสดงตัวแบบเชิงระบบ.....	46
ภาพที่ 2.4	แบบสรุปรายงานข้อมูลกองทุนหมู่บ้านฯ จ.สมุทรสงคราม.....	48
ภาพที่ 2.5	ข้อมูล/ประเด็น เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน อ.บางคนที่.....	49
ภาพที่ 2.6	แบบสรุปข้อมูลกองทุนหมู่บ้าน ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	50
ภาพที่ 2.7	ตารางแสดงจำนวนหมู่บ้าน ตำบล และหน่วยการปกครอง	51

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมานั้น กระบวนการปฏิรูปการเมืองที่เกิดจากรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้ส่งผลโดยตรงต่อพรรคการเมืองและการคัดสรรนโยบายของพรรคการเมืองอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเลือกใช้นโยบายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับต่างๆ

นโยบายหนึ่งที่ได้รับความสนใจมากที่สุดที่พรรคการเมืองและนักการเมืองทุกยุคทุกสมัยเลือกนำมาใช้คือนโยบายแก้ปัญหาคอขวด ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันดีว่าหากพรรคการเมืองใดสามารถแก้ไขปัญหาคอขวดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พรรคการเมืองนั้นก็ย่อมได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ทำหน้าที่บริหารประเทศต่อไปอย่างยาวนานได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาคอขวดของประเทศไทยเรานั้นมีลักษณะที่ทั้งแผ่กว้าง (Horizontal) และทั้งฝังรากลึกลงในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกันหลายประการ เช่น การที่ประชากรวัยทำงานในชนบทส่วนใหญ่มักละทิ้งพื้นที่เพื่อเข้ามาใช้แรงงานในเมืองใหญ่ การโคเตี่ยวของเมืองหลวงและเมืองเศรษฐกิจบางเมืองของประเทศ แทนที่ความเจริญจะกระจายตัวออกไปอย่างทั่วถึง การที่ประชากรรากหญ้าของประเทศยังขาดความรู้และไม่สามารถพึ่งตนเองได้อย่างจริงจังและถาวร เป็นต้น

ในกรณีของพรรคไทยรักไทย ถือเป็นพรรคการเมืองสำคัญของวงการการเมืองไทย พรรคหนึ่ง ที่ได้มีบทบาทอย่างมากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2548 ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการบริหารประเทศโดยใช้การศึกษาวัยเข้าช่วยอย่างจริงจังและเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากการกำหนดนโยบายของพรรค (ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นนโยบายของรัฐบาล) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ก่อให้เกิดนโยบายใหม่ๆที่เข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้ อาทิ นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นโยบายธนาคารประชาชน โดยทั้งสามนโยบายดังกล่าวถือเป็นนโยบายที่ "เป็นการกระจายความมั่นคงลงไปสู่ระดับรากหญ้า" ขณะเดียวกันพรรคไทยรักไทยยังได้มุ่งการประกาศสงคราม 3 ชนิด คือ

- 1) การประกาศสงครามกับความยากจน
- 2) การประกาศสงครามกับยาเสพติด และ
- 3) การประกาศสงครามกับการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้ในที่สุดแล้วพรรคไทยรักไทยจึงได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไป โดยได้เสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นครั้งแรกใน

วันที่ 6 มกราคม 2544 (248 เสียงจากทั้งหมด 500 เสียงหรือเกือบถึงกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในเวลานั้น) และ
 เข้าบริหารประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2547

นโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนในชนบทนั้นถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดที่พรรคไทยรักไทยมุ่งเน้น ทั้งนี้พิจารณาได้จากการประกาศนโยบายเร่งด่วนภายหลังจากการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ทั้ง 9 ประการ คือ

1. นโยบายการพักชำระหนี้และยกเว้นดอกเบี้ยให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี
2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท พร้อมๆกับการริเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าจากชุมชนออกสู่ตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ
3. การจัดตั้งธนาคารประชาชน
4. การจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
5. การจัดตั้งบริษัทขนาดกลางขึ้นสำหรับบริหารสินทรัพย์
6. การมุ่งพัฒนารัฐวิสาหกิจ
7. การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค) โดยจัดตั้งกองทุนประกันสุขภาพแห่งชาติและมีการตรากฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพแห่งชาติ
8. การเร่งรัดให้มีการจัดตั้งสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้แนวคิด “ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษเด็ดขาด”
9. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

ในจำนวนโครงการสำคัญๆที่รัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นำมาใช้นั้นควรกล่าวได้ว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินั้นมีความน่าสนใจและน่าศึกษามากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นนโยบายที่เมื่อพิจารณาในแง่ของการปฏิบัติแล้วจะพบว่าเป็นความพยายามที่จะลงลึกไปให้ถึงประชาชนในระดับรากหญ้า (Grass roots) โดยตรง ซึ่งนอกจากนี้แล้วนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ก็ยังเชื่อมโยงกับโครงการอื่นที่มีลักษณะหรือวัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ

1. การจัดตั้งธนาคารประชาชน เป็นการขยายและกระจายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างทางเลือกและลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนในระบบและเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารออมสินจัดทำโครงการธนาคารประชาชนขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ต้องการเงินทุนก้อนแรกในการประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยการให้บริการสินเชื่อที่ไม่ต้องมี

หลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่พิจารณาจากการบุคคลที่ค้ำประกันแทน ประกอบกับความสามารถในการคืนทุนและการสร้างรายได้ที่ต่อเนื่องของธุรกิจนั้นๆเป็นสำคัญ

2. การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค มีวัตถุประสงค์เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการรักษา และมุ่งดูแลสุขภาพของประชาชน เป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

3. โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนมีมาตรการและนโยบายแก้ปัญหาค่าความยากจนแบ่งออกเป็น 3 พื้นที่คือ

ก. พื้นที่ 8 จังหวัดนำร่องคือ ชลบุรี นครปฐม พิษณุโลก เชียงใหม่ นครราชสีมา อุดรธานี สุราษฎร์ธานี และสงขลา มีผู้มาจดทะเบียนเข้าโครงการทั้งสิ้น 1,677,699 คน ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ที่เข้ามาลงทะเบียนคือ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาไร้ที่อยู่อาศัย

ข. พื้นที่อีก 67 จังหวัด มีผู้มาจดทะเบียนเข้าโครงการทั้งสิ้น 5,716,088 คน ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ที่เข้ามาลงทะเบียนคือ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาไร้ที่อยู่อาศัยเช่นเดียวกับกลุ่มแรก

ค. พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีผู้มาจดทะเบียนเข้าโครงการทั้งสิ้น 192,129 คน รวมกรณีปัญหาทั้งสิ้น 222,266 ปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาไร้ที่อยู่อาศัยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนที่สำรวจพบแบ่งเป็น หนี้ในระบบ 500,000 ล้านบาท หนี้นอกระบบ 100,000 ล้านบาท

(รูปนรรต พรหมอินทร์ 2547:91-108)

ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปดำเนินการนั้น เป็นที่น่าสนใจว่าในระยะต่อมารัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้รับความชื่นชมจากประชาชนในระดับรากหญ้าเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกัน เช่น นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร นโยบายริเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ก็ได้รับการตอบรับจากประชาชนเป็นอย่างดี และแม้ว่าจะมีอุปสรรคในการบริหารจัดการบ้าง แต่รัฐบาลก็ยังคงดำเนินการแต่ละโครงการต่อไปได้ และถือว่าได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนยาวนานกว่าหลายรัฐบาลที่ผ่านมา โดยเป็นที่ยอมรับว่าโครงการต่างๆที่รัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรที่ดำเนินการมาตั้งแต่ต้นจนถึงช่วงปี พ.ศ. 2546 นั้นได้ส่งเสริมให้เกิดการตื่นตัวทางเศรษฐกิจมหภาค การจ้างงานโดยรวม การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงการที่แนวทางดังกล่าวนี้จะช่วยเปิดโอกาสให้ประชาชนจำนวนมากขึ้นสามารถเข้าถึงแหล่งทุน และการบริการต่างๆได้ง่ายขึ้น อันเป็นการช่วยให้ชุมชนในระดับล่างได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ การพัฒนาการในการประกอบอาชีพ และชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ฟังตนเองได้มากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพื่อการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรก็เป็นนโยบายที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในแง่ที่ไม่เห็นด้วย โดยส่วนหนึ่งมองว่านโยบายดังกล่าวเป็นเพียง

นโยบายเพื่อการหาเสียง เป็นนโยบายที่สร้างภาระในการใช้จ่ายงบประมาณของประเทศโดยไม่จำเป็น ทำให้ประชาชนจำนวนมากต้องมีภาระผูกพันอยู่กับหนี้สินเพิ่มมากขึ้น และจะกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ในปริมาณที่มากขึ้นสำหรับประชาชนในระดับรากหญ้าต่อไป อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเคยจัดตั้งไว้

ทั้งนี้อาจพิจารณาจากงานวิจัยเรื่องผลการประเมินสถานการณ์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งที่ 1 (เดือนเมษายน พ.ศ. 2545) โดยชูสม รัตนินิตย์ และ ชนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2545)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 570 คน จากพื้นที่ 12 อำเภอทั่วประเทศ พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่กู้เงินไปเพื่อลงทุนในกิจการ

ด้านการเกษตรร้อยละ 41.20

เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 22.80

ค้าขาย ร้อยละ 22.10

ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนร้อยละ 4.60

เพื่อทำงานช่างร้อยละ 4

กู้ไปลงทุนกิจการมากกว่า 1 อย่าง ร้อยละ 5.3

ขณะเดียวกันมีการระบุว่าเป็นการกู้เพื่อลงทุนเพิ่มในอาชีพหลัก ร้อยละ 65.40

เพื่อลงทุนอาชีพรองร้อยละ 28.60 เพื่อลงทุนในกิจการใหม่ร้อยละ 5.30

ขณะที่ผลการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ระบุว่าร้อยละ 53 ได้ผลการดำเนินการที่ดี ร้อยละ 42.30 ได้ผลค่อนข้างดี ร้อยละ 3.30 ไม่ค่อยได้ผล และร้อยละ 0.90 ระบุว่าไม่ได้ผลเลย

ส่วนพฤติกรรมการชำระหนี้เงินกู้ที่ผ่านมามี 103 ราย

ร้อยละ 86.60 ได้คืนตามกำหนดทุกครั้ง 15 ราย

ร้อยละ 12.60 ได้คืนตามกำหนดเวลาเป็นบางครั้ง มี 1 ราย

ร้อยละ 0.80) ไม่สามารถชำระคืนได้ตามกำหนดเวลา

ซึ่งจากผลการสำรวจดังกล่าวช่วยชี้ให้เห็นได้ว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน และเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลในทางที่ดี แต่อย่างไรก็ตามยังจะต้องมีการศึกษาต่อไปด้วยว่าผลของการดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ได้รับผลสำเร็จตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใดหรือไม่ด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ศึกษาประชาชนหลังการนำนโยบายไปปฏิบัติ ณ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม” ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงผลที่แท้จริงของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด และเพื่อให้ทราบถึงผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปใช้ว่าเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในมิติของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนผู้ขอกู้เงินกองทุนในพื้นที่ที่จะทำการศึกษา เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินนโยบายทางการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไปในอนาคต

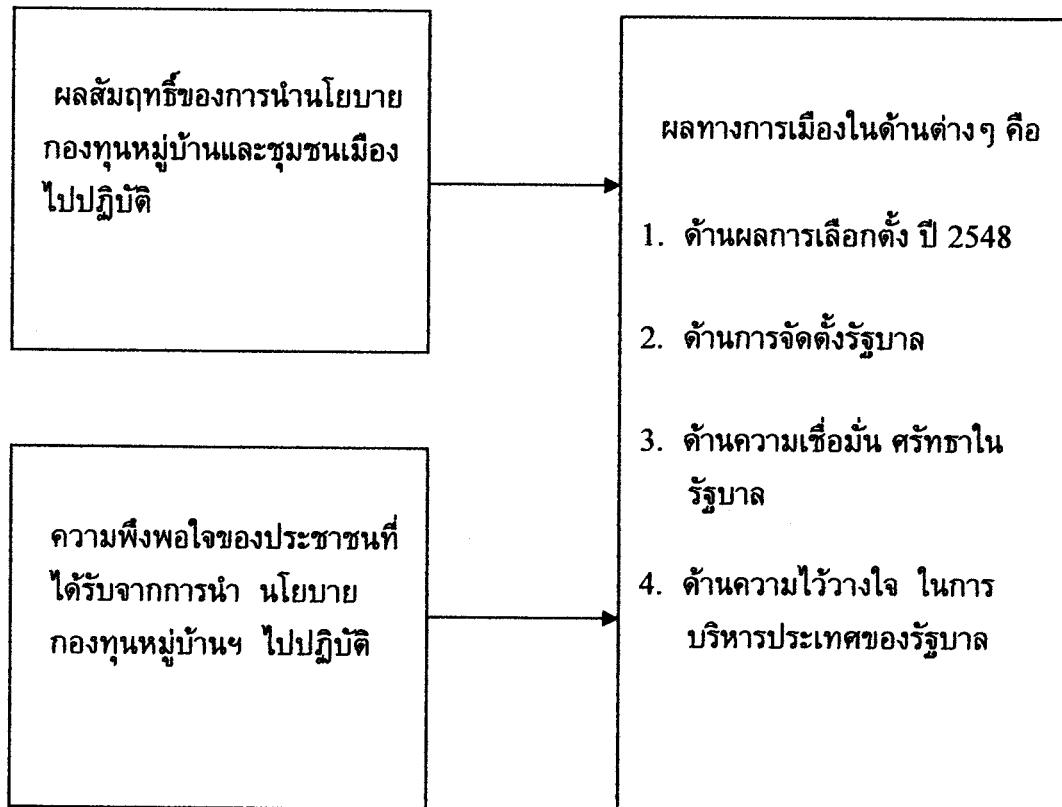
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ

2.2 เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชนผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ

2.3 เพื่อศึกษาถึง ผลทางการเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์ กับ ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ กับความพึงพอใจของประชาชน

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับ ผลทางการเมือง

4. สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง“ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับ ผลทางการเมืองศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติและความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับจากผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ กับผลทางการเมือง : ศึกษาประชาชนผู้ถือเงินกองทุนหมู่บ้านฯ ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

จากสมมติฐานในเรื่องนี้แบ่งเป็นสมมติฐานย่อย 8 สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1

ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง ปี 2548

สมมติฐานที่ 2

ความพึงพอใจของประชาชน ต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง ปี 2548

สมมติฐานที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับ ผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล

สมมติฐานที่ 4

ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์ กับ ผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล

สมมติฐานที่ 5

ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับ ผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในรัฐบาล

สมมติฐานที่ 6

ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่น ศรัทธา ในรัฐบาล

สมมติฐานที่ 7

ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับ ผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

สมมติฐานที่ 8

ความพึงพอใจของประชาชน ต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

5. ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้ การศึกษาวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์เรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับ ผลทางการเมือง: ศึกษาประชาชนหลังการนำนโยบายไปปฏิบัติ เฉพาะ อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

5.1 ศึกษาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติของรัฐบาลพรรคไทยรักไทย

ช่วง พ.ศ. 2544-2547 โดยเฉพาะนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5.2 ศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลทางการเมือง ที่เกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จริงของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยช่วง พ.ศ.2544-2547 โดยเฉพาะนโยบายด้านการแก้ปัญหาความยากจน คือ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ

5.3 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางคนที่ จังหวัด สมุทรสงคราม

5.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ และ ความพึงพอใจ ของประชาชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ.2548 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคไทยรักไทยเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียว

6. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

6.1 *ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ* หมายถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบาย การแก้ปัญหาความยากจน อันได้แก่ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติแล้ว ประสบความสำเร็จ และ บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย

การวัดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติครั้งนี้ วัดได้จากความคิดเห็นของประชาชนจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯและผู้ปกครองท้องถิ่น

6.2 *ความพึงพอใจของประชาชน* หมายถึง ประชาชนมีความพึงพอใจในการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายการแก้ปัญหาความยากจนที่มี นโยบายเร่งด่วนที่สำคัญ อาทิ เช่น การจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

6.3 *ประชาชน* หมายถึง ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอบางคนที่ จังหวัด สมุทรสงครามเท่านั้น

6.4 *ผลทางการเมือง* หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากที่มีการนำนโยบายการแก้ปัญหาความยากจนดังกล่าวไปปฏิบัติ คือ ผลการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ.2548 ซึ่งประชาชนจะตัดสินใจเลือกสมาชิกจากพรรครัฐบาล ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล และ

ประชาชนมีความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล ทำให้ พรรครัฐบาล สามารถเข้าไปจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวในการบริหารประเทศตามเป้าหมาย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบว่า การบริหารประเทศโดยการนำนโยบายไปปฏิบัติจริงของรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 โดยเฉพาะนโยบายทางด้าน การแก้ปัญหาความยากจนจากการดำเนินการตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน มีความสัมฤทธิ์ผล ในเขตพื้นที่ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มากน้อยเพียงใด

7.2 ประชาชนได้มีโอกาสสะท้อนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติจริงว่า มีความพึงพอใจมากน้อยแค่ไหน

7.3 ทำให้ทราบถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติและความพึงพอใจของประชาชนกับผลทางการเมือง

ได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติจริงเพื่อนำไปปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับผลทางการเมือง เป็นการศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยอาศัยทฤษฎีทางรัฐศาสตร์เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติและความพึงพอใจของประชาชนภายหลังจากการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง ณ. อำเภอ บางคนที จ.สมุทรสงคราม ในที่นี้เพื่อการศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมขอแนะนำเสนอทฤษฎี แนวคิด เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จและการวัดความสำเร็จ
2. แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายและคุณภาพชีวิต
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
5. แนวความคิดเกี่ยวกับผลทางการเมือง
6. สภาพทั่วไปของพื้นที่ ที่ทำการศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ/การวัดความสำเร็จ

ความหมายของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ นั้น ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาพของการดำเนินการของฝ่ายการเมือง ชุมชนที่เกี่ยวข้องและผลที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจนมากที่สุด ในที่นี้ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้รวบรวมนิยามหรือ ความหมายของการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติบางส่วนมาดังนี้

เจฟฟรี แอล.เพรสแมน (Jeffrey L. Pressman) และ อารอน วิลเดพสกี

(Aaron Wildavsky) 1973 ได้เรียบเรียงผลงานวิชาการเรื่อง “ รายงานผลการศึกษาศึกษาปัญหาการนำนโยบายการสร้างงานให้แก่ชนกลุ่มน้อยในนครโอ๊คแลนด์ไปปฏิบัติ” ซึ่งเรียบเรียงขึ้นในปี ค.ศ. 1973 ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติไว้ว่า หมายถึงกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ก่อนหน้า กับการกระทำหรือปฏิบัติการทั้งหลายที่มุ่งให้บังเกิดผลไปตามนั้น หรืออีกนัยหนึ่งการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติอาจหมายถึง ความสามารถในการจัดการและประสานสิ่งที่จะกระทำให้บังเกิดผลในลักษณะที่เชื่อมโยงถึงกัน หรือเป็นลักษณะของลูกโซ่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ทั้งนี้เพื่อให้ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นไปตามกระบวนการที่มุ่งหวังไว้ เจฟฟรีย์ แอล.เพรสแมน (Jeffrey L. Pressman) และ อารอน วิลเดฟสกี (Aaron Wildavsky ,1973:21)

ในที่นี้ เจฟฟรีย์ แอล. เพรสแมน (Jeffrey L. Pressman) และ อารอน วิลเดฟสกี (Aaron Wildavsky) เห็นว่าการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัตินั้นจะต้องมีนโยบายเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงมีการปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ศุภชัย ยาวะประภาส ได้ขยายความไว้ในหนังสือเรื่อง “นโยบายสาธารณะ” ว่า สำหรับเจฟฟรีย์ แอล.เพรสแมน (Jeffrey L. Pressman) และ อารอน วิลเดฟสกี (Aaron Wildavsky)แล้ว การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติไม่ใช่การสร้างเงื่อนไขแรกเริ่ม แต่เป็นการดำเนินการในภายหลังที่เงื่อนไขแรกเริ่มได้เริ่มเกิดขึ้นแล้ว (ศุภชัย ยาวะประภาส,2533:90)

เช่นเดียวกับ โด널ด์ เอส.แวนมีเตอร์ (Donald S. Van Meter) และ คาร์ล อี แวนฮอร์น (Carl E Van Horn) ที่ได้นำเสนอแนวคิดของการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติไว้ในรูปของบทความ เรื่อง “The Policy Implementation Press A Conceptual FrameWork” ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติไว้อย่างสอดคล้องกันกับของเจฟฟรีย์ แอล.เพรสแมน (Jeffrey L. Pressman) และ อารอน วิลเดฟสกี (Aaron Wildavsky) ดังนี้คือ “ การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นหมายถึงการดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชนที่มุ่งให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้ตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กำหนดก่อนหน้านั้นแล้ว โด널ด์ เอส.แวนมีเตอร์ (Donald S. Van Meter) และ Carl E Van Horn,1975:445-448)

ชุมพร สังขปริษา (2528:246-247 อ้างถึงใน พยงค์ สินธุหนาว,2541:65-66)

ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า

กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นหลังจากการออกตัวบทกฎหมายต่างๆเพื่อรองรับนโยบายโครงการ แผนงานและกิจกรรมต่างๆ

กิจกรรมต่างๆที่มีขึ้นติดตามจากข้อความอันเป็นคำแถลงชี้แจงวัตถุประสงค์หรือความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล อันเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของโครงการและผลลัพธ์อันพึงปรารถนา

วอลเตอร์ วิลเลียม (Walter William) (อ้างถึงใน อุทัย เลหาวิเชียร,2528:340)

กล่าวไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการคำนึงถึงความพร้อมขององค์การที่จะนำเอาคนและวัสดุมารวบรวมเป็นหน่วยและจูงใจให้คนนำเอาวัตถุประสงค์ขององค์การไปปฏิบัติ ในทัศนะของ วิลเลียม (William) ก็คือ ผู้ปฏิบัติงานควรจะมีการวิเคราะห์ความหมายที่ชัดเจน ความเฉพาะเจาะจงและความสมเหตุสมผลของนโยบายอย่างถ่องแท้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาความพร้อมในเรื่องของบุคลากร องค์การ และการจัดการทั่วไป ตลอดจนการกำหนดรูปแบบของการบริหาร ปัจจัยที่เอื้ออำนวย การจัดระบบข้อมูล ข้อมูลป้อนกลับและการประเมินผล

อารอน วิลเดฟสกี (Aaron Wildavsky) (อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, 2529:320) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ การต่อรองและการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางสังคมในการนำนโยบายไปปฏิบัติของแต่ละฝ่าย และหมายความรวมถึงวิธีการที่จะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามสถานการณ์นี้ ตลอดเวลา

ราแดช (Radach) (อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2543:19,404) อธิบายไว้ได้ดังนี้

1. การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ เกมของกระบวนการทางการเมือง เป็นการสะท้อนให้เห็นความต่อเนื่องระหว่างการตัดสินใจเลือกนโยบาย การให้ความเห็นชอบ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจมีลักษณะเป็นเกมทางการเมืองอีกเช่นกัน กล่าวคือ อาจมีการช่วงชิงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า หน่วยงานใดควรจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง อาทิเช่น งานเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสีย กระทรวงวิทยาศาสตร์ อาจเห็นว่าหน่วยงานของตนควรเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานของตนควรเป็นผู้รับผิดชอบ ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยโดยกรมโยธา อาจเห็นว่าหน่วยงานของตนควรเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นรูปแบบของเกมการเมืองในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน
2. การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับปัจจัยอะไรบ้างและปัจจัยเหล่านั้นมีความสำคัญหรือมีบทบาทต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างไร ซึ่งในการตอบคำถามดังกล่าว การวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบที่น่าสนใจซึ่งจะมีผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นจริง
3. การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมทางสังคมและเป็นไปตามข้อกำหนดนโยบายภายใต้แนวความคิดนี้ แสดงให้เห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรม กิจวัตรที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อการแก้ไขปัญหาของสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นความหมายหลักประการหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

อย่างไรก็ดีในการให้ความหมายหรือแนวคิดการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัตินี้ยังมีนักวิชาการตะวันตกบางท่านที่ให้ทัศนะที่แตกต่างออกไป อาทิ ทัศนะของ

ยูจีน บาร์แดช (Eugene Bardach) ที่มองว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการทางการเมือง และเป็น “เกมการต่อสู้ทางการเมือง” อย่างหนึ่ง โดยให้ความหมายไว้ว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติคือกระบวนการต่างๆ หรือกลยุทธ์ที่แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ของกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลาย ในอันที่จะต่อสู้เพื่อให้สามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่มตน ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายตามอาณัติของนโยบายก็ได้ ยูจีน บาร์แดช (Eugene Bardach, 1980:9)

ขณะที่ ซูซาน บาร์เรท (Susan Barrett) และ โคลิน ฟัดจ์ (Colin Fudge) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติไว้ค่อนข้างแตกต่างและไกลออกไปจากนักรัฐศาสตร์ท่านอื่น โดยกล่าวว่า การจะพิจารณาถึงเรื่องการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติ นั้นไม่ควรเลือกพิจารณาเพียงการผลักดันนโยบายไปใช้ให้เกิดผลแต่เพียงด้านเดียว หากแต่จะต้องให้ครอบคลุมไปถึงการสังเกตปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นด้วย เพื่อให้สามารถอธิบายได้ว่าในการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติ(จริง) นั้นมีกระบวนการใดเกิดขึ้นบ้าง และกระบวนการหรือการกระทำนั้นๆเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะเหตุใด หรืออาจกล่าวได้ว่าการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติในทัศนะของซูซาน บาร์เรท(Susan Barrett) และโคลิน ฟัดจ์ (Colin Fudge) นั้น ให้ความสำคัญกับ “สิ่งที่ถูกกระทำ” การกระทำ และความเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติเป็นสำคัญ นั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการท่านอื่นที่ได้ให้ความหมายในเรื่องเดียวกันนี้ไว้อีกหลายท่าน เช่น เควด (E.S. Quade) นั้นได้ให้นิยามของการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติไว้ว่า หมายถึง “กระบวนการจัดการกับแบบแผนการนำเพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยตรงตามอาณัติของนโยบายโดยยอมรับข้อกำหนดที่เกิดขึ้นจากการที่ได้มีการตัดสินใจไปก่อนแล้ว” ซึ่งหมายถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติหลังจากการตัดสินใจที่จะเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเรื่องนั้นๆ

ส่วนซาบาเตียร์ (Paul Sabatier) และแมสมาเนียน (Danial Mazmanian) เห็นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ได้แก่ การนำนโยบายพื้นฐานทั่วไป หรือ กฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี หรือ คำพิพากษาของศาลไปดำเนินการให้เสร็จสิ้นและบรรลุผลตามเป้าหมาย ซาบาเตียร์และแมสมาเนียน(Sabatier and Mazmanian 1980:538-560)

ขณะที่ อเล็กซานเดอร์ (Ernest R. Alexander) เห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น เป็น “การนำชุดการปฏิบัติซึ่งเป็นแผนการทำงานที่มุ่งไปยังผู้ที่ตั้งใจจะให้ได้รับประโยชน์จากนโยบายเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นการปฏิบัติในภาคสนาม อเล็กซานเดอร์ (Alexander 1985:413)

ในการให้ความหมายเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในข้างต้นนั้น พบว่ามีความสอดคล้องกันอยู่หลายประการ เช่นเดียวกับที่ศุภชัย ยาวะประภาส ได้สรุปไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นไปในทางเดียวกันว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้นจะมีประเด็น (topic) ที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ

1) ความต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่ง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนในทุกกิจกรรม ไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นครั้งคราวแล้วเลือนหายไป อนึ่ง กิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องนั้นจะต้องมีระบบขั้นตอนที่สอดคล้องสัมพันธ์กันตลอดเวลาด้วย

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องเป็นการดำเนินการที่มุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2533:90)

เช่นเดียวกับที่ วรเดช จันทรศร (2531:68) ที่อธิบายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้นเป็นเรื่องของการศึกษาทำความเข้าใจว่าองค์กรหนึ่งองค์กรใดที่รับผิดชอบ (เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ) นั้นจะสามารถที่จะกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญ (ที่องค์กรนั้นๆมีอยู่) ได้ปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ซึ่งในที่นี้จะต้องเป็นหน้าที่ของนักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะจะต้องให้ความสนใจถึงปัญหาหรือปัจจัยที่เชื่อมโยงกันระหว่างความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติรวมทั้งแผนงานและโครงการ (ที่เกิดจากนโยบายนั้นๆ) ให้ลึกซึ้งและถ่องแท้มากที่สุดเป็นสำคัญ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2546:1) อธิบายว่า นโยบายสาธารณะที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้นมีความหมายกว้างและบางครั้งไม่อาจให้ความหมายได้ครอบคลุมและชัดเจนและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการที่บุคคลต่าง ๆ มักใช้คำว่านโยบายสาธารณะ ในการสื่อหรืออ้างอิงถึงปรากฏการณ์ต่างๆที่ไม่เหมือนกัน... กล่าวคือ

1. นโยบายสาธารณะถูกใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มกิจกรรม (field of activity) ที่รัฐบาลเกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมในด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ ด้านการเคหะ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งช่วยให้เห็นขอบข่ายภารกิจหน้าที่ของรัฐบาลในการเข้ามาแทรกแซงระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. นโยบายสาธารณะเป็นการแสดงออกของเป้าประสงค์โดยทั่วไป (General Purpose) หรือสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา (desired states of affairs) เช่น ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง เป็นต้น ซึ่งมักจะเป็นเรื่องของศิลปะโวหารที่มุ่งให้เกิดความประทับใจมากกว่าความมุ่งหวังอย่างจริงจัง

3. นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องของข้อเสนอบางประการของกลุ่มการเมือง (specific proposals) ต่าง ๆ ที่ต้องการให้รัฐบาลรับไปดำเนินการ เช่น แนวการปฏิรูปการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น ซึ่งข้อเสนอเหล่านี้มักเป็นเรื่องเฉพาะกิจที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนออื่นๆหรือเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์สุดท้าย

4. นโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจของรัฐบาล (decisions of government) ซึ่งมักจะเป็นการมุ่งให้ความสนใจเฉพาะในช่วงเวลาที่กำลังจะตัดสินใจว่ารัฐบาลจะเลือกทำอะไรหรือไม่ทำอะไร (moment of choices) หรือมีการอนุมัติหรือไม่อนุมัติบางอย่าง เช่นการสร้างระบบขนส่งมวลชนเพื่อแก้ปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานครแบบลอยฟ้าหรือแบบใต้ดิน การยกเลิกหรือยังคงให้มีการจัดเก็บภาษีดอกเบียเงินฝาก เป็นต้น

5. นโยบายสาธารณะเป็นการให้อำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ (formal authorization) ซึ่งเป็นเรื่องของการออกตัวบทกฎหมายในการอนุญาต หรือเป็นเงื่อนไขหรือข้อกำหนดสำหรับดำเนินงานบางอย่าง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้สิทธิประโยชน์ในลักษณะต่างๆ รวมถึงการอำนวยความสะดวกและการให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุนและผู้สนใจลงทุน เป็นต้น

6. นโยบายสาธารณะหมายถึงแผนงาน (program) และโครงการต่างๆของรัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมและทรัพยากร องค์การบริหารจัดการ ระเบียบปฏิบัติต่างๆเพื่อดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์

7. นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิต (output) ที่ทางรัฐบาลได้ดำเนินการไปซึ่งอาจจะปรากฏในรูปของผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการ การบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น และมักจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปตามแต่ละประเภทของนโยบายสาธารณะ เช่น จำนวนกิโลเมตรของถนนลาดยางมะตอยที่เข้าสู่หมู่บ้านต่างๆ จำนวนหรือปริมาณของน้ำมันไร้สารตะกั่วที่มีการบริโภค จำนวนยอดของผู้ฝ่าฝืนไม่สวมหมวกนิรภัย เป็นต้น ซึ่งผลผลิตของการดำเนินงานเหล่านี้จะเชื่อมโยงต่อผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของรัฐบาล

8. นโยบายสาธารณะเป็นผลลัพธ์ (outcome) ที่เกิดขึ้นตามมาจากการดำเนินงานของรัฐบาล ทั้งในส่วนที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็นผลเชื่อมโยงมาจากผลผลิตและการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ เช่น การลดลงของสารตะกั่วในบรรยากาศจากความพยายามของรัฐบาลในการนำน้ำมันไร้สารตะกั่วมาใช้ทดแทนน้ำมันที่มีสารตะกั่วเจือปนอยู่ การลดลงของอุบัติเหตุการตายอันเป็นผลมาจากการบังคับให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกนิรภัย ความกินดีอยู่ดีของประชาชนจากการกระจายความเจริญออกสู่ภูมิภาค เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากที่ได้รวบรวมมาข้างต้น การนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความหมายใน 2 มิติ (Dimension) ได้แก่

1) เมื่อพิจารณาความหมายในเชิงกิจกรรมหรือในเชิงของการปฏิบัติจะหมายถึงกระบวนการในการจัดและการประสานกิจกรรมเพื่อนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลลัพธ์ และ

2) เมื่อพิจารณาความหมายในเชิงศาสตร์จะหมายถึง การแสวงหาความรู้ ความเข้าใจและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำความรู้ หรือองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาแนวทาง สร้างกลยุทธ์ใหม่ๆและเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กรรวมทั้งกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นให้สามารถประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย และสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลของนโยบาย

พัฒนาการแนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

แนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเป็นแนวความคิดที่อยู่ในสายของสาขาวิชาสังคมศาสตร์มาอย่างยาวนาน แต่เนื่องจากยังขาดความชัดเจนในสาระและองค์ความรู้ จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่าไม่มีความสำคัญในเชิงวิชาการ แนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัตินี้โดยเนื้อหาแล้วเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1970 โดยการศึกษาของ Erwin C. Hargrove ซึ่งภายหลังได้เรียบเรียงเป็นหนังสือชื่อ *The Missinglink: The study of Implementation of Social Policy* นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่าจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทั่วไปได้ (จุมพล หนีมพานิช 2546 : 99-105)

เช่นเดียวกับงานของ Professor Jeffrey L. Pressman และ Aaron Wildavsky (1970) ซึ่งศึกษาถึงความล้มเหลวของโครงการสร้างงานของรัฐบาลกลางสหรัฐฯ ที่ดำเนินการโดย EDA (Economic Development Administration) เมือง Oakland มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลงานการศึกษาชิ้นนี้เป็นงานที่นำเสนอในลักษณะวิเคราะห์เจาะลึกการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติ และถือเป็นงานวิชาการอีกชิ้นหนึ่งที่กลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เกิดผลงานใหม่ๆ ของนักวิชาการรุ่นต่อๆ มา โดยเฉพาะหลังจากทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ทำให้นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และสังคมของสหรัฐอเมริกาหันมาให้ความสนใจต่อการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางขึ้น จนนำไปสู่การสร้างทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวกันอย่างต่อเนื่อง โดยในยุคปัจจุบันทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติได้แตกแขนงและต่อยอดออกไปเป็นงานวิชาการชิ้นใหม่ๆ มากมาย เช่น *A Textbook of Creativity* ของ Edward De Bono (มิถุนายน 1970 -1971) ที่อธิบายถึงเรื่องกระบวนการพัฒนา การสร้างแนวคิดใหม่ๆ การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่ต่างออกไปจากเดิมเพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นต้น หนังสือเล่มนี้มีการปรับปรุงใหม่เมื่อปี 1990 ในชื่อเรื่องเดียวกัน หนังสือเรื่อง *Rethinking the Future* ของ Rowan Gibson เป็นหนังสือที่แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการรู้จักบริหารการเปลี่ยนแปลง เน้นย้ำให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นต้องมีสำนึกในเป้าหมายขององค์กร มีการสื่อสารระหว่างกันที่ดี และกล้าที่จะปรับปรุงการทำงานในองค์กรให้กะทัดรัดคล่องตัวร่วมกัน ฯลฯ หนังสือเรื่อง *Execution : The Discipline of Getting things done* (2002) เขียนโดย ลาร์รี บอสซิดี (Larry Bossidy) และ แรม ชารอน (Ram Charan) ที่อธิบายถึงวิธีการที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย การมีจิตสำนึกในการทำงาน ความเข้าใจในการบริหารงาน และปฏิบัติงาน การจัดลำดับความสำคัญของงาน การเลือกคนให้ถูกกับงาน จนถึงการสอดแทรกเรื่องการมีจิตสาธารณะในการทำงาน ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดเรื่องการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติกลายเป็นสิ่งที่มีมิติที่หลากหลายขึ้นกว่าเดิมหลายเท่า นอกจากตำราที่เป็นต้นแบบของทฤษฎีที่สำคัญแล้ว ยังได้มีการวิวัฒนาการออกไปไกลกว่าจุดเริ่มต้นมาก โดยทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งภายในสหรัฐอเมริกาเองได้พยายามนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กันอย่างเต็มที่ ทั้งยังแผ่ขยายออกไปยัง

นานาประเทศด้วยโดยมาก จนอาจเรียกได้ว่าในปัจจุบันนี้แนวคิดดังกล่าวได้ถูกผสมผสานกับการแนวคิดและทฤษฎีอื่นๆเพื่อใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงานหรือองค์กรแทบทุกระดับไปแล้ว ซึ่งต่อไปในอนาคตก็อาจยังผลให้แนวความคิดเรื่องการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติอาจปรากฏรูปแบบของทฤษฎีที่แปลกออกไปจากเดิมตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 ก็เป็นไปได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพของโลกและสังคมในอนาคตที่มีความเป็นพลวัต (Dynamics) อยู่ตลอดเวลา

แนวความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ/การวัดความสำเร็จ

ความหมายของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ/การวัดความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ/การวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายสาธารณะในทศวรรษของ ดอนนา เคอร์ (Donna H.Kerr) เห็นว่าน่าจะมีแนวทางพิจารณาได้ 3 ลักษณะคือ (1) พิจารณาว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation Failure or Success) (2) ตัวนโยบายเองสำเร็จหรือล้มเหลว (Instrumental failure or Success) และ (3) การตัดสินใจเชิงปทัสฐานว่าสำเร็จหรือล้มเหลว (Normative justification) เคอร์ อธิบายเพิ่มเติมว่า ความล้มเหลวในขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจเกิดจากองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีศักยภาพต่ำ องค์การขาดความรู้และวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม ตัวผู้ปฏิบัติที่เหมาะสม ตัวผู้ปฏิบัติขาดความสามารถ องค์การขาดกำลังคน ความล้มเหลวของนโยบายในประเด็นนี้เป็นเพราะองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถทำให้บรรลุความสำเร็จได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเงื่อนไขอะไรก็ตามที่สุดแท้ ถือว่าเป็นความล้มเหลวในการนำไปปฏิบัติ ส่วนความล้มเหลวของตัวนโยบายเองนั้นหมายความว่านโยบายไม่สามารถสนองวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Policy does not fulfill the purpose) และความไม่สำเร็จอันเนื่องมาจากการตัดสินใจเชิงปทัสฐาน หมายความว่า เมื่อพิจารณาเป้าหมายของนโยบายแล้วเป้าหมายที่นโยบายมุ่งให้บรรลุ อาจมีความขัดแย้งกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรมอันดีนั้นก็คือเป้าหมายของนโยบายเมื่อนำไปปฏิบัติจนบรรลุผลแล้ว อาจมีผลกระทบต่อศีลธรรม ส่งผลให้เกิดความทารุณ หรือนโยบายอาจกำหนดคุณค่าของเป้าหมายไม่ชัดเจน (Not clear value goals) ทำให้เกิดการบริหารบิดเบือนเพราะเมื่อเป้าหมายและแนวปฏิบัติคลุมเครือจะทำให้ข้าราชการที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นมาแทน กฎเกณฑ์และมาตรฐานของงานที่สร้างขึ้นสืบเนื่องมาจากความคลุมเครือของเป้าหมายนี้ โด널ด์ วอร์วิก (Donald P. Warwick) เห็นว่ามักเป็นกฎเกณฑ์ที่มุ่งยึดวิธีการ (Means-Oriented) มากกว่ายึดเป้าหมายในการกำหนดความสำเร็จ (Goals-Oriented) เพราะข้าราชการไม่แน่ใจว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มุ่งให้เกิดผลอะไรหรือมุ่งให้เกิดผลดีได้อย่างไร กฎเกณฑ์และมาตรฐานของงานที่สร้างขึ้นจะช่วยให้ข้าราชการแน่ใจว่าเขาได้ทำตามหนทางที่ถูกต้อง (Right way) และถือเป็นทางออกที่ดีของข้าราชการ

นโยบายสาธารณะที่รัฐบาลหรือหน่วยงานองค์การของรัฐกำหนดขึ้นเพื่อให้ภาคเอกชนถือปฏิบัติคือเครื่องมือสำคัญของการทำให้นโยบายได้รับการปฏิบัติบรรลุ เรียกว่า “กลยุทธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ” ในทฤษฎีของ ชาลส์ชูลซ์ (Charles L.Shultze) เห็นว่าระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐกำหนดขึ้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นโยบายสำเร็จหรือล้มเหลว ชูลซ์ เห็นว่าระเบียบกฎเกณฑ์ที่ใช้จะมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจบังคับ(Force) ประชาชนหรือธุรกิจโดยตรงมากเกินไป เขาเห็นว่ารัฐน่าจะใช่วิธีการทางอ้อม(Indirect method) ในลักษณะการสนับสนุน(Encourage)เพื่อให้เกิดอุปสรรคบรรลุมผล คือ การให้ทางเลือกให้แรงเสริมแบบการตลาด(Marketlike incentives)

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสำเร็จและล้มเหลวของนโยบายในทฤษฎีของ เฮเลน อินแกรมและดีน แมน (Helen M.Ingram & Dean E.Mann) เห็นว่าการวัดคุณค่าความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายมีประเด็นที่ขัดแย้งอยู่คือ (1) ในกรอบเวลาและเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่มีการประเมินนโยบาย นโยบายอาจจะถูกตัดสินว่าสำเร็จหรือล้มเหลวในเวลานั้นที่และเงื่อนไขหนึ่ง แต่ถ้าเวลาสถานที่และสถานการณ์เปลี่ยน นโยบายอาจได้รับการตัดสินตรงข้ามกัน (2) ความสัมพันธ์ของแต่ละนโยบาย การนำนโยบายหนึ่งไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จ แต่อาจนำปัญหาและความล้มเหลวมาสู่อีกนโยบายหนึ่งก็ได้และ (3) ขอบเขตของคำถามในการวัดความสำเร็จและความสำเร็จที่เรียกว่าBoundary problem ก็เป็นความขัดแย้งอีกประการหนึ่งของการวัดผล

อุปสรรคของการวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติในทฤษฎี แอมเบลิตัน ก็คือ ความคลุมเครือของนโยบาย(Policy ambiguity) เพราะเขาเห็นว่านโยบายที่คลุมเครือทำให้ยากที่จะระบุตัวชี้วัดการปฏิบัติหรือการระบุ กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เช่นนโยบายที่กำหนดวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สลับซับซ้อนหรือนโยบายที่กำหนดเป้าหมายไกลเกินเอื้อม

การนิยามและการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เนื่องจากเป้าหมายหลักของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ที่การมุ่งทำให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จ การชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายความว่า เมื่อเราจะสามารถระบุได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลว

แนวทางแรก ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถวัดได้จากระดับของความร่วมมือที่ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย ถ้าระดับของความร่วมมือที่ผู้รับนโยบายมีสูง ระดับของความสำเร็จภายใต้การนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะมีสูงตามไปด้วย และในทางกลับกัน ถ้าระดับของความร่วมมือต่ำ ก็ย่อมหมายความว่าระดับของความสำเร็จล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง

แนวทางที่สอง ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากเงื่อนไขที่ว่า ได้มีการบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายนั้นตามภาระหน้าที่ขององค์กรที่รับผิดชอบด้วยความราบรื่นและปราศจากปัญหา ถ้าการปฏิบัติตามนโยบายเต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคข้อขัดข้องเกิดมากขึ้นเท่าใด ระดับของความล้มเหลวก็น่าจะสูงขึ้นเท่านั้น

แนวทางที่สาม ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากกรณีที่นโยบายนั้นได้ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติในระยะสั้น(short-run)และหรือก่อให้เกิดผลกระทบ(impact) ตามที่พึงปรารถนาหรือไม่ (วรเดช จันทรศร 2543:9-10)

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากแนวทางทั้งสามแนวทางดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าแนวทางแรก เน้นเกี่ยวกับเรื่อง ปัญหาพฤติกรรมของระบบราชการ ซึ่งอยู่ในความสนใจของนักทฤษฎีองค์กรเสียเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม การวัดตามแนวทางนี้แม้ว่าจะมีประโยชน์และคุณค่าในตัวเอง แต่นักรัฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ รวมถึงนักรัฐประศาสนศาสตร์บางท่าน อาจจะไม่ให้ความสนใจน้อยมาก เพราะการที่ผู้ให้ความร่วมมือแค่ไหน ย่อมจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการนั้นๆ ไม่มีผลการปฏิบัติที่แน่ชัดออกมา

สำหรับแนวทางที่สอง ซึ่งให้ความสำคัญที่ความราบรื่นและการปราศจากปัญหาในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการวัดที่มีจุดบกพร่องในตัวเอง เพราะในสภาพความเป็นจริง นโยบายที่ถูกนำไปปฏิบัติส่วนใหญ่ย่อมเผชิญปัญหาและความขัดแย้งแทบทั้งสิ้น นโยบายในอีกแง่หนึ่ง คือ เรื่องของการเมืองซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรสิ่งมีคุณค่าให้กับสังคมโดยรวม โดยนัยดังกล่าวความขัดแย้งจึงไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายในตัวเอง แต่เป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ดังนั้น การบอกกล่าวว่าการนำนโยบายใดไปปฏิบัติประสบความสำเร็จมากหรือน้อยต่างกัน เพราะการมีปัญหาคือความขัดแย้งเกิดขึ้น จึงอาจจะไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและสร้างความเข้าใจได้ไม่ตรงจุดนัก

สำหรับแนวทางที่สาม เมื่อพิจารณาประกอบกับ 2 แนวทางแรกแล้วจะเห็นได้ว่า การวัดความสำเร็จของนโยบายไปปฏิบัติตามแนวทางนี้ มีขอบข่ายที่กว้างขวางและตรงประเด็นมากกว่า กลุ่มนักวิชาการที่สนใจการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาทิ โดนนัด แวนมิเตอร์ คาร์ล แวน ฮอร์น แรลด์ล ริปเลย์(Randall B.Ripley) เกรซ แฟรงกลิน(Grace A.Franklin)และ วรเดช จันทรศร ต่างก็มีทรรศนะว่าการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติควรใช้แนวทางนี้เป็นแนวทางหลัก

กรอบการวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลว ของโครงการพัฒนาของรัฐ

จากผลรวม 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 ผลของโครงการแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) ผลผลิต(outputs) 2) ผลลัพธ์(outcomes)
- 3) ผลสุดยอด หรือผลลัพธ์สุดท้าย(ultimate outcomes)

มิติที่ 2 ผลรวมความสำเร็จต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อโครงการ แผนงานหรือนโยบายอื่น

มิติที่ 3 ผลรวมของโครงการต้องพัฒนาทั้งหมด ต้องก่อให้เกิดผลพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนา

กล่าวโดยสรุป กรอบแนวคิดในการพิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย และแผน อาจพิจารณาจากตัวนโยบายและขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หรือพิจารณาที่คุณค่าเชิงคุณธรรม จริยธรรม โดยมองในกรอบของเงื่อนไขเวลาและสภาพแวดล้อม หรือมองที่ผลกระทบของนโยบายที่สำเร็จว่าส่งผลให้เกิดปัญหาใหม่หรือไม่ ทั้งนี้ กรอบแนวคิดในการประเมินความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับขอบข่ายของคำถามที่ต้องการคำตอบด้วยการวัดความสำเร็จ หากวัดความสำเร็จจากปัจจัยภายใน(internal perspective) ขอบข่ายหรือตัวบ่งชี้ อาจประกอบด้วย การวัดประโยชน์ที่ได้รับของกลุ่มเป้าหมาย เวลาที่ใช้ไป เงินที่ใช้ไป งานที่ลงมือปฏิบัติไปแล้ว เมื่อเทียบกับเป้าหมายร้อยละของการบรรลุเป้าหมาย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ก่อให้เกิดปัญหาใหม่หรือมีผลกระทบทางลบต่อนโยบายอื่น กิจกรรมของโครงการมีความต่อเนื่องยั่งยืน พื้นที่อื่นๆ หรือหน่วยงานอื่นนำแนวทางปฏิบัติไปใช้แล้วบังเกิดผลดี ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลที่พึงประสงค์ ผลโดยรวมทั้งประเทศเป็นไปตามปรารถนา เป็นต้น

หากพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก(external perspective) ความสำเร็จของนโยบายอาจพิจารณาได้จากการได้รับการสนับสนุน การมีความผูกพันและการมีอิทธิพลต่อนโยบาย แผนงาน หรือโครงการอื่นที่ต้องเปลี่ยนแปลงหรือคล้อยตาม

(วรเดช จันทรศร 2540:149-158)

การสำรวจวรรณกรรมเกี่ยวกับการให้คำนิยามและการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักวิชาการต่างๆจะเห็นได้ว่า การพิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการศึกษาการสร้างงานให้แก่ชนกลุ่มน้อย กรณีชนกลุ่มน้อยใน นครโอ๊คแลนด์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ของ เพรสแมนและวินด์ฟีก์ ได้พิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวจากผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยวัดได้จาก

- (1) จำนวนงานที่ทำ เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด (2) จำนวนเงินที่ใช้ไปและยังไม่ได้ใช้จากการจัดสรรให้โครงการ (3) เวลาที่โครงการใช้ไป คือมองในแง่ของเวลาที่สิ้นสุดตามแผน หรือการขยายเวลาออกไป (4) จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากโครงการเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นการศึกษาแผนงานของรัฐบาลกลางเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของ เบอร์แมนและคนอื่นๆ เพื่อการค้นหาคำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ(Policy Implementation effectiveness) และ

ความต่อเนื่องของการปฏิบัติ เมื่อรัฐบาลเลิกสนับสนุนโครงการ นักวิชาการกลุ่มนี้วิจารณ์ว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติดูได้จาก 3 ส่วน คือ (1) ร้อยละที่โครงการบรรลุ เป้าหมาย (2) ผลรวมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากแบบแผนการสอนของครูและ (3) ความต่อเนื่องเชิงการปฏิบัติเมื่อรัฐบาลเลิกสนับสนุนโครงการ พิจารณาจากครูที่นำวิธีการที่ได้ กำหนดในโครงการและอุปกรณ์ เครื่องมือจากโครงการ เครื่องมือจากโครงการไปใช้อย่าง ต่อเนื่องซึ่งการศึกษานี้มีลักษณะคล้ายกับการศึกษาประสิทธิผลหรือผลลัพธ์ของ กรีนวูด และคนอื่นๆ โดยพิจารณาความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติจาก 3 ลักษณะ คือ (1) ผลการปฏิบัติซึ่งหมายถึง การทำให้เป้าหมายของนโยบายบรรลุผล คือ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครูและเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผลลัพธ์ที่เป็นจริง (2) ความ ต่อเนื่องของการปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆยังดำเนินการต่อไปเมื่อรัฐบาลหรือ ผู้ให้ทุนถอนตัวออกไปแล้ว และ(3) การเผยแพร่ไปยังที่อื่น หมายถึงการแผ่กระจายแนวความคิด และการปฏิบัติตามแนวทางของโครงการจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการไปยังโรงเรียนอื่นๆ

สำหรับการศึกษาของ ยิน ความสำเร็จในการพยายามนำนโยบายนวัตกรรม ไปปฏิบัติ หมายถึง (1) การให้บริการได้รับการปรับปรุงและหน่วยงานที่นำนวัตกรรมไปใช้ในการให้บริการ ก็ได้รับประโยชน์ และ (2) การบริหารโครงการไม่ได้รับการปรับปรุงและนวัตกรรมที่เสนอให้ นำไปใช้ ได้รับการปฏิเสธ

ในขณะที่การศึกษา แวน ฮอร์น จะพิจารณาความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเน้นไปที่การดำเนินแผนว่า (1) ใครคือผู้บริหารแผน (2) ใครคือผู้ใช้จ่ายเงิน (3) ใครคือผู้ได้รับ ประโยชน์จากการดำเนินแผน นอกจากนี้การศึกษาก่อนนำนโยบายไปปฏิบัติในทวีปเอเชียของ ซีมา และ รอนดิเนลลี ได้พิจารณาความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากปัจจัย 2 ประการ คือ (1) ระดับของการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (2) ผลกระทบ (Impacts) ที่ตกไปสู่กลุ่มประชาชน เป้าหมายจากผลการดำเนินกิจกรรมของแผนงานต่างๆ

ดอนนา(Donna H.kerr) ได้เสนอกรอบการมองความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ นโยบายและแผนโดยให้พิจารณาจากประเด็นดังนี้

- 1 พิจารณาที่ขั้นการนำไปปฏิบัติ(Implementation failure)คือ สาธะของนโยบายและแผน
- 2 พิจารณาที่ตัวนโยบายและแผน(Instrument failure)นโยบายและแผนที่จัดทำขึ้น สามารถ สนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริงได้
- 3 พิจารณาที่การตัดสินเชิงคุณค่าหรือการตัดสินเชิงจริยธรรมของสังคม(Failure in normative justification)ซึ่งนโยบายอาจขัดแย้งกับค่านิยมหลักของสังคม เช่น นโยบายปรามการค้าประเวณี นโยบายบ่อนการพนัน

ซีมาและรอนดิเนลลี(Cheena and Rondinell :1980)พิจารณาความสำเร็จของการนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติ 2 องค์ประกอบ คือ

1. พิจารณาจากระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์แต่ละข้อ กับผลลัพธ์(Out comes)ที่เกิดจากการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ

2. ผลกระทบ(Impacts)ที่ตกไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจากผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆของนโยบาย

การศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย ของวรงค์ จันทรศรี เรื่อง นโยบายสาธารณสุขในประเทศไทย พบว่า การวัดความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณสุขมูลฐานไปปฏิบัติที่เป็นอยู่ พิจารณาจาก (1) การขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วของกองทุนยาและเวชภัณฑ์และกองทุนเฉพาะกิจประเภทอื่นๆในงานสาธารณสุขมูลฐาน (2) การบรรลุเป้าหมายของงานซึ่งเป็นการสะท้อนออกมาในเรื่องปริมาณ (3) การขยายตัวครอบคลุมจำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศมีระบบบริการสาธารณสุขถึงมือประชาชนอย่างทั่วถึงและ (4) พิจารณาสภาพการดำรงอยู่ของผู้สื่อข่าวสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุข (ผสส./อสม.) ประจำหมู่บ้านต่างจากความสำเร็จในทรรณะของกรมพัฒนาชุมชน ด้านนโยบายการพัฒนาชุมชนซึ่งได้ถือเอาเกณฑ์การประกวดหมู่บ้านพัฒนา เป็นการชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิรูปการบริหารของวรงค์ จันทรศรี ไปเน้นที่ตัวชี้วัด 2 ระดับ คือ (1) โอกาสที่แผนปฏิรูปจะได้รับการยอมรับ(Adoption) และ(2) โอกาสที่แผนงานปฏิรูปจะประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติ

การวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โครงสร้างงานในชนบท หรือ กสช. พิจารณาผลการดำเนินงานจากการบรรลุวัตถุประสงค์ในลักษณะผลโดยตรงและผลต่อเนื่อง 3 ระดับ คือ (1) ระดับบุคคล วัดความสำเร็จที่การเพิ่มพูนรายได้และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม (2) ระดับองค์กร พิจารณาจากความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพขององค์กรและ (3) ระดับชุมชน พิจารณาที่ความเป็นอยู่ทางสังคมและการระดมทรัพยากรมาใช้ประโยชน์และตัวชี้วัดความสำเร็จในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ อาคม ใจแก้ว โดยวัดจาก (1) ทศนคติจากเยาวชนไทยมุสลิม (2) พฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และ (3) การเรียนอิสลามศึกษา สำหรับตัวแบบที่1 ส่วนตัวแบบที่2 วัดจากทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการระดับล่าง

จากการสำรวจวรรณกรรม การนิยามและแนวทางการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การนิยามและการวัดความสำเร็จมักมุ่งวัดการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายที่หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ นำไปปฏิบัติ โดยทั่วไปจะวัดความสำเร็จใน 4 ลักษณะ คือ

ระดับหรือร้อยละของการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในเวลาที่กำหนด พิจารณาจากผลผลิตของนโยบาย (Outcome)

การนำไปใช้ประโยชน์โดยตรงของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย พิจารณาจากผลลัพธ์ของนโยบาย(Outcomees)

ความต่อเนื่องของการปฏิบัติภายหลังโครงการสิ้นสุด พิจารณาจากความต่อเนื่อง(Continuation) ของกิจกรรมในลักษณะงานประจำ (Routinization)

การนำวิธีการดำเนินงานจากโครงการไปใช้ พิจารณาจากความเห็นต่อการนำวิธีเดิมไปใช้ครั้งต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ความหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือกองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยที่รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองตามนโยบายที่รัฐบาลได้ประกาศไว้ เพื่อให้เป็นแหล่งทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่ง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1) กองทุนระดับชาติ เป็นแหล่งกองทุนรวมระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ

2) กองทุนระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยในระยะเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนมาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท และให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนบริหารจัดการกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544:2)

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน แก้ไขความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินภายในชุมชนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชนของตนเอง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ และช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544:2)

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอยู่ 4 ประการได้แก่

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง และประสบการณ์ในการบริหารกองทุนต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้านชุมชนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ เป็นต้น
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับจากเงินอุดหนุนจากกองทุนระดับชาติ และกองทุนที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นหรือที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวหรือมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันหรือเกื้อกูลกัน
- 3) อาศัยแนวทางตามที่มีการปฏิรูประบบราชการที่เน้นให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยที่หน่วยราชการหรือส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุน
- 4) การติดตามและประเมินผล อาศัยการติดตามและประเมินผลที่มีตัวชี้วัดที่สามารถวัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การพึ่งพาตนเองของชุมชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544:3)

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีดังนี้

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและ(บริหาร)จัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า
- 3) เกื้อกูลและเอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

(สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544:3)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีความจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับระเบียบปฏิบัติและกฎหมายหลายข้อ ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งกองทุนนี้สืบเนื่องมาจากนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น การต่อสู้กับความยากจนของราษฎรดังที่กล่าวมาแล้ว อีกทั้งกองทุนนี้ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนด้วย โดยไม่ทิ้งหลักการสำคัญคือมุ่งให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเป็นเจ้าของ ทำหน้าที่ในการดำเนินการด้วยตนเองโดยราชการ(รัฐบาล)เพียงทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา วางกรอบแนวทาง และสนับสนุนตามวิถีทางที่เหมาะสมและถูกต้องเท่านั้น

และที่ผ่านมารัฐบาล (สมัยพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) ได้มีการประกาศใช้ระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

(ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งสิ้น 4 ฉบับ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นเพื่อกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ให้ชัดเจนขึ้น (ได้แก่ การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ การควบคุมการใช้จ่ายเงินกองทุน การรายงานผล และการกำหนดแนวทางในการตรวจสอบและกำกับดูแล เป็นต้น) โดยในระเบียบดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไว้ ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อเรียกโดยย่อว่า “กทบ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่ 1 รัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สอง ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขาธิการ ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการได้ไม่เกิน 4 คน และให้

คณะกรรมการ กทบ. มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายจัดตั้งและแนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านฯ
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านฯ
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดส่งผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านฯ
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ และการบริหารกองทุนฯ
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ คณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงานฯ อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยงานปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการตามปกติ โดยจะให้ไปปฏิบัติเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. การปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนฯ ประกอบด้วย ปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรอง ประธานคนที่หนึ่ง เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นรองประธานคนที่สอง ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการ ปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดี กรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่ง แต่งตั้งโดยประธานกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรีที่ปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงานเป็น อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามที่เน้นให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น ศูนย์กลางในการพัฒนา

2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับ จังหวัดในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ของกองทุน

4. ปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนตามแผนโครงการของรัฐฯ ซึ่งมี วัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินงานตามหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทน คณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการและผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัดของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การเกษตร สาธารณสุขจังหวัด เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัดเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ

สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้อนุกรรมการประกอบด้วยปลัดกรุงเทพมหานครเป็นประธาน ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการ ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด

1. ให้ความเห็นเกี่ยวกับผลการประเมินความพร้อมของกองทุนฯ ซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

2. สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนฯ ในจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุตามเป้าหมาย

4. ประสานความร่วมมือเพื่อให้การสนับสนุนทางวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนฯ ในจังหวัด

5. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ

6. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

7. แต่งตั้งคณะทำงานช่วยดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

9. แต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับต่าง ๆ ประกอบด้วยผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรประชาชน เครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำตามธรรมชาติบางส่วนที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนากองทุน หรือการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยให้มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ

ประกอบด้วยนายอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตเป็นประธาน ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยา ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนา หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กร

ประชาชนอื่นไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินเก้าคนเป็นอนุกรรมการ พัฒนาการอำเภอเป็นหัวหน้า ฝ่ายพัฒนาชุมชนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ดังนี้

1. สนับสนุนเตรียมความพร้อม
2. สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. สนับสนุนติดตามการดำเนินงานของกองทุน
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในแต่ละกองทุนให้มีคณะกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคนซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเอง ทั้งนี้

คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่ดังนี้

- 5.1 บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบกำกับดูแลจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อให้สอดคล้องเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
 - 5.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
 - 5.3 รับสมาชิกและจัดทำระเบียบสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่มองค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 5.4 สืบค้นและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่นๆที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 5.5 พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
 - 5.6 ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
 - 5.7 จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดไว้หรือตามที่ได้ตกลงกันหรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่รับคำร้อง
 - 5.8 จัดทำบัญชีส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทนหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรฯคืนให้แก่กองทุนให้ครบตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุดเนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตาม หรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด
 - 5.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- ที่มาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**

1. เป็นเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

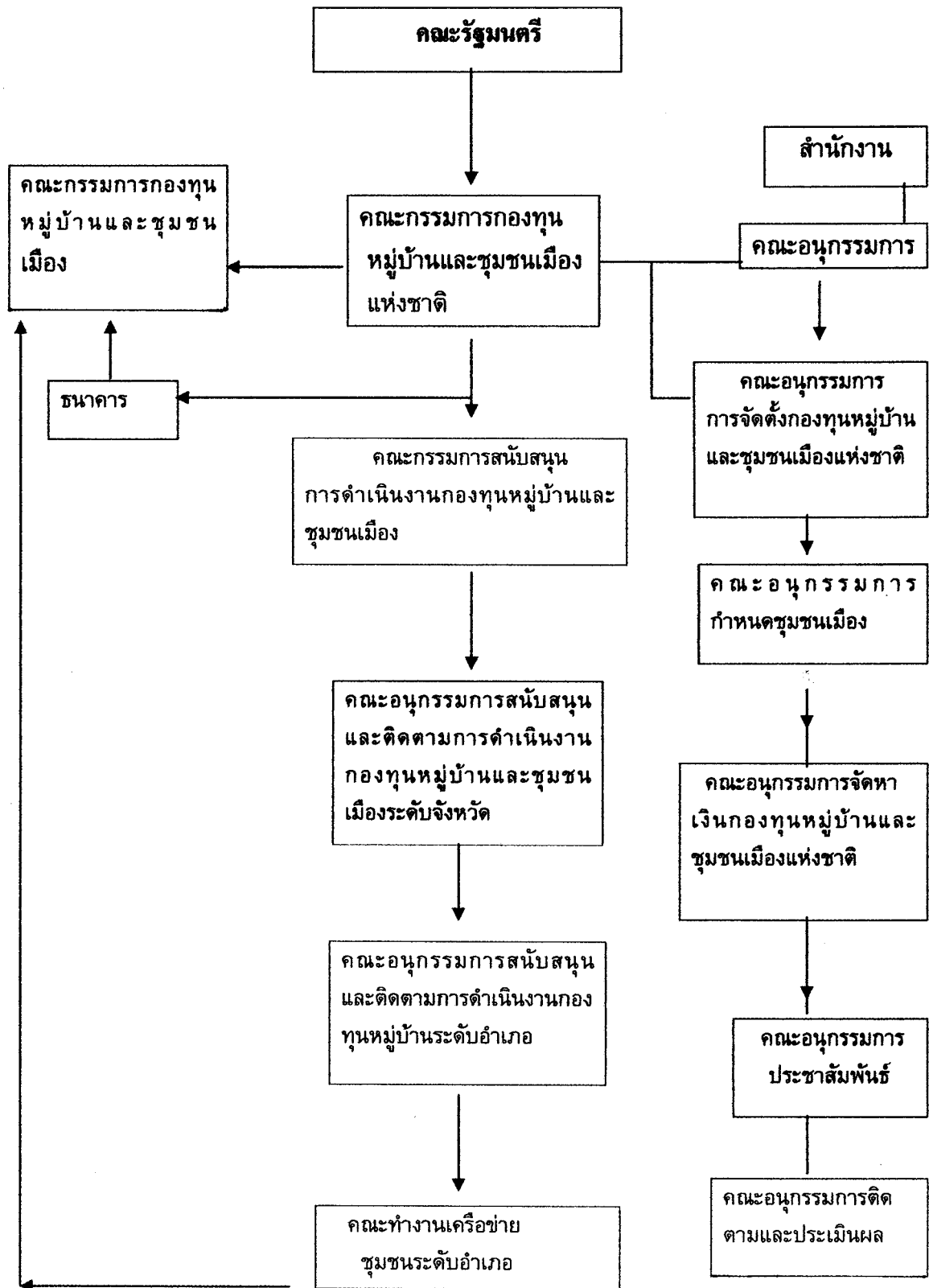
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค้ำหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกของกองทุนที่ประสงค์จะกู้เงินจากกองทุนฯจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน และให้ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนฯตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาทสามารถทำได้แต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทชำระคืนภายในกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปีและเป็นการกู้ยืมไปเพื่อกิจกรรมดังต่อไปนี้

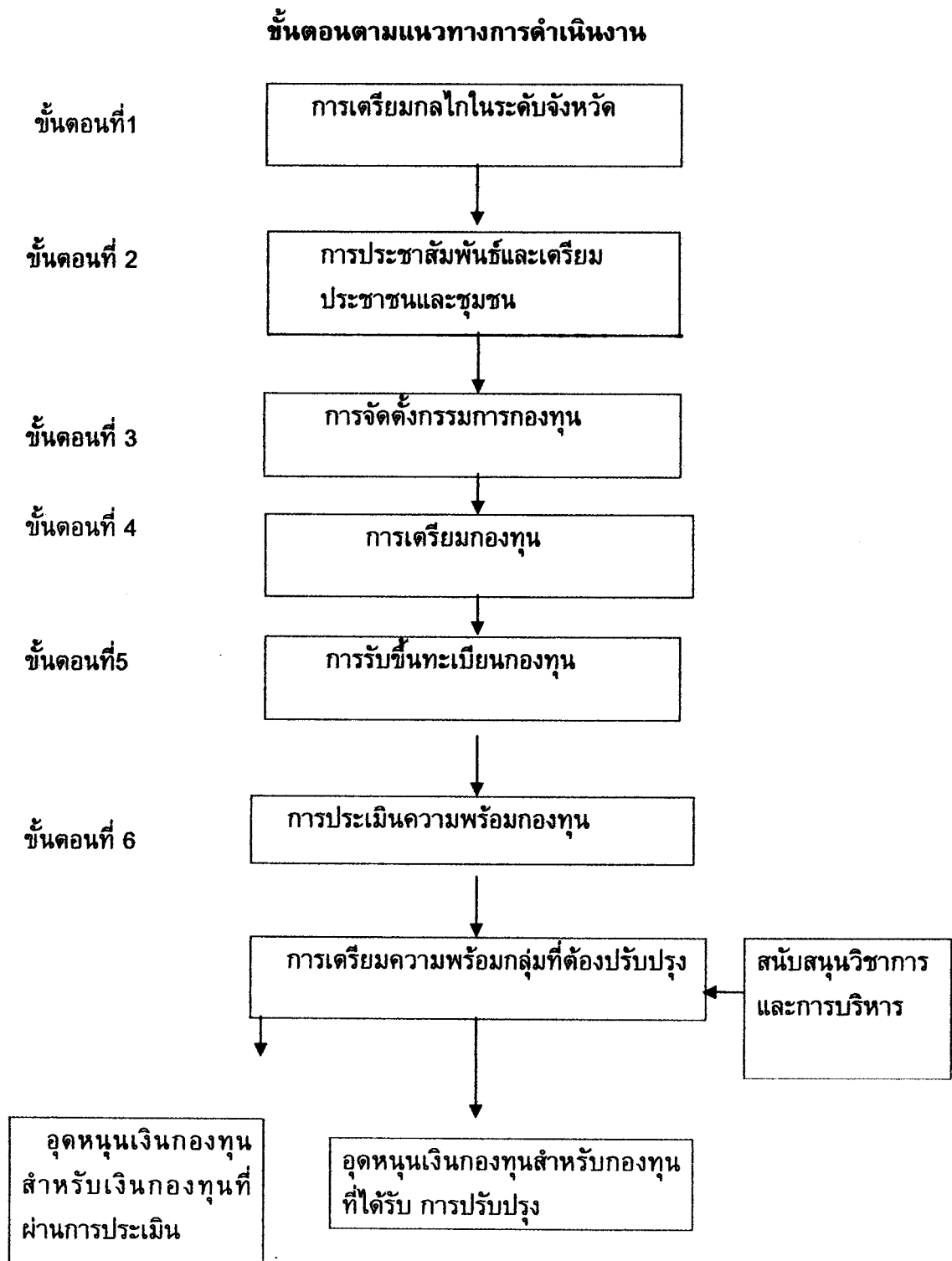
1. สำหรับลงทุนเพื่อสัมมาอาชีพ
2. สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้
3. ลดรายจ่าย
4. บรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน

โครงสร้างกลไกการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

โครงสร้างกลไกการบริหารกองทุน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นตอนตามแนวทางการดำเนินงาน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคุณภาพชีวิต

แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตเป็นแนวคิดที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะเป็นเป้าหมายที่ทุกสังคมพึงปรารถนา หนึ่งต้องยอมรับว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นมีความหมายที่ครอบคลุมมาก และบางครั้งอาจแตกต่างกันไปบ้างตามอุดมคติของแต่ละสังคม และเนื่องจากองค์ประกอบในการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่มีอยู่มากมายหลายประการนั้น มีทั้งสิ่งที่จับต้องได้ (เช่น ปัจจัย 4 ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น) และที่จับต้องไม่ได้ หรือไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น ความเชื่อมั่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความอบอุ่นใจ ฯลฯ จึงอาจทำให้กรอบความคิดเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั้งในระดับสังคม (Social Class) และในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Class) นั้นมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และสหวิทยาการได้ร่วมกันให้ความหมายเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตของมนุษย์ไว้พอควร ดังต่อไปนี้

ชวน หลีกภัย (2526,73) กล่าวว่าคนที่มีสุขภาพชีวิตที่ดีควรเป็นคนที่มีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ เช่น การรู้จักตนเอง ผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม มีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีพละทานมัยสมบูรณ์ ยึดมั่นในคุณธรรมศีลธรรม รักษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เสียสละเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

นิพนธ์ คันทะเสวี (2525,1) กล่าวว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตมนุษย์เอาไว้ทั้งหมด ถ้าสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลไม่ดี ไม่น่าพอใจ ก็แสดงว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นต่ำกว่าความคาดหมาย

ประเวศ วะสี (2529 อ้างถึงใน เสรี พงศ์พิศ, 2531,72-77) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง เสรีภาพ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านวัตถุ ประกอบด้วยเครื่องชีวิต คือ การมีวัตถุปัจจัยที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีวิต ไม่ต้องถูกบีบบังคับจากความอดอยากขาดแคลน

2) ด้านสังคม ประกอบด้วยเครื่องชีวิต คือ การที่สังคมไม่มีการกดขี่เบียดเบียนกันด้วยประการต่างๆ ทุกคนสามารถเป็นตัวของตัวเอง คัดสินใจสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเองที่จะเลือกดำเนินชีวิตด้วยหนทางที่ถูกต้องดีงาม

3) ด้านจิตใจ ประกอบด้วยเครื่องชีวิต คือ การมีเสรีภาพจากการถูกบีบบังคับจากกิเลสตัณหาภายในใจของตนเอง

วิบูลย์ เข็มเฉลิม (2538 อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541, 172-174) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึง คนที่มีชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อนพึ่งตนเองได้โดยยึดหลักคุณธรรม รู้อารมณ์...ทำตนเองให้ง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักบูรณาการความคิดให้รู้เท่าทัน และมีความพร้อมในการแก้ปัญหาของตนเอง

องค์การยูเนสโก (อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541, 40) ได้นิยามคำว่า คุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต 2536 อ้างถึงใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541, 172-174) ได้จำแนกระดับของคุณภาพชีวิตไว้ 3 ระดับดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตระดับพื้นฐาน หรือระดับที่ภูมิมักัดตะ ได้แก่
 - 1.1 สุขภาพดีมีพลาสมา และมีปัจจัยเครื่องรักษาส่งเสริมสุขภาพ
 - 1.2 พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ เช่นสามารถประกอบอาชีพ มีอาชีพ มีความประหยัด ขยันและสุจริต มีเงินใช้และใช้เงินเป็น เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น
 - 1.3 มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น
 - 1.4 มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่เหมาะสม ไม่แออัด สะอาด สะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิต การทำงานและการเดินทาง
 - 1.5 มีครอบครัวซึ่งมีกำลังพอบำรุงเลี้ยงได้ อยู่กันได้อย่างมีความสุขทั้งอบอุ่นและร่วมเย็น
 - 1.6 อยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ มีความการุณย์ รู้จักผูกมิตร ขวนขวายและทำกิจที่เป็นประโยชน์
 - 1.7 มีเวลาว่างเป็นของตนเองและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ฯลฯ
- 2) คุณภาพชีวิตระดับพัฒนาการ หรือระดับสัมปรายภพได้แก่
 - 2.1 การมีการศึกษา รู้เข้าใจและเท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานในการดำเนินชีวิต และตัดสินใจอย่างฉลาด
 - 2.2 มีวิจรรย์ญาณ พิจารณาเหตุปัจจัย รู้จักคิดแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตด้วยปัญญา มีกุศลวิธีในการแก้ไขคลายทุกข์ได้
 - 2.3 มีจิตใจที่พัฒนา กอปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมั่นในการทำความดี ประพฤติดีงาม สุจริตทั้งกายวาจาและใจ มั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตน
 - 2.4 มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเจตคติที่ดีงาม จิตใจปลอดโปร่งเบิกบาน ผ่องใสและมีความสุข มองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง
- 3) คุณภาพชีวิตระดับเอื้อโอกาส หรือระดับอุภยัตตะ ได้แก่
 - 3.1 มีความปลอดภัยทั้งกายใจ คือปราศจากโจรผู้ร้าย ละซึ่งอบายมุข
 - 3.2 อยู่ในสังคมที่มีสวัสดิการและบริการที่ดี อำนวนสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและไม่ตรีสงเคราะห์

3.3 อยู่ในสังคมที่อำนวยความสะดวกให้สามารถทำงานตามที่ตนถนัด โอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึง วิทยาการต่างๆ โอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม ในชุมชน ในทางการเมือง และโอกาสในการ ได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

3.4 อยู่ในสังคมที่มีระเบียบ มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายที่เป็นธรรม และ เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม

3.5 มีธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รื่นรมย์ สวยงาม มีผืนน้ำ อากาศที่บริสุทธิ์ไร้มลพิษ

และในพุทธธรรม (พระธรรมปิฎก: ประยุทธ์ ปยุตโต 2544,346) ยังได้แสดงความหมาย ของคุณภาพชีวิตไว้ในอีกมิติหนึ่งโดยได้เชื่อมโยงกับการศึกษาโดยกล่าวว่า

“ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่ศึกษา...ชีวิตนั้นเป็นอันเดียวกับการศึกษา เพราะชีวิตคือการเป็นอยู่ และ การที่ชีวิตเป็นอยู่ดำเนินไปก็คือการที่ต้องเคลื่อนไหว พบประสบการณ์ใหม่ๆและเจอสถานการณ์ ใหม่ ๆ ซึ่งต้องรู้จักต้องเข้าใจ ต้องคิด ต้องปฏิบัติ หรือต้องจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหาทาง แก้ปัญหาให้ผ่านรอดหรือลุล่วงไป ทำให้ต้องมีการเรียนรู้ มีการพิจารณาปัญหาตลอดเวลา...

ดังนั้นเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ถ้าจะเป็นอยู่ได้หรือเป็นอยู่ให้ดี ก็ต้องศึกษาหรือศึกษาตลอดเวลา พูดได้ว่า ชีวิตคือการศึกษ หรือชีวิตที่ดีคือชีวิตที่มีการศึกษา มีการเรียนรู้ หรือมีการฝึกฝน พัฒนาไปด้วย..

พระมหาเจิม สุวโจ (2533 อ้างถึงในอนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541,174-175)

ได้ระบุถึงคุณภาพชีวิตไว้ว่ามี 4 ระดับ คือ

1. ระดับกายภาพ ได้แก่การมีปัจจัยสี่ที่ครบถ้วน
2. ระดับสังคม ได้แก่การมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างบุคคลในสังคมซึ่งในทางศาสนาถือว่าเป็น ศีลสมบูรณ
3. ระดับจิตใจ ได้แก่การมีสุขภาพจิต การมีระดับความคิดด้านหว่าดกลัวในจิตใจ ทำให้ต้องมุ่ง แสวงหาลัทธิความเชื่อใหม่ๆ
4. ระดับสติปัญญา ได้แก่ การสามารถใช้สติปัญญาของตนเองและของชุมชนเพื่อช่วยเหลือ ตนเองได้ ทำให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีความเข้าใจสัจจะ สามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จิตวิญญาณที่มั่นคง หนักแน่นไม่ตกอยู่ในความว้าเหว

ขณะเดียวกันเมื่อศึกษาจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับ เรื่องของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ก็พบว่าแนวพระแนวพระราชดำริของพระองค์ยังมีลักษณะที่ สอดคล้องและครอบคลุมแนวความคิดของนักวิชาการและปราชญ์ที่ยกมาข้างต้น ดังจะได้ อัญเชิญมาเป็นบางองค์ ดังนี้

“ ภายที่มีสุขภาพดีก็หมายความว่าร่างกายที่แข็งแรง ที่เดินได้ ยืนได้ นั่งได้ มีกำลัง มีทุกอย่าง รวมทั้งมีความคิดที่ดี เป็นกำลังที่จะแผ่ความเมตตาให้แก่คนอื่น มีกำลังที่จะคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ที่จะทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองแก่ตัว และความเจริญรุ่งเรืองแก่สังคม “ (2520,6)

“ ชีวิตของแต่ละคนจะต้องประกอบด้วยสิ่งใดสำหรับให้มีชีวิตอยู่ได้ร่างกายที่จะต้องอุ่มชูตนเอง ทุกวันนี้เราจะต้องหาอาหารมาเลี้ยง ถ้าไม่มีอาหารเลี้ยงร่างกายนี้เป็นเวลาหนึ่ง ก็ทำให้ร่างกายชুবวมและอ่อนเพลียลงไป ไม่มีทางที่จะทำงาน ดำเนินชีวิตไม่ได้ ถ้าไม่มีอาหาร คนเราต้องทำมาหากิน ดูเป็นของที่สำคัญที่สุด เพราะว่าถ้าไม่ทำมาหากินก็ไม่มีชีวิตอยู่ได้ หรือมีชีวิตก็แร้นแค้นและทุกข์ทรมานอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีอาหารใจอีก ถ้าคนเราไม่มีอาหารใจ ไม่ชวนขวายหาความรู้ จะไม่สบายใจและจะไม่เป็นคนที่เจริญ ฉะนั้นทุกคนที่ต้องการที่จะมีชีวิตอยู่และมีชีวิตอยู่อย่างดี ก็ต้องอุ่มชูให้อาหารแก่ตาและหาทางที่จะมีอาหารของใจด้วย...” (2523,7)

คุณภาพชีวิตตามที่ได้อ้างอิงมาในข้างต้นแล้ว สรุปความหมายของคุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพชีวิต หรือความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐาน 5 ด้าน คือ ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย ด้านความรู้สติปัญญา ด้านเศรษฐกิจสังคม คุณธรรม ด้านการเมืองและด้านจิตใจ

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ได้มีนักคิดต่างๆให้คำจำกัดความของความพึงพอใจซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึงปรากฏการณ์ในแง่ของนามธรรมที่เกี่ยวกับความสบายใจหรือความสุขที่ได้ประสพว่า เป็นความพึงพอใจที่ประเมินไว้ในเรื่องของทัศนคติหรือความพึงพอใจหมายถึง ระดับความลงรอยระหว่างความคาดหวังของบุคคลและสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริงๆ กมล ทับทิมไทย(2533:10 อ้างใน ชีระ อัครมาส,2548:28)

ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆของงาน และเขาได้รับเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

กิตติมา ปรีดีดิถก (2534 อ้างใน สราญ โสมทัต,2543:7)

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

จิตตินันท์ เดชะคุปต์(2539,119) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจของผู้รับบริการ ตามแนวคิดของนักการตลาด จะพบคำนิยามเป็น 2 นัย คือ 1) ความหมายที่ยึดสถานการณ์การซื้อเป็นหลัก ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้น เนื่องจากการประเมินสิ่งที่ได้รับ ภายหลังจากสถานการณ์ การซื้อ สถานการณ์หนึ่ง” มักจะพบ

ในการใช้ในงานการศึกษา การตลาด ที่เน้นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ 2) ความหมายที่ยึด ประสิทธิภาพเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นหลัก ได้ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจเป็นผลที่ เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินภาพรวมทั้งหมดของประสิทธิภาพหลายๆอย่างที่เกี่ยวข้อกับ ผลิตภัณฑ์หรือบริการในระยะเวลาหนึ่ง” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “ความพึงพอใจ หมายถึงการประเมินความสามารถของการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ตรง กับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง”

ซรีณี เดชจินดา (2530 อ้างใน สุกิจ เรียนประเสริฐ,2545:6)

เชลลี (Shelly 1965 อ้างใน คณะพัฒนาสังคม,2538:4) ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับ ความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้น แล้วจะทำให้เกิดมีความสุข และความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้น ได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคล มากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

ทิฟฟิน แมค โคมิก (Tiffin Mc Comic 1965 อ้างใน สุกิจ เรียนประเสริฐ,2545:6)

กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน (Basic Need) มีความ เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับ ผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ ต้องการ

ยูวรัตน์ วุฒิเมธี (2526:25 อ้างใน สุวรรณ สาคร,2543:12) อธิบายความหมายของการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การ พิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัว ประชาชนเอง

โยเดอร์ (Yoder 1959 อ้างใน วันชนะ ธรรมเสนา,2543:8) ให้ความหมายของความพึง พอใจว่า คือความพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของของ องค์กร คนจะมีความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นได้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งด้านวัตถุ และสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้

วิมลสิทธิ หรยางกูร (2526 อ้างใน ลิขิต ไพลดำ,2545:12-13) กล่าวว่าความพึงพอใจ เป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่มีสัมพันธ์กับโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของ

สภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี-เลว พอใจ-ไม่พอใจ สนใจ-ไม่สนใจ เป็นต้น

วรูม (Vroom 1964 อ้างใน ศราวุฒ โสมทัต,2543:5) กล่าวว่า ทศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่ง สามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนั้น หมายถึง ผลที่ได้จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติทางบวกจะแสดงให้เห็นภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทศนคติทางลบจะแสดงให้เห็นภาพความไม่พึงพอใจในด้านลบนั้นเอง

เวเบอร์ (weber 1966 อ้างใน กาญจนา กังแฮ,2545:10) ให้ทศนคติเกี่ยวกับการให้บริการว่า การจะให้การบริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด คือการให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคลหรือเป็นการให้บริการที่ปราศจากอารมณ์ ไม่มีความชอบพอ สนใจเป็นพิเศษ ทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์ที่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

โวลแมน(Wolman1973อ้างใน คณะพัฒนาสังคม,2538:4)กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึก(Feeling)มีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย(Goals) ความต้องการ(Wants) หรือแรงจูงใจ(Motivation)

จากที่กล่าวมา แม้จะมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” ต่างๆกันไป แต่พอสรุปรวมกันว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ความรู้สึกชอบ และสุขใจ โดยความพึงพอใจจะเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ ทศนคติ อย่างแยกกันไม่ออก สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับ ทศนคติ นั้นมีผู้ศึกษาอย่างกว้างขวางในองค์ประกอบต่างๆ เช่น

อลพอร์ท (1935 อ้างใน ศราวุฒ โสมทัต,2543:7-8) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึก(Affective component) เป็นลักษณะของความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล ซึ่งองค์ประกอบของความรู้สึกนี้แบ่งเป็นสองลักษณะคือ ความรู้สึกทางบวก ได้แก่ ชอบใจ พอใจ เห็นใจ และความรู้สึกทางลบ ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่พอใจ กลัว รังเกียจ
 2. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) เป็นการที่สนองของบุคคลที่รับรู้ และ วินิจฉัยข้อมูลต่างๆที่ได้รับ เกิดความรู้ ความคิดเกี่ยวกับวัตถุ บุคคล หรือสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของความคิดเกี่ยวข้องกับการพิจารณาที่มาของทศนคติออกมาว่า ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี
 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) เป็นความต้องการที่จะกระทำ หรือพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่มาของทศนคติ
- ดังนั้นความพึงพอใจจึงเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องแสดงหรืออธิบายเหตุผลเสมอไปก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความพึงพอใจจึงเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึก (Reactionary Feeling)ต่อด้านความรู้สึกหรือสิ่งกระตุ้น(Stimulant)ที่แสดงออกมา (Yield) ในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้าย(Final outcome)ของกระบวนการประเมิน

(Evaluative Process) โดยบอกทิศทางของการประเมิน(Direction of Evaluative Result)ว่าเป็นลักษณะทิศทางบวก(Positive Direction) หรือทิศทางลบ(Negative Direction) หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ
เฉยๆ(Nonreaction) ต่อสิ่งกระตุ้นนั้นก็ได้

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ ตรงกับภาษาอังกฤษ Satisfaction ซึ่งมีความหมายโดยทั่วไปว่า
“ระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”

“ความพึงพอใจ” เป็นแนวคิดที่มีนักคิดต่างๆได้ทำการศึกษากันอย่างกว้างขวางซึ่ง
สามารถสรุปได้ดังนี้

เชลลี, เมย์ฮาร์ด (Sheley, Mayhard W. 1975 อ้างในสุจิตา เหมเวช, 2545:) ทฤษฎีความ
พึงพอใจ คือทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกสองแบบของมนุษย์คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึก
ทางลบ ความรู้สึกทุกชนิดของมนุษย์จะตกอยู่ในกลุ่มความรู้สึกสองแบบนี้ ความรู้สึกทางบวก
คือความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็น ความรู้สึกที่แตกต่างจาก
ความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้
ความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบและความสุขมี
ความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์นี้เรียกว่าระบบความพอใจ จะเกิดขึ้น
เมื่อมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความพอใจ
แก่มนุษย์หรือสิ่งเร้า(Stimulation) การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากร
หรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุด
เมื่อมีการจัดการทรัพยากรในโลกที่มีอยู่จำกัดอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน
และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่าระบบความพึงพอใจโดยความพึงพอใจจะ
เกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์มักจะได้แก่ ทรัพยากร(Resources)หรือสิ่ง
เร้า(Stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือการศึกษาว่า ทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็น
สิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมี
ทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

มาสโลว์ (Maslow 1954 อ้างใน อารี เพชรผุด, 2529:78-1) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่า
ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง โดย มาสโลว์ ได้
แบ่งลำดับขั้นของความต้องการเป็น 5 ขั้น คือ

ความต้องการทางร่างกาย (Physiological) ซึ่งหมายถึง ต้องการออกซิเจน อาหาร
เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นความต้องการขั้นต่ำสุด

ความต้องการขั้นที่สอง ความต้องการระดับนี้จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อความต้องการขั้นที่หนึ่งได้รับการตอบสนอง คือความต้องการความปลอดภัย (Need for safety)

ความต้องการขั้นที่สามคือ ความต้องการความรัก (Need for love) บุคคลต้องการความรักและเอาใจใส่ถ้าหากความต้องการด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว

ความต้องการขั้นที่สี่ คือ ความต้องการมีศักดิ์ศรี (Need for Esteem)

ความต้องการขั้นที่ห้า

หรือความต้องการขั้นสุดท้ายคือ ความต้องการมีอิสระการแห่งตน (Need for self-actualization) ทุกคน แต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนที่มีความสามารถ ต้องการที่จะแสดงออกซึ่งประสิทธิภาพที่ตนมีอยู่ มาสโลว์ (Maslow) ซึ่งให้เห็นว่า การที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจในความต้องการนั้น ไม่ใช่การกระตุ้นหรือจูงใจ เพราะเมื่อบุคคลได้รับความพอใจแล้ว ความต้องการอันนั้นก็ไม่ใช่การจูงใจอีกต่อไป บุคคลจะมีความต้องการเป็นขั้นตามลำดับ บุคคลบางคนใช้เวลาอันยาวนานอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่ง หรือมีลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ ในการได้รับความพึงพอใจในความต้องการนั้น ๆ ความต้องการขั้นต่ำของมาสโลว์ (Maslow) เช่น ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก และความต้องการศักดิ์ศรีนั้น เป็นแรงจูงใจภายนอก และในขณะที่เดียวกันความรู้สึกมีศักดิ์ศรีและมีการอิสระแห่งตนนั้น เป็นแรงจูงใจภายใน

พฤติกรรมที่แสดงออกโดยแรงจูงใจภายใน จะไม่มีรางวัลจากภายนอกเลย เมื่อคนทำงานเขาจะรู้สึกว่างานน่าสนใจและมีความสุขเมื่อได้ทำงานนั้น เขาถูกกระตุ้นโดยความรู้สึกของตนเอง รางวัลก็คือ ความพึงพอใจ แต่ถ้าบุคคลทำงานเพื่อเอารางวัล เขาจะถูกจูงใจโดยสิ่งจูงใจจากภายนอก รางวัลที่มาจากภายนอก เมื่อบุคคลได้รับรางวัลก็จะเกิดความพึงพอใจ

เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg 1959 อ้างใน อารี เพชรผุด, 2529:96-98) กล่าวว่า ความพึงพอใจเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง บุคคลจะเกิดความพึงพอใจเมื่อความต้องการของเขาได้รับการตอบสนอง ซึ่งมีทั้งความต้องการจากภายนอกและความต้องการภายในตัวเขาเอง และเขาอาจต้องใช้เวลาบ้าง ในการที่จะตอบสนองความต้องการ ถ้าบุคคลต้องการเงินแล้วได้เงิน ความต้องการของเขาก็ได้รับการตอบสนอง แต่ถ้าเขาต้องการที่จะทำงานให้ดีและเขามีโอกาสทำตามความต้องการ เขาก็จะได้รับการตอบสนองเช่นกัน สรุปได้ว่ารางวัลจะเป็นภายนอกหรือภายในก็ตาม ก็จะทำให้ความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง และเกิดความพึงพอใจ แต่รางวัลอาจไม่ใช่แรงจูงใจสำหรับบุคคลบางคนเสมอไป แต่จะเป็นแรงจูงใจสำหรับบุคคลที่ต้องการรางวัลเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะ (Public Service delivery) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชนซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นหน่วยงานของรัฐ (ประยูร กาญจนดุล, 2491)

ถึงแม้ว่าอาจจะมีนักวิชาการบางท่านที่เห็นว่าการให้บริการสาธารณะนั้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น(Caiden,1982;Protom Mannerojana as Quoted in Suchitra,1986; เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2536)

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะการให้บริการสาธารณะนั้น จะกระทำโดยผ่านฝ่ายใดก็ตาม การให้บริการสาธารณะก็มักจะเกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ (Providers) อันเป็นกิจกรรมที่ให้บริการ(Services) และผู้รับบริการ(Recipients)

ความหมายของ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ ไว้มากมายพอสรุปได้ดังนี้

ฟิทซ์เจอร์ราด(Fitzgerald) และ ดูรานท์(Durant)1983:586 ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ(Public service satisfication)ว่าเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้บริการ ของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ถึงการส่งมอบการบริการที่แท้จริงและการประเมินผลนี้จะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับและตามเกณฑ์ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้ รวมทั้งการตัดสินใจของบุคคลนั้นๆด้วย และมักจะพิจารณาจากสองด้าน คือ ด้านอัตวิสัย ซึ่งเกิดจากการรับรู้ถึงการส่งมอบการบริการและด้านวัตถุวิสัย ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ

ส่วน กัลดลาช และ ไรด์(Gundlach and Reid 1983:41) เห็นว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะเป็นระดับความพึงพอใจของประชาชนว่า หลังจากได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่แล้ว สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหา และทำให้ประชาชนเกิดความภูมิใจได้มากน้อยเพียงใด

นักวิชาการของไทย อาทิเช่น สุริยะวิริยะสวัสดิ์ ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจหลังการให้บริการของหน่วยงานของรัฐว่า หมายถึง ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับบริการว่าเจ้าหน้าที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ได้หรือไม่ และทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจมากน้อยเพียงใด(สุริยะ วิริยะสวัสดิ์,2530)

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ กับงานวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ต่อกระบวนการยุติธรรม : การสำรวจปัจจัยและผลกระทบระดับยูนิแวร์เอท และระดับมัลติแวร์เอท ได้ให้ความหมายความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมว่า หมายถึง ทศนคติทั้งเชิงปฏิฐาน และเชิงนิเสธ ของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์,2531)

วัลดา ชายหาด เห็นว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ หมายถึง ระดับความพึงพอใจของประชาชนภายหลังจากการได้รับการบริการด้านสาธารณะการ รักษาความสะอาดของกรุงเทพมหานคร โดยประเมินจากเกณฑ์ที่แต่ละคนมีอยู่ (วัลลภา ชายหาด,2532)

มณีวรรณ ต้นไทย ให้ความหมาย ความพึงพอใจหลังการได้รับบริการว่า หมายถึง ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับบริการว่าเจ้าหน้าที่สามารถตอบความต้องการ หรือ แก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ได้หรือไม่ และ ทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ มากน้อยเพียงใด ซึ่งเหมือนกันกับความหมายที่สุริยะ วิริยะสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายไว้ (มณีวรรณ ต้นไทย,2533)

เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ ก็ได้ให้ความหมายในทางที่คล้ายคลึงกันว่าเป็นความพึงพอใจ ของผู้รับบริการต่อเจ้าหน้าที่ในการช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนแก่ประชาชนและความพึงพอใจที่มีความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน(เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์,2536)

กล่าวโดยสรุป สำหรับความหมาย ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ ของหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการแต่ละท่านก็ได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไปตาม ประสบการณ์และเกณฑ์ต่างๆที่แต่ละท่านมีอยู่ จุดร่วมที่สำคัญของความหมายดังกล่าวมักจะ เกี่ยวข้องกับประเด็นดังนี้ 1) ระดับความรู้สึกของประชาชนในฐานะผู้รับบริการ 2) การ ให้บริการต่างๆจากองค์การของรัฐ 3) ในมิติต่างๆตามประสบการณ์ที่ได้รับสั่งสมมา

5. แนวคิดเกี่ยวกับผลทางการเมือง

ความสำคัญของการตัดสินใจทางการเมือง

การตัดสินใจทางการเมืองเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเกิดขึ้นแทบทุกขั้นตอน ของการเมือง การตัดสินใจทางการเมืองเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะกระทบถึงความ เป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนกระทบถึงความอยู่รอดของสังคมโดยรวม นอกจากนี้การ ตัดสินใจทางการเมืองเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือคงไว้ซึ่งสถาบัน กระบวนการตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆทางการเมือง ซึ่งส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อความ กินดีอยู่ดีของประชาชนและการพัฒนาประเทศ (ปรัชญา เวสารัชช 2545:287)

ข้อสมมติว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผล

ความชอบด้วยเหตุผลเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ โรเบิร์ต ดาร์ล และ ชาร์ลส์ ลินด์บอล ได้สรุปความคิดเห็นของนักรัฐศาสตร์หลายท่านเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ชอบด้วยเหตุผล ไว้ว่า “ การกระทำใดก็ตามย่อมถือว่ามีลักษณะชอบด้วยเหตุผล หากการกระทำนั้นมุ่งบรรลุ เป้าหมายได้มากที่สุด ทั้งนี้โดยพิจารณาจากเป้าหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น” จากคำนิยาม ข้างต้นทำให้สามารถอธิบายได้ว่าความชอบด้วยเหตุผลนั้นคือการกระทำที่มีประสิทธิภาพด้วย

การบรรลุเป้าหมาย ในแง่ของบุคคลความชอบด้วยเหตุผล หมายความว่าบุคคลตัดสินใจทำอะไรลงไปยอมคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เขาต้องการ ในที่นี้แนวคิดเรื่องความชอบด้วยเหตุผลแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดคือ

1) **แนวคิดความชอบด้วยเหตุผลโดยสมบูรณ์** หรือในอุดมคติ หมายความว่าเมื่อคนเราตัดสินใจจะตัดสินใจโดยได้รับข้อมูลครบถ้วนในเรื่องที่ตัดสินใจ และตัดสินใจเลือกหนทางที่ตรงกับเป้าหมายของตนมากที่สุด หรือได้ประโยชน์มากที่สุด

2) **แนวคิดความชอบด้วยเหตุผล** อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่จำกัด กล่าวคือแม้จะไม่มีข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอ แต่จากข้อมูลที่จำกัดนั้นผู้ตัดสินใจก็อาจเลือกหนทางที่ชอบด้วยเหตุผลและตรงกับเป้าหมายมากที่สุด

อย่างไรก็ตามการตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลนี้มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. อาศัยเป้าหมายหรือค่านิยม ในการตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลผู้ตัดสินใจจะมีเป้าหมายหรือมีค่านิยมที่ตนเองต้องการบรรลุตั้งไว้เสมอ

2. ทางเลือกไปสู่เป้าหมาย ในการตัดสินใจในสถานการณ์ใดๆไม่ว่าเป้าหมายหรือค่านิยมจะเป็นอย่างไร ทางเลือกที่นำไปสู่เป้าหมายของผู้ตัดสินใจย่อมมีมากกว่าหนึ่งหนทางเสมอ

3. ผลของทางเลือก เมื่อมีการตัดสินใจไปแล้วผลของทางเลือกแต่ละทางย่อมส่งผลแตกต่างกันออกไป และมีทั้งส่วนที่เป็นข้อดีและข้อเสียที่ต่างกัน

4. การตัดสินใจ คือ การที่ผู้ตัดสินใจตกลงใจเลือกทางใดทางหนึ่งที่เขาเห็นว่าดีที่สุด ชอบด้วยเหตุผลที่สุด โดยที่การตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลนั้นผู้ตัดสินใจมักจะใช้ยุทธวิธีหลักสองประการคือ การคำนึงถึงผลได้เป็นหลัก (Maximin) หมายถึงยุทธวิธีการตัดสินใจหรือการดำเนินการที่มุ่งผลเลิศ และการคำนึงถึงผลเสียเป็นหลัก (Minimax) หมายถึงยุทธวิธีการตัดสินใจหรือการดำเนินการที่มุ่งลดความเสียหายน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติผู้ตัดสินใจอาจใช้ทั้งสองวิธีผสมผสานกันได้

การตัดสินใจลงคะแนนเสียงตามแนวทางของแอนโทนีดาว์น

แอนโทนี ดาว์นเป็นผู้เสนอตัวแบบการตัดสินใจลงคะแนนเสียง โดยมีข้อสมมติฐานว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผล กล่าวคือเชื่อว่าผู้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงนั้นจะตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลทั้งสิ้น โดยได้นิยามสถานการณ์ความชอบด้วยเหตุผลไว้ดังนี้

- 1) ผู้ตัดสินใจสามารถตัดสินใจได้เสมอเมื่อเผชิญกับทางเลือกต่างๆในการตัดสินใจ
- 2) มีการจัดทางเลือก(ในการตัดสินใจ) ไว้ตามลำดับความสำคัญตามทัศนะของผู้ตัดสินใจ

3) การจัดลำดับความสำคัญ (ในข้อ2) สามารถมีการเปลี่ยนแปลงหรือสลับสับเปลี่ยนได้

4) ผู้ตัดสินใจเลือกหนทางที่จัดลำดับไว้สูงสุดเสมอ

5) ในสถานการณ์ที่เหมือนกัน การตัดสินใจจะเหมือนกันเสมอ

เมื่อกล่าวถึงการตัดสินใจที่จะลงคะแนนเสียงโดยชอบด้วยเหตุผล ในสถานการณ์ที่มีพรรคการเมืองสองพรรค ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของผู้ตัดสินใจลงคะแน่ว่าตนจะได้รับประโยชน์จากพรรคใดมากที่สุดถ้าพรรคการเมืองนั้นได้เป็นรัฐบาล ผู้ตัดสินใจจะเลือกตัดสินใจในทำนองเดียวกับสถานการณ์ที่มีหลายพรรคซึ่งตัวตนเองก็ได้เสนอไว้ดังนี้

* ถ้าพรรคที่ผู้ลงคะแนนชอบ จะมีทางชนะเขาจะลงคะแนนเสียงให้พรรคนั้น

* ถ้าพรรคที่ผู้ลงคะแนนชอบ ไม่มีโอกาสชนะเลย เขาจะลงคะแนนเสียงให้พรรคอื่นซึ่งดูจะมีทางชนะ

* ถ้าผู้ที่ลงคะแนนเสียงเป็นผู้ที่มุ่งอนาคต เขาอาจลงคะแนนให้พรรคที่เขาชอบ ทั้งนี้เพื่อเปิดทางการเลือกตั้งในอนาคตไว้

กล่าวโดยสรุปคือความชอบด้วยเหตุผลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการตัดสินใจ คือผู้ตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมมากที่สุดตามค่านิยมหรือเป้าหมายของตน อนึ่ง การพิจารณาความชอบด้วยเหตุผลในการตัดสินใจจะถูกจำกัดวงอยู่เพียงในช่วงที่ต้องมีการเลือกหรือตัดสินใจเท่านั้น แต่ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงผลของการตัดสินใจในภายหลังด้วย ขณะเดียวกัน การจะพิจารณาว่าผู้ตัดสินใจได้ตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่าเขา (ผู้ตัดสินใจ) ได้เลือกตัดสินใจตามหนทางที่เลือกไว้ในลำดับสูงสุดหรือไม่ เกี่ยวกับแนวคิดที่ว่าด้วยเป้าหมายและความชอบด้วยเหตุผลทางการเมืองนั้น แอนโทนี ดาวน์ชี้ว่าในการพิจารณาถึงการตัดสินใจลงคะแนนเสียงดังกล่าวจะต้องสนใจเพียงหน้าที่ทางการเมือง โดยไม่พิจารณาไปถึงเจตนารมณ์ที่ซับซ้อนอื่นๆ รวมทั้งอารมณ์หรือค่านิยมส่วนตัวของผู้ตัดสินใจ ในกรณีนี้หน้าที่ทางการเมือง (คือการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย) นั้นย่อมหมายถึงการเลือกพรรคการเมืองหรือการเลือกผู้ที่จะมาเป็นรัฐบาล ดังนั้นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็คือพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่การเลือกรัฐบาลนั่นเอง

ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงตามแนวทางของดาวน์นั้น เห็นว่าผู้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงแต่ละคนย่อมปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผล โดยจะใช้ค่านิยมของตนในการคำนวณและตัดสินใจว่าพรรคการเมืองใดจะชนะ และจะพิจารณาถึงผลงานที่ผ่านมาในอดีตของแต่ละพรรคด้วย ทั้งนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองใดเป็นรัฐบาลนั้นก็ด้วยความคาดหวังว่าตนจะได้รับประโยชน์จากพรรคการเมืองนั้น ๆต่อไปหากพรรคการเมืองนั้นได้เป็นรัฐบาล

ทฤษฎีทางเลือกของสังคมน

การเลือกตั้งและการออกเสียงลงคะแนน

การตัดสินใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่นั้นจะมีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นหลัก เช่นเดียวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ อย่างไรก็ตามอาจมีผู้ลงคะแนนเสียงบางคนหรือบางส่วนที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร

โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับสังคมเป็นหลัก แทนการคำนึงถึงผลประโยชน์ของตน เช่นการลงคะแนนสนับสนุนผู้สมัครจากพรรคการเมืองที่มีนโยบายที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาเรื่องภาษีอากรให้เป็นธรรมขึ้น แม้ว่าตนเองอาจต้องรับภาระทางภาษีเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่บุคคลเหล่านี้ก็จะมีจำนวนน้อย

อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนหนึ่งอาจไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงลงคะแนน เพราะได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ และการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อได้รับข้อมูลที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนจึงจำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่เพียงพอ เช่นรับทราบนโยบายพรรค ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่ถูกต้องจึงจะสามารถใช้วิจารณญาณของตนเองในการเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนพอใจหรือได้รับประโยชน์สูงสุดตามที่ตั้งใจไว้ได้

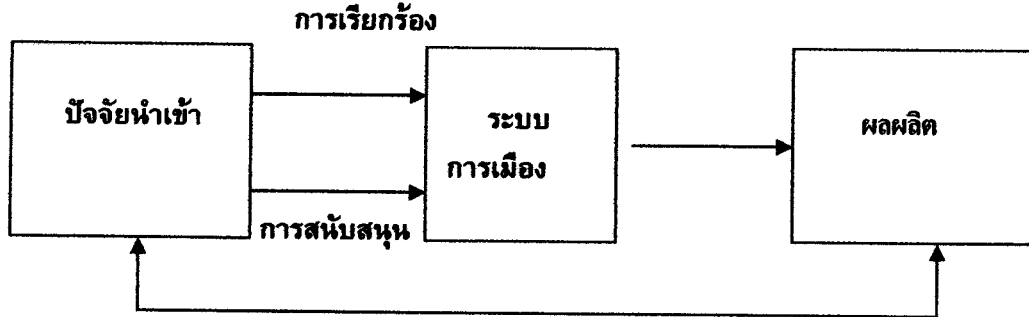
อนึ่ง การลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครแต่ละคน ผู้ลงคะแนนอาจพิจารณาหรือตัดสินใจเลือกโดยเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับกับต้นทุน (หรือภาษีที่ตนจะต้องจ่าย) เป็นสำคัญ ทั้งนี้ดังที่กล่าวแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกพรรคการเมืองใดหากไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (เพื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนกับผลประโยชน์) และโดยความเป็นจริงแล้วประชาชนส่วนใหญ่มักไม่มีเวลาเพียงพอในการไปแสวงหาข้อมูลที่ละเอียดเพียงพอเพื่อการตัดสินใจ(สุชาติ ตังทางธรรม 2545 192-195)

ตัวแบบทฤษฎีระบบ

ตัวแบบทฤษฎีระบบนี้เสนอแนะว่านโยบายสาธารณะเกิดขึ้นมาจากการตอบสนองของการมีระบบการเมืองที่มีต่อสภาพแวดล้อม กล่าวคือระบบการเมืองทุกระบบไม่ว่าจะมีโครงสร้างหรือกระบวนการเช่นไรก็ต้องมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวได้แก่การจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม โดยมีอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตาม การจัดสรรแบ่งปันดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการเรียกร้องและการสนับสนุนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าเกิดขึ้นกับระบบ โดยทั่วไปเมื่อระบบได้รับปัจจัยนำเข้าก็จะแปรรูปให้เห็นปัจจัยนำออกหรือนโยบาย ปัจจัยนำเข้านี้จะประกอบด้วยข้อเรียกร้องและการสนับสนุนที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายในระบบการเมืองเอง อันได้แก่ ระบบวัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม ระบบเศรษฐกิจ ประชากร และระบบอื่นๆซึ่งเป็นส่วนย่อยของระบบสังคม หรืออาจเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกกระบวนการเมือง อันได้แก่ ระบบ การเมืองและสังคมอื่นๆซึ่งไม่ใช่สังคมการเมืองและระบบการเมืองที่กำลังพิจารณาอยู่ โดยทั่วไปข้อเรียกร้องจะเกิดขึ้นเสมอๆเมื่อสมาชิกของสังคมต้องการให้มีการจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด สำหรับการสนับสนุนซึ่งหมายถึง ความเชื่อมั่น ความรัก ความศรัทธาที่บุคคลมีต่อระบบการเมืองอาจมีการกระทำกันอย่างเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยก็ได้ โดยทั่วไปเมื่อบุคคลสนับสนุนต่อระบบการเมือง พวกเขาจะเชื่อฟังกฎหมาย ยินยอมชำระภาษีหรือปฏิบัติตามนโยบาย ฯลฯ

ภาพแสดงตัวแบบเชิงระบบ

สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม

ข้อมูลย้อนกลับ หรือ ผลสะท้อนกลับ

สภาพแวดล้อม

ที่มา: Water Williams. "Implementation Analysis and Assessment" *policy Analysis*. 1,3(1975)

เมื่อระบบการเมืองแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้อยู่ในรูปของนโยบาย หรือ ปัจจัยนำออก โดยทั่วไปนโยบายหรือปัจจัยนำออกมักก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของระบบและต่อสภาพแวดล้อมทั้งในด้านที่เพิ่มหรือลดความสมดุลให้กับการปฏิบัติหน้าที่ของระบบ ผลกระทบนี้จะถูกส่งกลับเข้าไปในระบบการเมืองโดยผ่านกระบวนการย้อนกลับในรูปปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการเมืองอีก ลักษณะเช่นนี้เป็นวงจรตลอดเวลาดังภาพ

ตัวแบบเชิงระบบ (จุมพล หนิมพานิช 2527:605)

เดวิด อีสตัน (David Easton) ได้เสนอความคิดใน "ระบบการเมือง"ว่า

-ระบบการเมืองก็คือ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นผ่านค่านิยมต่างๆที่ได้รับการจัดสรรโดยผู้มีอำนาจไปสู่สังคมโดยส่วนรวม ด้วยเหตุนี้ระบบจะถูกแยกออกจากระบบอื่นๆในสภาพแวดล้อม (กุสุมาลย์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527:600)

ซึ่งสภาพแวดล้อมที่กล่าวถึงอาจแบ่งได้เป็นสองส่วนคือ

1) ระบบภายในสังคม (Intra societal) อันหมายรวมถึงพฤติกรรม ทัศนคติและความคิด เช่น เศรษฐกิจ วัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม และบุคลิกภาพ ซึ่งส่วนนี้ก็คือส่วนประกอบในการปฏิบัติหน้าที่ของสังคม

2) ระบบภายนอกสังคม (Extra societal) เป็นระบบที่รวมเอาระบบต่างๆที่อยู่ภายนอกสังคม โดยที่ระบบดังกล่าวก็คือ องค์ประกอบในการปฏิบัติหน้าที่ของสังคมนานาชาติ ที่เป็นระบบที่มีขนาดใหญ่ (Super system) ที่สังคมหนึ่งเป็นส่วนประกอบ เช่น

ระบบวัฒนธรรมนานาชาติ เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า นโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองจากทฤษฎีระบบของ David Easton สามารถนำมาใช้อธิบายผลลัพธ์หรือผลทางการเมืองที่คาดว่าจะ

เกิดจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปใช้ กล่าวคือ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นนับเป็นหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 – 2547) เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งการนำนโยบายดังกล่าวนี้มาใช้ถือเป็นปัจจัยนำเข้า ให้ผ่านเข้ามาสู่ระบบการเมือง โดยระบบการเมืองก็จะทำหน้าที่แปรเปลี่ยนการตัดสินใจให้เป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การตอบสนองความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชน ทั้งนี้ด้วยผลลัพธ์การดำเนินงานตามนโยบายนี้หากประสบความสำเร็จและประชาชนได้รับผลตอบแทนจากนโยบายสูงสุดแล้ว ผลสะท้อนกลับที่เกิดขึ้นก็คือ การที่พรรคการเมืองมีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนต่อไปในรูปแบบต่างๆ อาทิ สนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งต่อไป

6. สภาพทั่วไปของพื้นที่ ที่ศึกษา

ข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

แบบสรุปรายงานข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อ 30 กันยายน 2548

ข้อ	ข้อมูล/ประเด็น	จำนวน		รวม
		ชาย	หญิง	
1	จำนวนประชากร	11,501	13,678	25,179
2..	คณะกรรมการบริหารกองทุน	488	433	921
	สมาชิกกองทุน	3,782	4,464	8,246

ข้อ	ข้อมูล/ประเด็น	จำนวน	
		หมู่บ้าน	ชุมชนเมือง
1.	จำนวนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งหมด	101	--
2.	จำนวนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับอนุมัติแล้ว		
	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	6,949	

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2548

ประชากรใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

มีจำนวนทั้งสิ้น 25,179 คน แบ่งเป็น เพศชาย 11,501 หญิง 13,678 คน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 8,246 คน แบ่งเป็น เพศชาย 3,782 คน หญิง 4,464 คน

จำนวนกองทุนหมู่บ้าน 101 กองทุน จำนวนเงิน 100,100,000 บาท

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อ	ข้อมูล/ประเด็น	จำนวนราย	จำนวนเงิน
	การกำหนดการชำระเงินกู้ ข้อสัญญา	6,850	100,100,0000
1.	งวดเดียว 1 ปี	6,850	100,1000000
2.	คินเป็นงวด		
	ครบกำหนดสัญญา	ร้อยละ 99.	
3.	งวดเดียว 1 ปี		
4.	คินเป็นงวด		
	การไม่ปฏิบัติตามสัญญา		
1.	งวดเดียว 1 ปี		
2.	คินเป็นงวด		
	ระยะเวลาการค้างชำระเงินกู้		
1.	ไม่เกิน 3 เดือน		
2.	3-6 เดือน		
3.	6 เดือนถึง 1 ปี		
4.	มากกว่า 1 ปี		
	การจัดสรรผลกำไร		
1.	สวัสดิการ	อยู่ในระหว่างการ	
2.	บำรุงสาธารณะ	รวบรวมข้อมูล	-
3.	การเพิ่มทุน		
4.	เฉลี่ยสมาชิก		
5.	อื่นๆ		

ข้อ	ข้อมูล/ประเด็น	จำนวนราย	จำนวนบาท
1.	<p>กู้เงินไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>จำนวนผู้กู้และจำนวนเงิน</p> <p>จำนวนผู้กู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและจำนวนเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด</p>	ร้อยละ 40	
1.	<p>กู้ไปประกอบอาชีพค้าขาย</p> <p>จำนวนผู้กู้และจำนวนเงิน</p> <p>จำนวนผู้กู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและจำนวนเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด</p>	ร้อยละ 22	
2.	<p>กู้ไปประกอบอาชีพอุตสาหกรรม</p> <p>จำนวนผู้กู้และจำนวนเงิน</p> <p>จำนวนผู้กู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและจำนวนเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด</p>	ร้อยละ 33	
1.	<p>กู้ไปประกอบอาชีพอื่นๆ</p> <p>จำนวนผู้กู้และจำนวนเงิน</p> <p>จำนวนผู้กู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและจำนวนเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด</p>	ร้อยละ 09	
2.	<p>กู้เงิน</p> <p>จำนวนผู้กู้และจำนวนเงิน</p> <p>สมาชิกกู้เงินเช่นไปทำกิจกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์</p> <p>สมาชิกกู้เงินไปทำกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์</p>	ร้อยละ 34	
1.	<p>สมาชิกกู้เงินเช่นไปทำกิจกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์</p> <p>สมาชิกกู้เงินไปทำกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์</p>	ร้อยละ 5	

ตาราง แบบสรุปข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ที่มา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในเขตอำเภอบางคนที

ข้อมูลจังหวัดสมุทรสงคราม

หน่วยปกครอง

การปกครองท้องที่ มีเนื้อที่ประมาณ 416.707 ตารางกิโลเมตรหรือ 260,441.875 ไร่

ประชากร 204,177 คน มีประชากรเป็นอันดับ 75 ของประเทศ ความหนาแน่น 468 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร เป็นอันดับ 7 ของประเทศ

ตารางแสดงจำนวน หมู่บ้าน ตำบล และหน่วยการปกครองท้องถิ่น

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ	เทศบาล	อบต
รวมทั้งจังหวัด	36	284	1	5	33
เมืองสมุทรฯ	11	87	-	1	10
อัมพวา	12	96	-	2	11
บางคนที	13	101	-	2	12

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลโดยตลอด สภาพดินเหนียวปนทราย ไม่มีภูเขา หรือเกาะ เดิมเคยมีป่าไม้โกงกาง ไม้แสม ตามชายทะเล และมีป่าจาก ตามปากแม่น้ำ แต่ปัจจุบัน มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำและการทำนาเกลือ นอกจากนี้มีแม่น้ำ ลำคลองใหญ่่น้อยมากมายแยกจากแม่น้ำแม่กลองกว่า 300 คลอง กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่

แม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่าน คือแม่น้ำแม่กลอง ไหลผ่านท้องที่อำเภอบางคนที-อัมพวา ไปออกทะเลที่อ่าวไทย ที่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม

การศึกษา ค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเฉพาะ อำเภอบางคนที

ซึ่งเป็นหนึ่งใน 3 อำเภอ ของ จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตัวจังหวัดสมุทรสงคราม ระยะห่างประมาณ 12 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 77 กิโลเมตร

อำเภอบางคนที มีเนื้อที่ประมาณ 77.468 ตารางกิโลเมตร (48,417.5 ไร่)
จัดว่าเป็นอำเภอที่มีเนื้อที่ขนาดเล็ก

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดกับ อำเภออัมพวา
ทิศตะวันออก	ติดกับ อำเภอเมือง และ อำเภออัมพวา
ทิศตะวันตก	ติดกับ อำเภอวัดเพลง และ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ด้านการปกครอง อำเภอบางคนทีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 ตำบล 101 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลกระดังงา ตำบลบางพรหม ตำบลบ้านปราโมทย์ ตำบลบางยี่รงค์ ตำบลสะแก ตำบลโรงหีบ ตำบลจอมปลวก ตำบลยายแพ่ง ตำบลดอนมะโนรา ตำบลบางกุ้ง ตำบลบางกระบือ ตำบลบางคนที และตำบลบางนกแขวก

มีเทศบาลตำบล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลกระดังงา และ เทศบาลตำบลบางนกแขวก ในช่วงฤดูแล้ง

ลักษณะทางกายภาพ อำเภอบางคนทีตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองตอนปลายก่อนที่จะไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ลักษณะพื้นที่จึงเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้งหมด และมีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักของอำเภอบางคนที นอกจากนี้ยังมีลำคลองจำนวนมากที่แยกเป็นสาขาต่างๆในพื้นที่ประมาณ 136 คลอง

สิ่งต่างๆที่มากับแม่น้ำในอดีต อำเภอบางคนทีจึงจัดว่าเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรน้ำเพื่อการบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรกรรม แต่จะประสบปัญหาน้ำเค็ม

ด้านเส้นทางคมนาคม มีทางหลวงสายสำคัญ 1 สาย ทางหลวงท้องถิ่น 3 สาย และทางหลวงชนบท 16 สาย

สภาพภูมิอากาศของอำเภอบางคนทีโดยทั่วไปจะชุ่มชื้นตลอดปี เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้อ่าวไทยทำให้ได้รับอิทธิพลจากลมและความชุ่มชื้นจากทะเล มี 3 ฤดูกาลเหมือนกับพื้นที่อื่นๆในภาคกลาง อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 28 องศา

สภาพทางสังคม ประชากร 25,179 คน แบ่งเป็น ชาย 11,501 คน หญิง 13,678 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 6,949 ครัวเรือน มีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ย 477.7 คนต่อตารางกิโลเมตร จัดว่าค่อนข้างหนาแน่น เนื่องจากอำเภอบางคนที มีเนื้อที่น้อยเพียง 77.468 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น ตำบลที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดคือ ตำบลกระดังงาซึ่งเป็นเขตสุขาภิบาลด้วย จำนวน 5,686 คน 1,336 ครัวเรือน ส่วนตำบลที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อยที่สุดคือ ตำบล

บางนกแขวก ซึ่งเป็นเขตสุขาภิบาลเช่นเดียวกันโดยมีจำนวนประชากรเพียง 1,347 คนและมี 403 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยเป็นกลุ่มติดริมแม่น้ำ ลำคลอง ไร่ไถ่ วัด หรือโรงเรียน

ด้านการศึกษา อำเภอบางคนที มีโรงเรียนในสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 26 แห่ง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 3 แห่ง และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน 3 แห่ง

ด้านศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดพุทธศาสนา 25 วัด ในจำนวนนี้เป็น วัดหลวง 2 วัดคือวัดเกตุการาม(ธรรมยุต) และ วัดเจริญสุขารามวรวิหาร (มหานิกาย)

วัดศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคทอลิก 1 แห่ง และ ศาลเจ้า 12 แห่ง

ด้านสาธารณสุข มี โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง คือโรงพยาบาลนภลัย 1 แห่งและสถานีนานามัย 13 แห่ง

ด้านการสื่อสารและสาธารณูปโภค โรงไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีที่ทำกาโทรเลข 1 แห่ง และ สถานีตำรวจ 1 แห่ง สถานีดับเพลิง 2 แห่ง

สภาพทางเศรษฐกิจ

จากสภาพลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม แม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำแม่กลองและมีลำคลองธรรมชาติต่างๆจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลักจากข้อมูลปี 2543 อำเภอบางคนทีมีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสิ้น 42,348 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 87.5 ของพื้นที่ทั้งหมดมีเกษตรกรจำนวน 7,180 ครอบครั

เกษตรกรส่วนใหญ่จะยึดอาชีพการทำสวนผลไม้เป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ มะพร้าว ลิ้นจี่ ส้มแก้ว ส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ มะม่วง และองุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำสวนผัก ประมาณ 3,000 ไร่ อำเภอบางคนทีมีชื่อเสียงด้านผลิตภัณฑ์จากโยมะพร้าว น้ำมันมะพร้าว และ การทำน้ำตาลจากมะพร้าว

ด้านธุรกิจและพาณิชยกรรม มีตลาดสด 1 แห่ง ตลาดน้ำ 2 แห่งในอดีต ราษฎรจะใช้เรือเป็นพาหนะนำสินค้าพื้นเมืองและอาหารสดประจำวันและสินค้าทั่วไปมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน

แต่ในปัจจุบันมีการตัดถนนหลายสายทำให้การคมนาคมสะดวกมาก ราษฎรหันมาใช้รถยนต์และจักรยานยนต์เป็นพาหนะแทน การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าของราษฎรเปลี่ยนแปลงพัฒนามาเป็น ตลาดนัด ตามบริเวณวัดและสถานที่ต่างๆหมุนเวียนกันเกือบทุกวันกระจายอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอบางคนทีและพื้นที่ใกล้เคียง มีประชาชนจำนวนมากหันมาประกอบอาชีพค้าขายโดยเฉพาะการค้าขายตามตลาดนัดต่างๆตามข้อมูลสถิติของจังหวัดมีผู้ประกอบการค้าขายถึงร้อยละ 22 ประชากรในจังหวัดสมุทรสงคราม

การค้าขายมีความจำเป็นต้องอาศัยเงินลงทุนหมุนเวียนผู้ที่ไม่มีเงินทุนเพียงพอจึงจำเป็นต้องอาศัยการกู้ยืมจากเพื่อนและญาติพี่น้องบ้างหรือนายทุนเงินกู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ประชาชนกลุ่มนี้ไม่มีทางเลือกจำเป็นต้องพึ่งเงินกู้นอกระบบตลอดมาเนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ไปขอกู้เงินจากธนาคาร

การรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ก็ไม่มีกรรวมกลุ่มกันมาก่อนทำให้การดำเนินชีวิตไม่มีการเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกันมากนัก

กองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านปราโมทย์

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 กองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลบ้านปราโมทย์ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอบางคนที ได้มีการดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้านโดยมีนายอำพร เทียนไชย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในเวลานั้นเป็นประธานกองทุน ร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเลือกขึ้นมาจำนวน 9 คน และมีนักพัฒนาชุมชนอำเภอ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ บางคนที 8 คน เป็นผู้ให้ความรู้ คำแนะนำงานต่างๆเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ตลอดจนวิธีการทำบัญชีแบบง่ายให้แก่คณะกรรมการดังกล่าวจนมีรู้ และความเข้าใจกระทั่งมีความสามารถปฏิบัติงานบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านได้ด้วยตนเอง และเริ่มดำเนินการจัดสรรเงินกองทุนให้แก่ประชาชน ในหมู่ที่ 3 ที่สมัครเป็นสมาชิกเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกรุ่นแรกเมื่อปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมา โดยมีประชาชนในหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติสมัครได้จำนวน 75 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่ที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 288 คนและดำเนินการทำสัญญาให้กู้ยืมเป็นจำนวน 50 รายๆละ 20,000 บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.60 บาทต่อปี โดยผู้กู้เงินไปได้นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์และเมื่อครบกำหนด 1 ปี ผลปรากฏว่าทุกคนได้นำเงินมาส่งคืน

กองทุนหมู่บ้าน รายละ 11,200 บาท ซึ่งรวมเงินดอกเบี้ยเป็นรายปี ครบทุกคนตามกำหนดนัด และดำเนินการขอกู้ต่อไปใหม่อีกทุกราย เมื่อถึงเวลาปีถึงบัญชีสิ้นปี เจ้าหน้าที่ กทบ. จากสำนักงานจังหวัด จะมาตรวจสอบบัญชี เพื่อความเรียบร้อย เป็นประจำทุกปี ซึ่งการดำเนินกิจการกองทุนหมู่ที่ 3 มีผลการดำเนินงานมีผลสำเร็จเรียบร้อยทุกปีตลอดมา

การริเริ่มโครงการสวัสดิการกองทุนหมู่บ้าน

ในปีแรกๆทางอำเภอได้จัดให้มีโครงการ สวัสดิการ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกกองทุนในกรณีที่มีสมาชิกเสียชีวิต โดยให้ กองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอบางคนที เก็บเงินจากสมาชิกรายละ 20 บาทต่อเดือนและนำส่งทางอำเภอทุกเดือนตามความสมัครใจ ผลการดำเนินงานปรากฏว่าล้มเหลวด้วยสาเหตุหลายประการจนต้องล้มเลิกในที่สุด

หลังจากดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 2 ปี กองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านปราโมทย์ ได้ริเริ่มโครงการ สวัสดิการกองทุนหมู่บ้าน โดย กรณีที่มีสมาชิกหรือครอบครัวในหมู่ที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 88 ครอบครัวคนใด เสียชีวิตลง ทางกองทุนจะช่วยค่าปลงศพรายละ

10,000 บาท ค่าทำบุญถวายพระ 1,200 บาท และ ค่าพวงหรีด 200 บาท รวมเป็นจำนวนเงิน 1.1400 บาทให้แก่สมาชิก โดยที่สมาชิกไม่ต้องจ่ายเงินรายเดือนเลย

หลักการของโครงการ คือ การยึดหลักการ ชรรวมภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยประชาชนกองทุนดังกล่าวได้ชี้แจงว่า จากการศึกษาของกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินต้นที่กู้ไป และ ดอกเบี้ยมาชำระคืนกองทุนหมู่บ้านเมื่อครบกำหนดชำระคืนทุกสิ้นปี จากการคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำสุดที่ทางราชการกำหนด คือ .60 บาท (หกสิบบสตางค์) โดยเงินต้น 1 ล้านบาทจะมีดอกเบี้ยปีละ 60,000 บาท เป็นเงินที่เพิ่มเข้ามาในกองทุนทุกปี คณะกรรมการจะหักค่าใช้จ่ายต่างๆในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 25 บาท ตามระเบียบราชการ เป็นจำนวนเงิน 35,000 บาทในในแต่ละปี เงินจำนวนนี้ได้นำมาหักเข้าเป็นเงินโครงการกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วย ฅาปนกิจดังกล่าวอีกเป็นเงิน 10,000 บาท คงเหลือเงิน 25,000 บาททุกปี ต่อมากองทุนหมู่บ้านบ้านปราโมทย์หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 5 และหมู่ 6 ได้แสดงความจำนงค์ขอเข้าร่วมโครงการด้วย ทำให้กองทุนหมู่บ้านดังกล่าว พัฒนามาเป็นสวัสดิการกองทุนหมู่บ้านตำบลปราโมทย์เมื่อรวมตัวกันทั้ง 6 หมู่บ้านทำให้กองทุนสวัสดิการมีเงินที่เกิดจากดอกผลของกองทุนเหลือเป็นเงินกองกลางเพื่อสวัสดิการเป็นจำนวนเงินหลายแสนบาทในปัจจุบัน

จากการที่นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายที่มีผลต่อการช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการดำเนินการตามนโยบายที่ประกาศไว้ เป็นผลให้ประชาชนในเขตอำเภอบางคนที ได้รับประโยชน์โดยตรงสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่ประสบอยู่เป็นเวลายาวนานมาแล้วได้อย่างแท้จริง สร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนมาก

การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ ในเขตอำเภอบางคนที โดยรวมแล้วสามารถประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการกองทุนฯได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลนับเป็นนโยบายที่ตรงใจและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่นี้ ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นี้ ได้ทราบถึงความเดือดร้อนของประชาชน จึงสนใจเลือกศึกษาในพื้นที่นี้โดยเฉพาะ

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงคราม เดิมสันนิฐานว่า เป็นแขวงๆหนึ่งของจังหวัด ราชบุรี มีชื่อเรียกว่า “สวนนอก”

ต่อมาในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงแยกออกจากจังหวัดราชบุรี เรียกว่าเมือง “แม่กลอง” และได้เปลี่ยนมาเป็นจังหวัดสมุทรสงครามเมื่อไร ปีใคนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่สันนิฐานได้ว่าได้เปลี่ยนในราวปี พ.ศ. 2299 ดังปรากฏหลักฐานในหนังสือตราสามดวง ว่าด้วยพระราชกำหนดเรื่อง “ การเรียกสินไหมพินัยคดีความ ” ได้ปรากฏชื่อเมือง “แม่กลอง” เมืองสาครบุรี และเมืองสมุทรปราการ และต่อมาได้พบข้อความในพระราชกำหนด ซึ่งได้ตราขึ้นในรัชสมัย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เมื่อปี พ.ศ. 2299 ความระบุว่า “ โปรดเกล้าฯให้พระยารัตนาธิเบศร์สมุทรภมมเทียรบาล เอาตัวขุนทิพ

ขุนวิเศษวานิช (จีนอะปิ่นเต็ก) และขุนหมื่นรุทอักษร ที่บังอาจกราบทูลขอตั้งบ่อนเบี้ยในแขวงเมืองสมุทรสงคราม เมืองราชบุรี และเมืองสมุทรปราการ ทั้งๆที่มีกฎหมายสั่งห้ามไว้ก่อนแล้ว มาลงโทษ " (ปุณฺณ บุดดาหวัง 2543:9)

มีการบันทึกเกี่ยวกับการทำสวนว่า สมุทรสงคราม เป็น 1 ใน 10 เมืองที่อยู่ในเขตที่ต้องเสียอากรสวนใหญ่ และในรัชกาลที่ 6 ก็ได้มีการบันทึกอาชีพและสินค้าสำคัญของ มณฑลราชบุรี ไว้ใน สมุดราชบุรี เมื่อ พ.ศ. 2467 ว่า

การทำไร่และสวนมีทั่วไปทุกจังหวัด ส่วนใหญ่ที่มีชื่อเสียงปรากฏ คือ สวนหมากและมะพร้าว ในท้องที่จังหวัดสมุทรสงครามและราชบุรี สวนไร่สมปัดศรีก็มีมากใน 2 จังหวัดคือ ไร่พริก หอม กระเทียม ยาจุน ยาจืด บรรดามะพร้าวที่ซื้อขายกันที่ตลาดคลองสะพานหันตลอดจนพริก หอม กระเทียมที่ซื้อขายกันในตลาดกรุงเทพฯ ก็ล้วนแต่ไปจากมณฑลราชบุรีทั้งสิ้น (อาภรณ์ จันทรสมวงศ์ 2541:89-90)

ย้อนหลังไปตามประวัติศาสตร์ 7 ชั่วอายุคน หรือ มากกว่า 200 ปี ก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ จังหวัดสมุทรสงครามยังรวมอยู่กับจังหวัดราชบุรี ที่มี หลวงยกกระบัตรแห่งมณฑลราชบุรี นามว่า "ทองด้วง" (ภายหลังคือ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ได้มาสู่ขอ นางสาวนาค ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา แต่งงาน

มีผู้เล่าขานต่อๆกันมาว่า หลวงยกกระบัตรได้เดินทางโดยทางเรือไปตามลำคลองต่างๆของแม่กลอง และได้มีการขุดคลอง ขยายคลองต่างๆให้กว้างและลึกมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอแก่การดำรงชีพ และการสัญจรทางเรือสำหรับชาวบ้าน ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ และสวนผลไม้ (ประมินทร์ แสนประสิทธิ์ 2543:37)

แรกเริ่มมีคลองธรรมชาติเริ่มต้นจากริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ผ่านเข้ามาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นเส้นพรมแดนระหว่างอำเภออัมพวากับอำเภอเมือง ไหลผ่านตำบลสวนหลวง ตำบลบางนางลี่ และตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงโปรดเกล้าฯให้ขุดคลองขึ้นมาอีกคลองหนึ่งชื่อ "คลองประชามชื่น" โดยเริ่มจากวัดภุมรินทร์กุฎีทองไปทางทิศใต้เพื่อเป็นเส้นทางลัดทางไปสู่ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา และตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี

วิวัฒนาการด้านการเกษตรและพืชสวน ตั้งแต่ พ.ศ.2445 ถึง พ.ศ.2511 จากนาข้าว มา เป็น สวนมะพร้าว

ในสมัยแรกเริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่ทำการเกษตรโดยเริ่มจากการทำนาปลูกข้าว แต่ต่อมามีชาวบ้านพบว่าพื้นที่นี้ เหมาะแก่การทำการปลูกมะพร้าวมากกว่า จึงเริ่มมีการปลูกมะพร้าวกันมากขึ้นแต่ก็ยังมีชาวบ้านบางส่วนใช้พื้นที่สวนทำการปลูกข้าวในในฤดูน้ำหลาก เพื่อเพิ่มผลผลิตและเป็นการใช้พื้นที่สวนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยในช่วงเดือนตุลาคม จะมีน้ำหลากซึ่งเป็นน้ำจืดจากทางภาคเหนือลงมาและน้ำจะขังอยู่ตามท้องร่องในสวนมะพร้าวทำให้ ดินนิ่ม พอที่จะปลูกข้าว ชาวสวนมะพร้าวในสมัยนั้นจะเอาต้นกล้าข้าวมาปลูกและเดือน

พฤศจิกายน ชาวก็จะตั้งท้องและ สุกในเดือนธันวาคมหรือมกราคม ซึ่งชาวสวนจะมีการ"ลงแขก" โดยเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องจะมาช่วยกัน นวดข้าว ช่วงเดือน กุมภาพันธ์หรือ มีนาคม

มากกว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การปลูกข้าวในร่องสวนเริ่มหมดไป เมื่อระดับน้ำในร่องสวนสูงประมาณหัวเข่าซึ่งเหมาะสมกับการปลูกมะพร้าว แต่ไม่เหมาะที่จะปลูกข้าวอีกต่อไป ประกอบกับความสูงของมะพร้าวที่เริ่มบดบังแสงอาทิตย์สำหรับต้นกล้าในร่องสวน จึงทำให้การปลูกข้าวดังกล่าวหมดไปโดยปริยาย ชาวบ้านจึงหันมาปลูกมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาลเพียงอย่างเดียว ผู้ที่ไม่มีที่ทางเป็นของตนเองก็สามารถเช่าที่เพื่อทำสวนมะพร้าวของตนเองที่เรียกว่า "ถือสวน" หรือไม้ที่ "รับจ้าง" ขึ้นตาล และ เคี้ยวตาล ตามที่คนในพื้นที่เรียกกันว่า เป็นอาชีพ "ขึ้นตาลจ้าง" ให้กับคนที่มั่งมีมากเกินไปกำลังที่คนในครอบครัวจะช่วยกันทำ

ตัวเลขของครอบครัวที่เคี้ยวตาลในจังหวัดสมุทรสงครามมีสูงถึง 510 เตา (1เตาต่อครัวเรือน) ระหว่างปี 2508-2509 (สภาวิจัยแห่งชาติ 2511:6) และสิ่งที่แสดงถึงการผลิตน้ำตาลมะพร้าวที่สูงมากของจังหวัด คือ จำนวนกระทะของแต่ละเตาภายในครัวเรือน ที่ส่วนใหญ่นิยมใช้เตาชนิด 3 กระทะ และ 2 กระทะ และนอกจากนั้นยังมีผู้ใช้เตาขนาดใหญ่ชนิด 12 กระทะเลยก็เคย โดยชาวสวนสมัยนั้นได้ทำอาชีพนี้เป็นเวลามากกว่า 20 ปีและเรียนรู้การขึ้นตาลและเคี้ยวตาลนั้นเรียนรู้มาจากคนในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ หรือจากเพื่อนบ้านบ้าง แต่ไม่มีครอบครัวใดที่เรียนรู้การทำน้ำตาลมะพร้าวจากทางราชการแนะนำหรือส่งเสริมเลย ซึ่งต่างจากการทำนา หรือทำไร่ชนิดอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำอาชีพดังกล่าว มีมานาน เป็นระบบและเรียนรู้กันเองภายในหมู่บ้านนานเกินความจำเป็นที่ทางราชการจะเข้าไปเรียนรู้และทำการส่งเสริม(สภาวิจัยแห่งชาติ 2511:25-26)

แต่ปัจจุบันชาวสวนที่ยังเคี้ยวตาลอยู่มักจะใช้เตาที่มีเพียง 2-5 กระทะเท่านั้น การประกอบอาชีพทำน้ำตาลของชาวสมุทรสงครามได้ลดจำนวนลงไปมากโดยมีสาเหตุหลายประการนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 เป็นต้นมา อาทิเช่น

จากภาวะน้ำเค็มและความแห้งแล้งสู่โรงงาน (พ.ศ.2512-2541)

การสร้าง เขื่อนวชิราลงกรณ์ ขึ้นในปี พ.ศ.2512 ซึ่งเปิดใช้งานเป็นเขื่อนแรกในลำน้ำแม่กลอง ตามมาด้วยเขื่อนศรีนครินทร์ในปี พ.ศ.2521 และเขื่อนเขาแหลมในปี พ.ศ.2528 เพื่อช่วยขยายพื้นที่ชลประทานสองฟากฝั่งแม่กลอง การสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ดังกล่าวทำให้พื้นที่ทำยน้ำไม่ได้รับน้ำจืดจากทางต้นน้ำมาใส่น้ำเค็มที่เอ่อขึ้นมาท่วมเหมือนแต่ก่อน ถึงแม้การสร้างถนนหลายสายจะช่วยเป็นพนังกั้นน้ำเค็มให้ แต่เมื่อผนวกกับภาวะความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นประมาณปี พ.ศ.2519-2522 ก็ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พื้นที่ในจังหวัดสมุทรสงครามได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะน้ำเค็มจัดสวนมะพร้าวหลายหมื่นไร่ล้มตายลงและที่เหลืออยู่ให้ผลผลิตต่ำ ส่วนผลไม้อื่นๆที่มีการปลูกกันในขณะนั้นก็ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน จากความเสียหายครั้งนั้น ทำให้สวนมะพร้าวที่เคยทำน้ำตาลได้ลดน้อยลงไป เปลี่ยนมาเป็นมะพร้าวเก็บผลและมะพร้าวอ่อนมากขึ้น อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนจากสวนมะพร้าวเป็นพื้นที่ เป็นสวนคละ ที่ประกอบด้วย มะม่วง ส้มโอ ลิ้นจี่

และกล้วย เป็นต้น (ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2544: 16-17) หลังจากภาวะแห้งแล้งดังกล่าว ทำให้เกษตรกรที่หันไปนิยมทำ "สวนคละ" ที่มี ส้มโอ และลิ้นจี่ โดยมีส้มโอพันธุ์ ขาวใหญ่ ซึ่งสามารถเก็บขายได้ตลอดปี โดยเก็บลูกได้ทุก ๆ 2 เดือนหลังจากปลูกไปแล้ว 3 ปี ในขณะที่ฤดู ลิ้นจี่ จะมีเพียงปีละหน คือช่วงกลางเดือนมีนาคมของปีที่ลิ้นจี่ติดผล จึงทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรขึ้นมาทดแทนมะพร้าวบ้าง

แม้ว่าส้มโอ และ ลิ้นจี่ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจสำหรับชาวสมุทรสงคราม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มะพร้าวยังคงถือเป็นพืชหลักที่สร้างรายได้และอาชีพสำหรับหลายครัวเรือนเหมือนที่เคยเป็นมาตลอดระยะเวลาหลายชั่วอายุคนเพราะมะพร้าวไม่ต้องดูแลมากนัก เพียงแต่ใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้งในช่วง 5-6 แรก และหลังจากนั้นก็ลดลงเหลือเพียงปีละครั้ง และดูแลตัดหญ้าไม่ให้สูงเกินไป และคอยดูแลให้มีน้ำขังอยู่ในร่องสวนตลอดทั้งปี ซึ่งถือเป็นงานหนักเพียงปีละหนด้วยการ "ทำดิน" หรือการลอกท้องร่องที่ ปัจจุบันนิยมจ้างคนงานเท่านั้น โดยการวิดโคลนสีดำจากท้องร่องสวนขึ้นมาไว้บนคันท้องร่อง เท่านั้น ชาวสวนสูงวัยก็สามารถเก็บลูกมะพร้าวขายได้เป็นประจำทุก ๆ สองเดือน ซึ่งการเก็บลูกมะพร้าวก็ต้องจ้างคนงานเช่นเดียวกัน

สำหรับส้มโอ ต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดตั้งแต่การรดน้ำทุกวันวันวัน ใส่ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงเป็นประจำรวมทั้งการกำจัดวัชพืชซึ่งเป็นงานหนักเกินไปสำหรับคนวัยชราส่วนใหญ่

มะพร้าวที่ชาวสวนปลูกมีสองประเภทคือ ระหว่างมะพร้าวลูกดกหรือมะพร้าวน้ำเยอะ ถ้าปลูกเพื่อเก็บลูกมะพร้าวก็น่าจะไม่มีน้ำ หรือปลูกเพื่อเอาน้ำตาลใส่เพื่อมาเคี้ยวทำน้ำตาลปีบ มะพร้าวก็น่าจะไม่มีผล

มะพร้าวที่เก็บได้สามารถขายได้ทั้งทลาย หรือสามารถนำมาปอกเปลือกออกแล้วขายเป็นเนื้อมะพร้าวขายส่งโรงงานทำกะทิ หรือขายส่งไปตามตลาดสดในกรุงเทพฯ นอกจากเนื้อมะพร้าวที่ขายได้ราคาแล้ว เปลือกมะพร้าวและกะลามะพร้าวยังสามารถขายโดยปอกเปลือกแข็งของมะพร้าวจะมีคนมารับซื้อไปทำที่นอนหรือปลูกกล้วยไม้ ส่วนเปลือกนิ่มก็เอาไปผสมดินเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ ในขณะที่กะลาก็สามารถขายได้

เนื่องจากมะพร้าวยังแก่งสูงจึงมีหลายครอบครัวที่ไม่ต้องการทำงานหนักและเสี่ยงอันตรายในการขึ้นตาล จึงอาจจะจ้างคนในหมู่บ้านที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ขึ้นไปเก็บลูกมะพร้าวให้ แล้วสมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำขั้นตอนที่เหลือที่ไม่ต้องใช้แรงงานหนักและเสี่ยงอันตราย คือการปอกเปลือกและทิวลูกมะพร้าวเพื่อทำเป็นมะพร้าวขายส่งโรงงาน

อย่างไรก็ตามมีหลายครอบครัวที่ไม่ต้องการลงแรงใดๆ ด้วยการจ้างคนงานทำทุกขั้นตอนและมีรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆแล้ว

จังหวัดสมุทรสงครามมีชื่อเสียงในการแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวให้เป็นน้ำตาลปีบด้วยการเคี้ยว มาหลายทศวรรษ และยังคงมีหลายครอบครัวที่ยังคงรักษาอาชีพทำน้ำตาลหรือเคี้ยวตาลกับชีวิตที่เรียบง่ายอยู่จวบจนทุกวันนี้

จากภาวะการณ์ขยายตัวของโรงงานและภาวะแห้งแล้งในจังหวัดทำให้คนหนุ่ม-สาวที่อยู่ในวัยทำงานเริ่มหันหลังให้กับอาชีพเกษตรกรรมในหมู่บ้านและมุ่งหน้าเข้าสู่เมืองเพื่อทำงานในโรงงานมากขึ้นเพราะเป็นงานที่สะดวกสบายมากกว่า ใช้แรงงานน้อยกว่าและมีเวลากำหนดที่ชัดเจน จะทิ้งไว้ก็แต่กลุ่มประชากรที่ไม่แตกต่างจากหมู่บ้านหรือตำบลตามต่างจังหวัดของประเทศที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเด็กที่ยังอยู่ในวัยเรียนและไปโรงเรียนประถมหรือมัธยมต้นที่ตั้งอยู่ในละแวกหมู่บ้าน และ ผู้สูงอายุหรือคนส่วนน้อยที่ไม่นิยม ไปทำงานในโรงงานที่ยังคงอยู่กับบ้านเพื่อดูแลสวนส้มโอ ลิ้นจี่ และมะพร้าวของตน และยังคงมีอีกไม่กี่ครอบครัวที่ยังคงรักษาอาชีพเดี่ยวตาลเอาไว้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตีมา จิตอนุกูล (2546: บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่องการติดตามผลการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านความก้าวหน้าของโครงการ ความเข้มแข็งของชุมชนและผลการจัดการโครงการฯ ในภาพรวม ทักษะการบริหารจัดการของสมาชิกกองทุน ด้านการดำเนินการ ในภาพรวม รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาอุปสรรค ด้านงบประมาณและทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านผลงานหรือผลผลิตที่ได้ ด้านความเข้มแข็งของชุมชน และผลการจัดการโครงการฯ ในภาพรวม ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของคณะกรรมการ มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านผลการจัดการโครงการฯ ในภาพรวม และสถานภาพสมรสของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับผลการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านผลงานหรือผลผลิตที่ได้ ทักษะการบริหารจัดการของคณะกรรมการ ด้านการจัดการในภาพรวม ด้านการวางแผน ด้านวิธีการทำงานและด้านการมีส่วนร่วมและการรวมกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการโครงการฯ ทั้งสี่ด้าน คือ ผลการจัดการโครงการฯ ในภาพรวม ด้านความก้าวหน้าของโครงการฯ ด้านผลงานหรือผลผลิตที่ได้ และด้านความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนการจัดการด้านงบประมาณและทรัพยากรเกี่ยวกับระบบการส่งใช้เงินยืม มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการโครงการฯ 3 ด้านคือ ผลการจัดการโครงการฯ ในภาพรวม ด้านผลงานหรือผลผลิตที่ได้ และด้านความเข้มแข็งของชุมชน การติดตามประเมินผลโครงการ โดยหน่วยงานระดับนโยบายและการแก้ไขปัญหาอุปสรรค มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการโครงการฯ เพียงด้านเดียวคือ ผลงานหรือผลผลิตที่ได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ภาคราชการซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ทำหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับระเบียบ

ข้อบังคับต่างๆ และ ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้กระบวนการบริหารในเชิงธุรกิจของชุมชนเอง ให้มีการผลิตที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลและพัฒนากองทุนให้เป็นกองทุนของชุมชนอย่างแท้จริง โดยการพัฒนาให้คล้ายๆกับธนาคาร แต่เป็นแบบธนาคารชุมชน รวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมใหม่ที่สามารสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ชูศักดิ์ กาศศักดิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพ กรณีศึกษาเปรียบเทียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการศึกษาพบว่า

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นชายมีอายุ 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรรมและมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน ส่วนคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง ส่วนมากเป็นเพศชายมีอายุ 41-50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพค้าขายและไม่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก แต่คณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนอยู่ในระดับปานกลาง

2. อาชีพที่สร้างรายได้หลักก่อนการก่อตั้งกองทุน คือ การทำนา หลังการก่อตั้งกองทุน สัดส่วนรายได้จากการทำนาลดลง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีรายได้จากหลายกลุ่มอาชีพ ในขณะเดียวกัน สัดส่วนจากอาชีพค้าขายและรับจ้างของสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองเพิ่มมากขึ้น หลังจากการก่อตั้งกองทุน สมาชิกทั้งสองกลุ่มกองทุน มีหนี้สินลดลง และมีความเข้าใจกองทุนในระดับปานกลาง สมาชิกกองทุนชุมชนเมืองให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาอาชีพมากกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกทั้งสองกองทุนส่วนใหญ่ นำเงินไปลงทุนพัฒนาอาชีพตามที่ได้รับอนุมัติ และ ให้ความเห็นว่า ความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพจากเงินกู้ยืมกองทุนมีความสำเร็จเป็นบางส่วน โดยสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองส่วนใหญ่ให้การยอมรับและไว้วางใจคณะกรรมการบริหารกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง

3. นอกจากนี้ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีระดับความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่างกัน มีการวางแผนเพื่อการพัฒนาอาชีพและให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาอาชีพต่างกัน ($P < 0.5$) และสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองที่มีระดับความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับของสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองต่างกัน มีการวางแผนเพื่อพัฒนาอาชีพไม่แตกต่างกัน แต่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาอาชีพต่างกัน ($P < 0.5$)

สมาชิกทั้งสองกองทุนมีความเห็นว่า การมีกองทุน ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่ายจากการกู้ยืมระบบ ประชาชนมีความรู้ในการพัฒนาอาชีพมากขึ้น จึงควรมีการศึกษาเชิงสำรวจหรือเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพด้วยเงินทุนเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาในการพัฒนาอาชีพของชุมชนในหมู่บ้าน และชุมชนในเมือง โดยมีขอบเขตการศึกษาที่กว้างขึ้นเป็นระดับจังหวัดเพื่อหาศักยภาพ ตลอดจนจุดเด่น จุด

ด้อยของจังหวัดเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ ซึ่งประชาชนและภาครัฐจะได้ร่วมกันพัฒนาและสร้างรายได้ต่อไป

สมใจ ไวปริชี (2546:ง) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน ต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ศึกษากรณีอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 97 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านฯ ของประชาชนอยู่ในระดับสูง ประชาชนมีความพึงพอใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของรัฐบาล ประชาชนในหมู่บ้านเป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่เห็นว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ในลักษณะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่สำคัญของหมู่บ้าน ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาความเดือดร้อน เหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนทางการเงินสำหรับประชาชนในหมู่บ้าน มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีความสามารถในการจัดการเงินกองทุนของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ผลกระทบในเชิงลบที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน มีอยู่บ้างในพื้นที่แต่เป็นเพียงส่วนน้อย ได้แก่ การเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ประชาชน การเป็นมูลเหตุก่อให้เกิดการแตกแยกและขาดความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านฯ ได้แก่ ปัญหาเรื่องเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้จัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาทไม่เพียงพอสำหรับให้สมาชิกกู้ยืม การขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ในส่วนของข้อเสนอแนะและความต้องการ ประชาชนมีความต้องการให้มีการเพิ่มวงเงินจัดสรรแก่กองทุนให้เพียงพอสำหรับสมาชิกที่มีความจำเป็นได้กู้ยืม การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ การเพิ่มวงเงินกู้ยืม และ ขยายเวลาการส่งใช้เงินต้นและดอกเบี้ยคืนกองทุน

สุกัลญา แป้นโพธิ์ (2545:บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องความสามารถในการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตำบลสวนแดง อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 41-50ปี ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ 25,000บาทขึ้นไป เข้ารับการอบรมด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 3-4 ครั้ง และเคยกู้เงินกองทุน

หมู่บ้านฯ เพื่อไปประกอบอาชีพ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านฯ อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 6.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.82 โดยกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 55.75 ระดับปานกลาง ร้อยละ 42.48 และระดับต่ำ ร้อยละ 1.77 เมื่อพิจารณาในรายประเด็น ทราบถึงอำนาจการอนุมัติเงินกู้ของกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ที่ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งๆ และ ทราบถึงระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนฯ ร้อยละ 99.1

รองลงมา มีความรู้ในประเด็นทราบถึงประเภทของเงินกู้ที่สมาชิกขอู้โดยไม่ต้องใช้บุคคลค้ำประกัน ร้อยละ 97.3 ประเด็นที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ได้แก่ การทราบถึงคุณสมบัติของบุคคลที่ไม่มีสิทธิในการขอู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีร้อยละ 29.2

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 โดยประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง ร้อยละ 37.17 ระดับปานกลาง ร้อยละ 60.18 และระดับต่ำ ร้อยละ 2.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นการคำนึงถึงในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ร้อยละ 91.2 รองลงมาเป็นการทราบถึงวิธีการขาย ในการจัดจำหน่ายสินค้าที่ขายยากแต่ได้กำไรมาก ร้อยละ 90.3 และทราบถึงการใช้กิจกรรมในการทำให้ผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นที่รู้จักในท้องตลาด ร้อยละ 81.1 ตามลำดับ ประเด็นที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ได้แก่ ทราบถึงการดำเนินการเมื่อผู้ผลิตได้ผลิต ผลิตภัณฑ์ออกมาเป็นจำนวนมาก ร้อยละ 4.4

4. ความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 โดยมีความสามารถในการประเมินผลและติดตามผลระดับความสามารถมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ความสามารถในการวิเคราะห์ทางการเงินในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในทางการตลาด ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

5.) ความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามคุณลักษณะของกรรมการหมู่บ้าน พบว่าเพศชายมีความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน สูงกว่าเพศหญิง ประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้านมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ประชากรที่มีระดับการศึกษานุปริญญา ปริญญาตรี มีความสามารถในการบริหารกองทุนสูงกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่น ประชากรที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท มีความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้านมากกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ ประชากรที่เข้ารับการอบรมจำนวน 5 ครั้งขึ้นไป มีความสามารถในการบริหารกองทุนมากกว่าผู้รับการอบรมน้อยกว่า หรือไม่เคยเข้ารับการอบรม ประชากรที่ไม่เคยกู้เงิน มีความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน สูงกว่าประชากรที่เคยกู้เงิน

สุนันทา ภูสุวรรณ (2538:25) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษากรณีกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่ความรับผิดชอบของ ศพช.เขต 2 กล่าวถึงการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ว่า ไม่เพียงเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การพัฒนาคน ทำให้คนมีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน รับผิดชอบ ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจกัน ส่วนในด้านการพัฒนาสังคมนั้นมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของรัฐบาลปัจจุบัน กล่าวคือ กลุ่มออมทรัพย์เป็นการส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย ความสามัคคี และการพัฒนาผู้นำ

สมลมาลย์ เตียวโป (2545) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาตำบลดอนชมพู อำเภอโนนสูง จ. นครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 69.5) มีความรู้ความเข้าใจต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนมากกว่าเรื่องอื่น รองลงมาได้แก่ความเข้าใจในปรัชญาของกองทุนฯ และด้านที่ประชาชนรู้น้อยที่สุดได้แก่เรื่องการเป็นกรรมการของกองทุน และการเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนฯ

ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือระดับการศึกษาและรายได้ ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารของกองทุนฯ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์การเป็นสมาชิกกองทุนอื่น การเป็นกรรมการบริหารกองทุนหรือสหกรณ์อื่น ๆ นั้นไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำราญ ชัยวงษ์และคนอื่นๆ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จ.ลำพูน พบว่า ประชาชนในพื้นที่เห็นว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้แก่ประชาชน และสมาชิกมีความสามารถมากขึ้นในการจัดการกองทุนได้ตามเป้าหมายของโครงการตามที่ระบุในคำขอกู้ หนึ่งหลังจากการสำรวจทัศนคติสมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาก

ผลของการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เห็นว่าสามารถดำเนินการได้ตามแนวทางที่กองทุนตั้งไว้ และสมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการได้เข้าร่วมเป็นกรรมการ มีการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเมื่อสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้คืนได้

อุมาพร กล่อมทองสุข (2546) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอ่างทอง พบว่าประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ ที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41- 50ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมและส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ประชาชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านฯ นั้นโดยภาพรวมแล้วมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง เพราะผลลัพธ์จากการกู้เงินทำให้สมาชิกกองทุนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง"ผลสัมฤทธิ์ของน่านโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : นโยบาย
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับ ผลทางการเมือง"

กรณีศึกษาอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

โดยใช้วิธี การวิจัย ผสมผสานกัน ระหว่างวิธีการเชิงปริมาณกับวิธีเชิงคุณภาพ

การดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1 ประชาชนผู้ชื้อกู้เงินกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 300 คน
- 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 7 คน
- 3 ผู้ปกครองท้องที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอบางคนที่ จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1. ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในอำเภอบางคนที่ โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชาชนจาก 12 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลกระดังง์ บางสะแก/บ้านปราโมทย์ บางพรหม บางยี่รงค์ บางนกแขวก จอมปลวก ยายแพง บางคนที่ บางกุ่ม โรงหีบ บางกระบือ และดอนมะโนรา

โดย แบ่งเป็น 12 กลุ่ม

หมายเหตุ เนื่องจากตำบลบ้านปราโมทย์มีจำนวนราษฎรต่ำกว่าเกณฑ์ในการจัดตั้ง อบต. จึงได้
ยุบไปรวมกับตำบลบางสะแก ทำให้ปัจจุบันในอำเภอบางคนที่ มีจำนวน อบต.ได้เพียง 12 อบต.

ใช้วิธีการสุ่มแบบความน่าจะเป็น ดำเนินการสุ่มตัวอย่างจาก 12 ตำบลดังกล่าว

โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากแต่ละตำบล ได้กลุ่มตัวอย่างตำบลละ 25 คนรวม
เป็นจำนวน 300 คน

กลุ่มที่ 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 7คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง แบบเจาะจง
(PurposiveRandomSampling)จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯในอำเภอบางคนที่

กลุ่มที่ 3. ผู้ปกครองท้องที่จำนวน 7 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(PerposiveRandom
Sampling)จากกำนันและผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบางคนที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

แบบสอบถาม (Questionnaires)

มีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด (Open-end Questionnaires) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ คำถามปลายปิด (Close-end Questionnaires) เพื่อสะดวกแก่ผู้ตอบ แบบสอบถามและสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลของประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ผู้ชอ กู้เงินกองทุนหมู่บ้านฯ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพประจำ อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถาม ลักษณะ ตรวจสอบรายการ (CheckList) และเติมคำในช่องว่าง (Fill-in the blank) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถามชนิด มาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีทั้งหมด 5 ข้อ คำถามมีตัวเลือก 5 ระดับในแต่ละคำตอบ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (/) ลงใน ข้อที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

การกำหนดค่าคะแนนของความคิดเห็นของคำถามตอนที่ 2 เป็น ดังนี้

(ก) แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น	ค่าระดับคะแนน
มีความสำเร็จมากที่สุด	5
มีความสำเร็จมาก	4
มีความสำเร็จปานกลาง	3
มีความสำเร็จน้อย	2
มีความสำเร็จน้อยที่สุด	1

(ข) เกณฑ์ ในการแปลความหมายของคะแนน มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	มีความสำเร็จมากที่สุด
3.41-4.20	มีความสำเร็จมาก
2.61-3.40	มีความสำเร็จปานกลาง
1.81-2.60	มีความสำเร็จน้อย
1.00-1.80	มีความสำเร็จน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตรฐานค่า (Rating Scale) มีทั้งหมด 5 ข้อ คำถาม โดยมีตัวเลือก 5 ระดับในแต่ละคำตอบให้ผู้ตอบคำถาม ทำเครื่องหมาย (/) ลงใน ข้อที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

การกำหนดค่าคะแนนของความคิดเห็นของคำถามตอนที่ 3 เป็นดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าระดับคะแนน
มีความพึงพอใจมากที่สุด	5
พึงพอใจมาก	4
พึงพอใจปานกลาง	3
พึงพอใจน้อย	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.41-4.20	มีความพึงพอใจมาก
2.61-3.40	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.81-2.60	มีความพึงพอใจน้อย
1.00-1.80	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับ **ผลทางการเมือง** ที่เกิดตามมาจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ ในด้านต่างๆ ใช้แบบสอบถามชนิด เลือกตอบ (Check List) มีทั้งหมด 6 ข้อ โดยมีตัวเลือก 3 และ 4 ข้อในแต่ละคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ร่วมกับแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิดในตอนท้าย

ตอนที่ 5 **ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ**

มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

สำหรับสัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ผู้ปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นชุดคำถามที่ได้จัดเรียงและเตรียมคำถามอย่างเป็นทางการไว้ล่วงหน้า เพื่อ

** สัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 7 คน

** สัมภาษณ์ ผู้ปกครองท้องที่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 คน

ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลักดังนี้

ประเด็นที่ 1 **ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ** คือการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย

แบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 1 เป็นการถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด

1. สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน
2. เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า
3. กองทุนหมู่บ้านฯ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน
4. สร้างความเจริญแก่ชุมชน เป็นการพัฒนาอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

5. ส่งเสริม หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ประเด็นที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ เป็นการถามความคิดเห็น มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

1. ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนฯด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
 2. กระบวนการในการขอกู้เงินกองทุนฯ สะดวก รวดเร็วและเหมาะสม
 2. การสร้างเครือข่ายกิจกรรมและการเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจชุมชน
 3. กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
 4. กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีขึ้น
- แบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 2 นี้ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ประเด็นที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านผลทางการเมืองในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านการเลือกตั้งสมัชชา
2. ด้านการจัดตั้งรัฐบาล
3. ด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในรัฐบาล
4. ด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

แบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 3 นี้ เป็นการถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด

ประเด็นที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ฯ

แบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 4 นี้ เป็นการถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งมีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานกันทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในกรณีการใช้วิธีเชิงปริมาณด้วย จึงได้มีการตั้งสมมติฐาน โดยแบ่งเป็น 8 สมมติฐานย่อย การสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้นโดย ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อจะได้ทราบแนวทางขอบเขตของคำถามศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์
3. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิใน ประเด็นที่ศึกษาวิจัยจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจความ สอดคล้องที่ตรงเชิงเนื้อหา
4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทำการทดลองใช้(Try out)กับกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

5. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองท้องที่ประจำตำบลและประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ทุกตำบลในอำเภอบางคนทีเพื่อแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้กับสมาชิกกองทุนฯ และผู้เกี่ยวข้องและรับกลับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากภาคสนามแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบหรือจัดกลุ่มข้อมูลแล้วนำมาบูรณาการ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ประมวลผลโดยแบ่งประเภทตามลักษณะข้อมูล **ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data)**

การวิเคราะห์เชิงปริมาณในครั้งนี้เป็นกรรวบรวมข้อมูลการศึกษาในรูปสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายและนำเสนอในรูปแบบตาราง วิเคราะห์การทดสอบสมมุติฐานระหว่างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกับผลทางการเมืองโดยวิธีทดสอบไคสแควร์สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ.05ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปแล้วนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาประมวลผล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data)

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมถึงคำถามปลายเปิดต่างที่อยู่ในส่วนท้ายของแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้นำมาจัดกลุ่มเพื่อทำการวิเคราะห์และแปลผล โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายไปปฏิบัติความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย และ มาตรการของนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองในประเด็นต่างๆ

เมื่อทำการตีความและสรุปผลโดยสร้างข้อสรุปทั่วไปแล้วจะได้นำเสนอผลลัพธ์ของการวิจัยในรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์” ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติกับผลทางการเมือง : กรณีศึกษาอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม และ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ฯ ไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 ผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับนโยบาย กองทุนหมู่บ้าน ฯ

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ตั้งตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

(N=300)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	168	56.0
ชาย	132	44.0
รวม	300	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	15	5.0
20-30 ปี	34	11.3
31-40 ปี	81	27.0
41-50 ปี	90	30.0
51-60 ปี	60	20.0
61 ปีขึ้นไป	20	6.7
รวม	300	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

3. สถานภาพสมรส

โสด	105	35.0
สมรส	147	49.0
หย่าร้าง	12	4.0
ม่าย	36	12.0
รวม	300	100

4. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา	120	40.0
มัธยมศึกษา	99	33.0
ประโยคอาชีวศึกษา	36	12.0
ปริญญาตรี	45	15.0
รวม	300	100

5. อาชีพ

รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	24	8.0
ธุรกิจเอกชน/ค้าขาย	99	33.0
รับจ้าง/เกษตรกร	132	44.0
นักเรียน/นักศึกษา	39	13.0
อื่นๆ	6	4.0
รวม	300	100

6. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท	156	52.0
5,000-10,000 บาท	72	24.0
10,001-15,000 บาท	60	20.0
15,001-20,000 บาท	12	4.0
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 168 คน (ร้อยละ 56.0) รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 132 คน (ร้อยละ 44.0) กลุ่มที่จำนวนมากที่สุดคือมีอายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 90 คน (ร้อยละ 30) รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 81 คน (ร้อยละ 27.0) กลุ่มต่อมาคือกลุ่มอายุ 18-30 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 23) และกลุ่มอายุ 51-60 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 13) กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ 61 ปี ขึ้นไปมีจำนวน 21 คน (ร้อยละ 7.9)

สำหรับสถานะสมรส กลุ่มที่สมรสแล้วเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด 147 คน (ร้อยละ 49) รองลงมาคือกลุ่มที่เป็นโสดจำนวน 105 คน (ร้อยละ 35.0) การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 120 คน (ร้อยละ 40.0) รองลงมาคือกลุ่มระดับมัธยมศึกษาจำนวน 99 คน (ร้อยละ 33.0) กลุ่มระดับปริญญาตรีมีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 15) กลุ่มระดับประโยคอาชีวศึกษามีจำนวน 36 คน (ร้อยละ 12) ในการประกอบอาชีพ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดประกอบอาชีพ รับจ้าง/เกษตรกรมีจำนวน 132 คน (ร้อยละ 44.0) รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจเอกชน/เอกชน ค้าขายมีจำนวน 99 คน (ร้อยละ 33.0) ส่วนรายได้ของครอบครัวต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 156 คน (ร้อยละ 52.0) รองลงมามีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 72 คน (ร้อยละ 24.0) ใกล้เคียงกันมีรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 60 คน (ร้อยละ 20.0) และที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.0)

วิเคราะห์จากข้อมูลสภาพทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา สมาชิกส่วนใหญ่ที่ศึกษาเป็นเพศหญิงและเป็นผู้ดูแลจัดการในครอบครัวซึ่งในที่นี้อาจจะมองว่าเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายของครอบครัวไปด้วยและส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่ได้คลุกคลี รับข้อมูลข่าวสาร ร่วมประชุมและกัยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่รวมทั้งดูแลจัดการกิจการภายในครอบครัว ซึ่งจากการศึกษาเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 56.0 อายุที่พบมากที่สุดคือตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำครอบครัว ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุดคือประถมศึกษาซึ่งมีสูงร้อยละ 40.0 ซึ่งในช่วงวัยตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามกลุ่มเหล่านี้ก็ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดในครอบครัวเพราะเป็นผู้นำและผู้ดูแลกิจการของครอบครัวเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงจึงเป็นตัวแทนของครอบครัวในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็น
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ ในอำเภอบางคนที
ตารางที่ 4.2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	จำนวน(คน)
1. เพศ	
ชาย	2
หญิง	5
รวม	7
2. ตำแหน่ง/หน้าที่	
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯในอำเภอบางคนที	
รวม	7
3. ระยะเวลาที่รับผิดชอบในโครงการ กองทุนหมู่บ้าน ฯ	
3 ปี	1
4 ปี	6
รวม	7

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ เป็นเพศหญิง
จำนวน 5 คน เป็นเพศชายจำนวน 2 คน ทำหน้าที่เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯรับผิดชอบใน
กองทุนหมู่บ้านมาแล้ว ส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ 4 ปี (จำนวน 6คน) และมีระยะเวลา
ปฏิบัติหน้าที่ 3 ปี (จำนวน 1 คน)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็น
ผู้ปกครองท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบางคนที
ตารางที่ 4.3

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	จำนวน(คน)
1. เพศ	
ชาย	6
หญิง	1
รวม	7
2. ตำแหน่ง/หน้าที่ ผู้ปกครองท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	
3. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่	
น้อยกว่า 5 ปี	3
5-10 ปี	4
รวม	7

จากข้อมูลตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองท้องที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (จำนวน 6 คน) รองลงมาเป็นเพศหญิง (จำนวน 1 คน) มีระยะเวลารับผิดชอบในหน้าที่ผู้ปกครองท้องที่มาแล้ว 5-10 ปี (จำนวน 4 คน) และมีระยะเวลารับผิดชอบในหน้าที่มาน้อยกว่า 5 ปี (จำนวน 3 คน) ลักษณะงาน:ทำหน้าที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนราษฎรระหว่างรัฐบาลกลางกับประชาชนที่เป็นราษฎรในชุมชนหมู่บ้านเพื่อเป็นตัวกลางคอยกรองให้อำนาจของรัฐบาลกลางมามีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้านน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ส่วนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ
ของ ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ
โดยใช้แบบสอบถาม ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4

(N=300)

ผลสัมฤทธิ์ของ การนำนโยบายไปปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S. D
	สำเร็จ มากที่สุด	สำเร็จ มาก	สำเร็จ ปานกลาง	สำเร็จ น้อย	สำเร็จ น้อยที่สุด		
1. สร้างศักยภาพและความ เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ประชาชน	193 (64.3)	73 (24.3)	25 (8.3)	8 (2.7)	1 (0.3)	4.50	0.79
2. กระตุ้นเศรษฐกิจ ระดับรากหญ้า	187 (62.3)	79 (26.3)	23 (7.7)	9 (3.0)	2 (0.7)	4.47	0.82
3. เป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียน	179 (59.7)	87 (29.0)	26 (8.7)	5 (1.7)	3 (1.0)	4.25	0.90
4. เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชน	145 (48.3)	121 (40.3)	7 (2.3)	23 (7.7)	4 (1.3)	4.27	0.93
5. ส่งเสริม"หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์"	171 (57.0)	95 (31.7)	9 (3.0)	14 (4.7)	11 (13.7)	4.34	1.00
รวมเฉลี่ย						4.38	0.88

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของ
การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติอยู่ในระดับสำเร็จมากได้แก่เป็นการสร้างศักยภาพ

และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน (ร้อยละ 64.3) รองลงมาได้แก่เป็นการ กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า รองลงมาได้แก่ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน (ร้อยละ 51.0) รองลงมาได้แก่ เป็นการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้แก่ชุมชน (ร้อยละ 50.0) และเป็นการส่งเสริม โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 43.7) ตามลำดับ

เมื่อนำไปหาค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าเรื่องที่มีความเห็นว่าเป็นเรื่องสำเร็จมากที่สุดได้แก่ เป็นการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน รองลงมาได้แก่ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน รองลงมาเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชน รองลงมาเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า และ เป็นการส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ และผู้ปกครองท้องที่จำนวน 7 คน เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไปปฏิบัติในเขตอำเภอบางคนที ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนและชุมชนเมือง ช่วยให้เกิดการพัฒนาประเทศได้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า โครงการ กองทุนหมู่บ้านฯ ซึ่งมีปรัชญาหรือหลักการสำคัญในการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การเสริมสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมือง อันเป็นผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง จากการดำเนินการที่ผ่านมา ผลลัพธ์จากการที่สมาชิกส่วนมาก นำเงินกู้จากกองทุนฯ ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ทำให้มีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำเงินกองทุนฯ ไปลงทุนประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กับข้อคำถามในประเด็นนี้ ว่า กองทุนหมู่บ้านฯ ประสพผลสัมฤทธิ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดเห็นว่า

นับตั้งแต่มีการดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ มาจน ปัจจุบันพบว่าประชาชนในหมู่บ้านหลายครอบครัว มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ทั้งเพื่อการประกอบอาชีพและร่วมกันทำกิจกรรมในสังคมชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านสตรี กลุ่มเกษตรกรเป็นการสร้างความสามัคคี ของชุมชนในหมู่บ้าน ชุมชนดีขึ้น เศรษฐกิจเข้มแข็ง ช่วยให้เกิดการพัฒนาประเทศ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กับประเด็นนี้ว่ากองทุนหมู่บ้านฯ ประสพผลสัมฤทธิ์

2. เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า

จากเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ที่ต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในระดับรากหญ้า ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีการสร้างงาน สร้างรายได้โดยมีการสร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ร่วมพัฒนาอาชีพในชุมชนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่โครงการต่างๆ จนบรรลุเป้าหมาย ชุมชนทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นตามลำดับและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กับประเด็นนี้ว่ากองทุนหมู่บ้านฯ ประสพผลสัมฤทธิ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า

ภายหลังจากที่หน่วยงานภาครัฐได้เสนอ โครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ออกมาเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในท้องถิ่น และได้มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงปัจจุบัน พบว่าสมาชิกที่เข้ามาร่วมในโครงการมีงานมีรายได้เพิ่มขึ้นเศรษฐกิจครัวเรือนดีขึ้น กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กับประเด็นนี้ว่ากองทุนหมู่บ้านฯ มีความสัมฤทธิ์ผล

3. กองทุนหมู่บ้านฯ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่างกองทุนหมู่บ้านช่วยให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น เพราะช่วยลดภาระดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบซึ่งมีอัตราสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านซึ่งคิดดอกเบี้ยต่ำคือร้อยละ 0.60 เท่านั้นซึ่งเป็นอัตราปกติ และถึงแม้ว่ากองทุนจะคิดดอกเบี้ยต่ำ เมื่อรวมยอดเงินจากดอกเบี้ยสิ้นปี กองทุนมีรายได้จากดอกเบี้ยปีละ 60,000 บาททุกปี กองทุนยังมีเงินเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายการดำเนินงานแล้วปีละประมาณ 10,000 บาท คณะกรรมการกองทุนได้สะสมเข้าบัญชีเพื่อเป็นสวัสดิการชุมชนทุกปี ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึง “เห็นด้วย” ว่าประสพผลสัมฤทธิ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ มีความเห็นว่า ประโยชน์ที่ประชาชนในหมู่บ้านได้รับจากกองทุนหมู่บ้านฯ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือเมื่อสมาชิกเกิดปัญหาที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินกระชั้นชิดและครอบครัวไม่มีเงินชาวบ้านสามารถพึ่งพาเงินกองทุนฯ เพื่อบรรเทาเหตุ

ฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วนอีกด้วย กลุ่มตัวอย่างจึง “เห็นด้วย” กองทุนหมู่บ้านฯ ประสบผลสัมฤทธิ์

4. สร้างความเจริญแก่ชุมชนเป็นการพัฒนาอาชีพ สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายก็คือ การที่นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ เป็นส่วนกระตุ้นส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้ใช้ทักษะ ความชำนาญ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับวิถีชีวิต ประสบการณ์ องค์ความรู้เดิมจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผนวกกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพที่เป็นการผลิตสินค้าหรือการบริการเช่น การท่องเที่ยว การบริการสปาและ โฮมสเตย์ ที่มีคุณภาพ หรือการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่นสร้างสรรค์ให้ มีมูลค่า โดยเน้นกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลายทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นๆ เน้นการผลิตที่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก ผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานผ่านการรับรองจากเกณฑ์ต่างๆ ที่ภาครัฐกำหนดขึ้นเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไปสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน สร้างความเจริญแก่ชุมชน กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กองทุนหมู่บ้านฯ ประสบผลสัมฤทธิ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ ให้ความคิดเห็นว่า

โดยทั่วไป การพัฒนาจากฐานล่างจากความคิดริเริ่มโดยตรงของประชาชนนั้นมีข้อจำกัดอยู่มากโดยเฉพาะความสามารถและทรัพยากรในชนบท โครงการพัฒนาจากฐานล่างมักจะมีลักษณะกระจัดกระจายขาดทิศทางที่แน่นอนและขาดพลังผลักดันทางการเมือง โอกาสที่โครงการพัฒนาจากฐานล่างจะประสบความสำเร็จมีไม่มาก ข้อจำกัด เช่น เงินทุน องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่จำเป็น เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของชนบทในอดีต เมื่อเกิดนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชนช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นและนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชน กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” ว่ากองทุนหมู่บ้านฯ ประสบผลสัมฤทธิ์

5. ส่งเสริม หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า เป็นการส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

กองทุนหมู่บ้านฯ ในอำเภอบางคนที มีการรวมตัวกัน จัดตั้งกลุ่มเพื่อกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง ในหลาย ๆ ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในรูปแบบของกลุ่มแม่บ้านสตรี กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์ร้านค้าประกอบกับแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เช่น “โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำใน แต่ละหมู่บ้านทำให้มีการจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่างๆร่วมกันเป็นประจำ สม่ำเสมอเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชนประชาชนในหมู่บ้านประชาชนสามารถ ขยายอาชีพการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นอาชีพและมีมูลค่าเป็นผลให้ ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเป็นหลักด้วย เหตุดังกล่าวจึงเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนและสร้างศักยภาพชุมชนที่ เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” ว่ากองทุนหมู่บ้านประสบผลสัมฤทธิ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นว่า

นอกจากจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และ ให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว กลุ่มผู้ปกครองท้องถิ่นยังได้จัดให้มีการนำ วิทยากร หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ในที่ประชุมประชาสังคม ของหมู่บ้านเป็นการฟื้นฟูศิลปะวิทยาการ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นมรดกของแต่ละท้องถิ่น นำมาคิดประยุกต์กับภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้มีมูลค่าและประกอบเป็นอาชีพได้ เช่น การนำ กะลามะพร้าวที่ไม่มีราคาค่างวด มาประดิษฐ์เป็นงานฝีมือสามารถนำไปขายเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวอันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้น จากความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะ ความชำนาญของสมาชิกเองมาผสมผสานกับทรัพยากร วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาผลิตเป็นสินค้าเพื่อการใช้สอยในครัวเรือนเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ทางอ้อม หรือผลิตเพื่อจำหน่าย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอาชีพอันยั่งยืน เป็นการส่งเสริม โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่าง”เห็นด้วย”กองทุนหมู่บ้านฯประสบผลสัมฤทธิ์

ส่วนที่ 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ของ ผู้ตอบแบบสอบถาม (จากการตอบแบบสอบถามตอนที่3:ความพึงพอใจของประชาชน)

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ จาก กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็น ประชาชนผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านฯ ในเขตอำเภอบางคนที่ โดยใช้ แบบสอบถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.5

(N = 300)

ความพึงพอใจของประชาชน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง	147 (49.0)	93 (31.0)	28 (9.3)	30 (10.0)	2 (0.7)	4.00	0.93
2. กระบวนการในการขอกู้เงินจากกองทุนฯ เหมาะสมรวดเร็ว	88 (29.0)	144 (48.0)	33 (11.0)	33 (11.0)	2 (0.7)	3.94	0.95
3. การสร้างเครือข่าย กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจในชุมชน	143 (47.7)	85 (28.3)	65 (21.7)	5 (1.7)	2 (0.7)	4.21	0.88
4. กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบเช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	95 (31.7)	136 (42.3)	39 (13.0)	26 (8.7)	4 (1.3)	3.97	0.96
5. กองทุนหมู่บ้าน ฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น	138 (45.7)	102 (34.0)	47 (15.7)	14 (4.7)	9 (3.0)	4.09	1.02
เฉลี่ยรวม						4.04	0.94

จากตารางที่ 4.3 เมื่อนำไปหาค่าเฉลี่ยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดมีความพึงพอใจต่อนโยบายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.04$) ในประเด็น ที่ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุน ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองในระดับมาก(ร้อยละ49.0) รองลงมาได้แก่ กระบวนการในการดำเนินการขอกู้เงินจากกองทุนรวดเร็วเหมาะสม (ร้อยละ48.0) รองลงมาได้แก่ รองลงมาได้แก่การสร้างเครือข่ายกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจชุมชน (ร้อยละ47.7) รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น (ร้อยละ45.7) และกองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดกิจกรรมในหมู่บ้านต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เช่นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ42.3)ตามลำดับ

**ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ
ของ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ (จากการตอบแบบสัมภาษณ์ประเด็นที่ 2: ความพึงพอใจ
ในประเด็นดังนี้**

1. ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบางคนที

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า

ในการบริหารจัดการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านฯ ซึ่งกำหนดให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ทำการดำเนินการบริหารจัดการโครงการ ด้วยตนเองโดยกลุ่มสมาชิกทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหารจัดการภายในกลุ่มของตนเองโดยสมาชิกจัดการคัดเลือกกันเอง เป็นการ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเองอันเป็นการฝึกฝน หรือ พัฒนาคุณภาพของสมาชิกที่เข้าร่วมในโครงการให้มีประสบการณ์และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิด "เห็นด้วย"ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในประเด็นดังกล่าวว่า

การที่ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนหมู่บ้านฯ ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองทำให้ผลลัพธ์การดำเนินงานตรงกับความต้องการของประชาชนและนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละฝ่าย เป็นการช่วยให้การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

นอกจากนั้น นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ยังมีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากในสังคมสมัยใหม่ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” ว่าผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

2. กระบวนการในการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ รวดเร็วเหมาะสม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า

หน่วยงาน คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่ สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานระดับอำเภอหรือเขต เป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนผลักดันให้การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยหน่วยงานต่างๆ ประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ได้ทำการถ่ายทอดวิทยาการความรู้ อบรม ให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาต่างๆแก่ผู้ปฏิบัติงานคือ สมาชิกที่เป็นกรรมการกองทุน ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนติดตาม ประเมินผล รายงานความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานให้หน่วยงานระดับบนขึ้นไปตามลำดับทราบเป็นประจำและสม่ำเสมอ และยังเป็นตัวกลางในการประสานงาน คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ทำให้การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามประสบความสำเร็จเนื่องมาจากมีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความรวดเร็วและเหมาะสม กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” ที่ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในประเด็นดังกล่าวว่า

ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะทำให้การนำ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่า หากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการขาดความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้ ทักษะ ความชำนาญ รวมถึงไม่ยอมรับในแนวทางการดำเนินงาน หรือ มีทัศนคติ ความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับนโยบาย ก็จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความตั้งใจ บริการสมาชิกด้วยความยุติธรรม โปร่งใส เหมาะสม และรวดเร็วพอสมควร กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” และประชาชนพึงพอใจ

3. การสร้างเครือข่าย กิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ว่า กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย” กับประเด็นดังกล่าวเพราะ

การสร้างเครือข่ายกิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจในชุมชน ได้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจชุมชนได้ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพต่างๆภายใต้หลักการ “อุ้มชูตนเอง” สามารถอยู่ได้อย่าง “พอเพียง”ไม่ต้องเดือดร้อน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า “เห็นด้วย” เนื่องจาก การสร้างเครือข่ายในด้านการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่จำเป็นมากเนื่องจากความเจริญในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆก้าวหน้าไปมาก การเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่เพื่อสร้างความเจริญแก่ชุมชนและเครือข่ายจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ดังนั้นการดำเนินการดังกล่าวทำให้โอกาสที่นโยบายประสบความสำเร็จย่อมมีสูงประชาชนพึงพอใจ

4. กองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า “เห็นด้วย” จากการติดตามผลการให้กู้ พบว่าสมาชิกนำเงินกู้ไปลงทุนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นกิจการชุมชน ดำเนินการโดยใช้ทุนของชุมชนและมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมมีเป้าหมายเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ คือ กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดเห็นว่า โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เน้นในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่การตลาดในประเทศและต่างประเทศ เน้นการแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกคนรอบครัวเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นตัวสร้างกิจกรรม เป็นองค์กรชาวบ้านที่รวมตัวกันสร้างกิจกรรม ช่วยให้กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การเสริมสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพราะเมื่อมีการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะสังคมวิถีชีวิตความเป็นอยู่สร้างความสามัคคีให้เกิดแก่ชุมชน สมาชิกมีความพึงพอใจ

5. กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ดีขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า

จากการส่งเสริมให้ประชาชนมีการสร้างงานสร้างรายได้โดยการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายทั้งในและนอกชุมชนโดยการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านจนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นตามลำดับ อันนำมาซึ่งคุณภาพของชุมชน คุณภาพชีวิตของประชาชนในทุก ๆ ด้านกลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ ให้ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่า ประชาชนมีงานทำมีการสร้างรายได้ด้วยตนเองโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร่วมพัฒนาอาชีพในชุมชนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการทางเศรษฐกิจและสังคมและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น สร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับ ผลทางการเมือง จากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ไปปฏิบัติ ของผู้ตอบแบบสอบถาม(จากตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 4 : ผลทางการเมือง)
ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูล เกี่ยวกับ ผลทางการเมือง (N =300)

ผลทางการเมืองที่เกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2548		
ใช้สิทธิ	291	97.0
ไม่ใช้สิทธิ	9	3.0
2. ความตั้งใจในการเลือก ส.ส.สังกัดพรรคการเมือง		
พรรคไทยรักไทย	238	79.3
พรรคประชาธิปัตย์	50	16.7
พรรคอื่นๆ	7	2.3
3. ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจในการเลือก ส.ส.		
วิธีการหาเสียง	82	27.3
การนำเสนอนโยบายที่ชัดเจน	145	48.3
ตัวผู้สมัคร	73	24.14
4. ด้านการจัดตั้งรัฐบาล ต้องการให้		
จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียว	185	61.7
มี 2 พรรค ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล	60	20.0
เป็นรัฐบาลผสมหลายพรรค	55	18.3
5. ด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในรัฐบาล		
เชื่อมั่นศรัทธามาก	215	71.7
เชื่อมั่นศรัทธาปานกลาง	72	24.0
เชื่อมั่นศรัทธาน้อย	13	4.3
6. ด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล		
ไว้วางใจมาก	213	71.0
ไว้วางใจปานกลาง	73	24.0
ไว้วางใจน้อย	14	4.7

จากตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งต่อไปพ.ศ.2548 (ร้อยละ 97.0) ส่วนใหญ่จะเลือก ส.ส.พรรคไทยรักไทย (ร้อยละ 79.3) รองลงมาได้แก่พรรคประชาธิปัตย์ (ร้อยละ 16.7) ส่วนในด้านปัจจัยการตัดสินใจเลือก ส.ส. เลือกจาก จะเลือกจากการนำเสนอโยบายที่ชัดเจน (ร้อยละ 48.3) เลือกจากวิธีการหาเสียง (ร้อยละ 27.3) รองลงมา และ เลือกจากตัวผู้สมัคร (ร้อยละ 24.14) ในด้านเสถียรภาพของรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวมากที่สุด(ร้อยละ 61.7) รองลงมาได้แก่ มี 2 พรรคร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล (ร้อยละ 20.0) และต้องการรัฐบาลผสมหลายพรรค(ร้อยละ 18.3) ส่วนความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาลอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 71.0) และความไว้วางใจปานกลาง (ร้อยละ 24.0) ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลทางการเมือง จากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ของ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

(จากการตอบแบบสัมภาษณ์ประเด็น : ผลทางการเมือง)

ความสำเร็จหรือผลลัพธ์ หรือ ผลที่เกิดขึ้นจากผลสัมฤทธิ์ นั้นจะมีส่วนทำให้เกิดผลทางการเมือง ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านผลการเลือกตั้ง พ.ศ.2548 ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ถ้ามีการเลือกตั้ง พ.ศ.2548

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากผลสัมฤทธิ์ ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ทำให้ประชาชน มีความพึงพอใจและจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรครัฐบาล

ประชาชนตัดสินใจ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรครัฐบาล เพราะรัฐบาลได้นำเสนอนโยบายที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสามารถ แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ให้ตนเองและประเทศต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองท้องที่จำนวน 7 คน

ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการที่สมาชิก มีความพึงพอใจและได้ประโยชน์จาก ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ เช่น สมาชิกมีงานอาชีพประจำ หรือ มีงานอาชีพเสริม มีรายได้ หรือ มีเงินออมเพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการเมื่อสมาชิกมีความพึงพอใจจึงตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาล

2. ด้านการจัดตั้งรัฐบาล

จากการสอบถามความคิดเห็นจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ 7 คน พบว่า เมื่อผลจาก ผลสัมฤทธิ์ ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงทำให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายดังกล่าวออกมา ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในนโยบายที่รัฐบาลจะนำเสนอต่อไปและต้องการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพเพียงพรรคเดียว

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลทางการเมืองที่เกิดขึ้น ภายหลังจากผลสัมฤทธิ์ ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติทำให้ ประชาชนเกิดความนิยมในรัฐบาลต้องการให้จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียว

3. ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล

กลุ่มตัวอย่างที่เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า ประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาลเนื่องจากพึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ คือการที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรง และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นใน ประเด็นสุดท้ายจึงเกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือและศรัทธาต่อพรรครัฐบาล ทำให้ตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งให้ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองท้องที่ กำหนด/ผู้ใหญ่บ้านให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันในประเด็นดังกล่าวประชาชนเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาลเนื่องจากพึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติทำให้ตัดสินใจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

4. ด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ให้ความคิดเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์จากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจต่อพรรคการเมืองและรัฐบาลและทำให้ประชาชนให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาล กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองท้องที่ คือ กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความคิดเห็นว่าจากผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติทำให้ ประชาชนให้ความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล และให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆตลอดจนนโยบายของพรรคการเมืองและรัฐบาลที่จะนำเสนอในอนาคต กลุ่มตัวอย่าง “เห็นด้วย”

**ส่วนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ
ปฏิบัติ (ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและจากการตอบแบบสัมภาษณ์)**

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดของ ประชาชนกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นสมาชิกผู้ถือเงินกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 300 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯจำนวน 7 คนและ
กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอบางคนที จำนวน 7 คน

1. เกี่ยวกับประโยชน์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ได้ข้อสรุปในประเด็นดังนี้

1) สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้าน สร้างประโยชน์แก่
สมาชิกที่เข้าร่วมในโครงการในเรื่องการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและ
สังคมในเรื่องการสร้างอาชีพเสริม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อร่วมกัน
ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่ม เช่นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร เป็นการสร้างความสามัคคีทำให้
สังคมชุมชนดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นทำให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง ช่วยให้เกิดการพัฒนาในระดับประเทศ

2) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ทำให้สมาชิกมีรายได้ มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น
จากการเข้าร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ในลักษณะที่เป็นอาชีพเสริม เช่น สมาชิกบางคน
บางกลุ่ม ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกรหรือค้าขาย ต่างก็ได้ประโยชน์จากเงินกู้ของกองทุน
ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำมาลงทุนขยายงานในกิจกรรมการประกอบอาชีพเสริมหรืออาชีพประจำที่มี
ต้นทุนต่ำลง ทำให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้นเป็นการสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากจะเป็นการ
สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังให้
ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ของการดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านยังช่วยแก้ไขปัญหาความ
ยากจนในระดับหนึ่ง เช่น เป็นการกระจายรายได้มาสู่ประชาชนระดับรากหญ้าโดยตรงอีกด้วย

3) กองทุนหมู่บ้านฯ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่า
กองทุนหมู่บ้านฯ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นและช่วยลดรายจ่าย
จากอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำมากที่กู้จากเงินกองทุนฯ

4) เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชน กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าเป้าหมายหรือ
วัตถุประสงค์ของนโยบายส่งเสริมให้สมาชิกใช้ทักษะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับวิถีชีวิต
ผนวกกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการเพื่อ
พัฒนาอาชีพสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน สร้างความเจริญแก่ชุมชนและยกระดับความเป็นอยู่
ให้ดีขึ้นนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5) เป็นการส่งเสริมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าจากเงินกู้ที่สมาชิกได้กู้จากเงินกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบางคนก็ สมาชิกได้มีการนำไปร่วมกันลงทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบโดยการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นอาชีพเสริม เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง โดยความสมัครใจ มีการเลือกประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม เภรียญิก ตามความเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินการด้วยตนเองในการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือติดต่อตลาดนอกชุมชน โดยมีหน่วยงานพัฒนาชุมชนเป็นที่เล็งเห็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ เป็นการฝึกฝนหรือพัฒนาคุณภาพของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ในการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯที่ผ่านมา เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่ของความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

ต้องการให้การพิจารณาอนุมัติวงเงินที่สมาชิกขอกู้เพิ่มจำนวนให้เพียงพอหรือใกล้เคียงกับความต้องการของสมาชิก

ต้องการให้ช่วยดำเนินการจัดหายานพาหนะ เช่น จักรยานยนต์ที่ติดรถสามล้อบรรทุกข้าง โดยผันจากโครงการ เอส.เอ็ม.แอล.ที่มีในหมู่บ้าน เพื่อใช้บรรทุกสินค้าไปส่งตลาด

ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯมากขึ้น

ต้องการขอเพิ่มบุคลากรคือ "พัฒนากร" เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนพัฒนากรน้อยเกินไป
อุปสรรค

ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย ควรปรับปรุง

ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่คอยประสานงานในโครงการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นกิจจ
ลักษณะ

ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านฯ ควรจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการกองทุนฯคนใหม่ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งแทนคณะเดิมที่จะครบวาระเพื่อจะได้เรียนรู้งานล่วงหน้าเพื่อสานต่องานบริหารกองทุนฯด้วยความเรียบร้อย สถานงานได้ต่อเนื่องเพื่อความสะดวกของสมาชิก

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ

(ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์: ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ)

ผลวิเคราะห์จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่น ที่กำหนดผู้ใหญ่วัยบ้าน ได้ข้อสรุปดังนี้

ข้อคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับประโยชน์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ

1. สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน

นอกจากประโยชน์ในด้านของการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนแล้วยังช่วยให้สมาชิกใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ มีการประกอบอาชีพผลิตสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลเป็นอาชีพเสริม

2. สร้างเสริมความสามัคคีในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นว่าการรวมกลุ่มของสมาชิกที่เข้าร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสามัคคีในชุมชนทั้งในระดับครอบครัว ในระดับชุมชน และภายนอกชุมชน เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ต้องมีการติดต่อประสานงานกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน หรือ ระหว่างสมาชิกกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ เช่น การติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานพัฒนาชุมชนที่ทำหน้าที่อบรมถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และประสานงานในด้านต่างๆตามระเบียบวาระหรือแนวทางปฏิบัติของโครงการที่ได้กำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เป็นต้น

3. สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน

ปัจจุบันวิถีชีวิตชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามได้มีการพัฒนามาเป็นแหล่งท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนจนเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและเข้ามาใช้บริการมรปริมาณเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชนส่งผลทางอ้อมเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม

4. การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง ภูมิประเทศ อาชีพที่สืบทอดกันมา จากบรรพบุรุษคือการทำน้ำตาลมะพร้าว การจับสัตว์น้ำ การต้มหอยแมลงภู่น้ำตามชายฝั่ง การจับหอยหลอด เลี้ยงกุ้งและปูทะเล การทำถ่านไม้โกงกาง ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการใช้สมุนไพรซึ่งจังหวัดสมุทรสงครามนับเป็นแหล่งพืชสมุนไพรสำคัญที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งมา ใช้ประโยชน์ผลิตเป็น ยารักษาโรค เครื่องสำอาง ฯลฯ เป็นการเพิ่มคุณค่า และ มูลค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ

จากการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายโดยภาพรวมประสบความสำเร็จ ควรมีการปรับปรุงบางประการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ายังต้องปรับปรุงเพิ่มเติม อาทิเช่น

- 1). ควรจัดให้มีศูนย์กิจกรรมในหมู่บ้าน โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้าน
- 2). ทุกหมู่บ้าน ควรให้มีการกระจายข่าวที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯเสมอๆ
- 3). ควรจัดให้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกองทุนหมู่บ้านฯเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันในระหว่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ แล้วนำข้อดีข้อเสียจากกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กองทุน และมวลสมาชิก
- 4). ควรเพิ่มวงเงินกองทุนให้มีความสมดุลย์กับ

จำนวนประชากร เนื่องจาก ในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนมาก-น้อย ไม่เท่ากัน แต่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านฯเท่ากันทุกหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทในกรณีที่มีหมู่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ 200 คนการเฉลี่ยวงเงินให้สมาชิกกู้ยืมแล้วจะสามารถให้กู้เพียงรายละ 5,000 บาทเท่านั้นขณะที่หมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือน และประชากรน้อย มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการเพียง 50 รายแต่สามารถกู้เงินจากกองทุนฯถึงรายละ 20,000 บาทเต็มตามจำนวนที่กำหนดสูงสุดปัญหาที่ตามมาคือเงินที่ผู้ขอกู้ต้องการไม่เพียงพอกับความจำเป็นของผู้ขอกู้

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้รัฐควรจัดเงินสรรจจำนวนเงินทุนให้กับกองทุนหมู่บ้านฯในวงเงินที่เพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาเพิ่มวงเงินเป็นรายหมู่บ้านตามเกณฑ์ที่กำหนดจากจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ และพิจารณาจากผลงานและความสามารถของคณะกรรมการในการบริหารกองทุนฯ สภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านฯมีเงินพอเพียงสำหรับการจัดสรรให้กับสมาชิกผู้ขอกู้เงิน อันจะมีผลให้สมาชิกได้วงเงินในจำนวนที่มากขึ้นสามารถ ลงทุนในกิจการได้มากขึ้น จะทำให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้นอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วย

- 5). ควรส่งเสริมให้กรรมการกองทุนฯได้รับการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูล นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ในด้านต่างๆให้เข้มข้น เช่น ด้านการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯหลังวาระ ด้านระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกกองทุน และด้านวิธีดำเนินการขอกู้เงินจากกองทุน
- 6). รัฐบาลควรส่งเสริมการประกอบอาชีพให้หลากหลายเพิ่มขึ้นโดยจัดส่งวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิก

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้สามารถนำมาทดสอบโดยใช้ ค่าสถิติ ไคสแควร์ (Chi-Squar) และกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง พ.ศ.2548

ตารางที่ 4.7 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมือง ด้านการเลือกตั้ง พ.ศ.2548	χ^2	P
ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ	69.046	0.000

$P < 0.05$ จากตาราง 4.7 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายการไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านผลการเลือกตั้ง พ.ศ.2548 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติอย่างมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองในด้านผลการเลือกตั้ง พ.ศ.2548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง พ.ศ.2548

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง พ.ศ.2548	χ^2	P
ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ	98.77	0.00

$P < 0.05$ จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านผลการเลือกตั้ง พ.ศ.2548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล
ตารางที่ 4.9 แสดงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล	χ^2	P
ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ	89.064	0.000

$P < 0.05$ จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล

ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 4 ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล
ตารางที่ 5.0 แสดงความพึงพอใจของประชาชนมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล	χ^2	P
ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้าน	88.407	0.000

$P < 0.05$ จากตาราง 5.0 พบว่าความพึงพอใจต่อการนำนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองในด้านการจัดตั้งรัฐบาลฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล

ตารางที่ 5.1 แสดงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่น		
ศรัทธาในรัฐบาล	χ^2	P
ผลสัมฤทธิ์ในการนำ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ	90.506	0.000

$P < 0.05$ จากตารางที่ 5.1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมี

ความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล

นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองในด้านความเชื่อมั่นศรัทธา รัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 6 ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายที่มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล

ตารางที่ 5.2 แสดงความพึงพอใจของประชาชนมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง

ผลทางการเมือง		
ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล		
	χ^2	P
ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ	91.875	0.000

$P < 0.05$

จากตารางที่ 5.2 พบว่า ความพึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 7 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

ตารางที่ 5.3 แสดงผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมือง
ผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจ

ในการบริหารประเทศของรัฐบาล	χ^2	P
ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ	87.403	0.000

$P < 0.05$

จากตารางที่ 5.3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 8 ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายที่มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

ตารางที่ 5.4 แสดงความพึงพอใจของประชาชนด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของ
รัฐบาล

ผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจ

ในการบริหารประเทศของรัฐบาล	χ^2	P
ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ	90.670	0.000

$P < 0.05$

จากตารางที่ 5.4 พบว่า ความพึงพอใจต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ กับ ผลทางการเมือง กรณีศึกษาอำเภอ บางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

1.1.2 เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านฯ ต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

1.1.3 เพื่อศึกษาถึงผลทางการเมืองซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติกับความพึงพอใจของประชาชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ (1) ประชาชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านฯ ที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางคนที 12 ตำบล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากแต่ละตำบลได้กลุ่มตัวอย่างตำบลละ 25 คน รวมเป็นจำนวน 300 คน (2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 7 คน (3) ผู้ปกครองท้องที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 7 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 314 คน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและไคสแควร์

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองที่มีจำนวนมากกว่าเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพครอบครัว สมรส ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีรายได้ประจำต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ เป็นเพศหญิง 5 คน เพศชาย 2 คน มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ รับผิดชอบในโครงการกองทุนหมู่บ้านมาแล้วเป็นระยะเวลา 4 ปี จำนวน 6 คน และ 3 ปี 1 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ปกครองท้องที่ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน พบว่าเป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 1 คน มีตำแหน่งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน รับผิดชอบในหน้าที่มาแล้วมีระยะเวลา 5 -10 ปี จำนวน 4 คน และ 4 ปี จำนวน 3 คน

1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองฯ ไปปฏิบัติ ผลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ประเด็นที่มีความสำเร็จได้แก่

- 1) เป็นการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน รongลงมา
- 2) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า
- 3) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
- 4) เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชน
- 5) เป็นการส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

1.3.3 ความพึงพอใจในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ผลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากคือ

- 1) ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการบริหารกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รongลงมาได้แก่
- 2) กระบวนการในการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ มีความเหมาะสม รวดเร็ว
- 3) การสร้างเครือข่ายกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน
- 4) กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ
- 5) กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

1.3.4. ผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ พบว่าโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เรื่องที่เห็นด้วย ได้แก่ ทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจต่อพรรคการเมืองและรัฐบาลมีความตั้งใจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคไทยรักไทยมาก(ร้อยละ79.3)รองลงมามีความเชื่อมั่นศรัทธา(ร้อยละ71.7) และทำให้ประชาชนให้การสนับสนุนการดำเนินการทางการเมือง และนโยบายของรัฐบาล การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของพรรคการเมืองและรัฐบาล

1.3.5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ให้ข้อคิดเห็นในด้าน

- 1 ประโยชน์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ได้แก่ สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ทำให้มีการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้แก่ชุมชน และช่วยส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
2. ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานตามนโยบายที่ผ่านมา ได้แก่

ผลการทดสอบสมมติฐาน

- 1) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 2) ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 3) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 4) ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านการจัดตั้งรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 5) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 6) ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 7) ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 8) ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายมีความสัมพันธ์กับผลทางการเมืองด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับ ผลทางการเมือง กรณีศึกษา อำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประสบผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายเนื่องจากสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของนโยบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ (1) สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชน(2) กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า (3) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน (4) เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชน (4) เป็นการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้แก่ชุมชนส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จและการวัดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน ฮอร์น (Van Horn) และแวน มิเตอร์ (Van Meter) ที่กล่าวว่า

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายคือรัฐบาล โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายไว้ล่วงหน้า ซึ่งผู้ปฏิบัติได้แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขณะเดียวกันก็เป็นการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแนวทาง การกำหนดนโยบาย เป็นผลจากการตัดสินใจกำหนดนโยบาย โดยพิจารณาทางเลือกและวัตถุประสงค์ของนโยบายไว้ล่วงหน้า เมื่อนโยบายได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย นโยบายนั้นจะถูกส่งให้องค์กรราชการที่รับผิดชอบเป็นผู้นำไปปฏิบัติโดยมีการกิจชัดเจนว่าจะต้องปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติยังเกิดจากการที่ได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจังเป็นผลผลิตของกระบวนการทางการเมืองที่มีอำนาจสั่งการและอำนาจบริหาร ตามกฎหมายทำให้ผู้ปฏิบัติ คือ องค์กรทางราชการต้องนำนโยบายไปปฏิบัติโดยระดมสรรพกำลัง คือ คน งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไปบริหารจัดการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

พิจารณาในแง่ของตัวแบบตามที่ วรเดช จันทรศร ได้สรุปไว้ 6 ตัวแบบ กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของรัฐบาลมีลักษณะผสมผสานอยู่ในตัวแบบต่างๆทั้งตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) คือ การที่ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย การกำหนดภารกิจ การมอบหมายงาน การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การเริ่มนำระบบการวัดผลที่มีประสิทธิภาพมาใช้ และ การใช้มาตรการให้คุณให้โทษ เพื่อช่วยเสริมสร้างให้มาตรฐานในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) คือการที่ได้มีการปรับโครงสร้างขององค์กรทางราชการให้มีความเหมาะสมมากขึ้น มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางราชการทั้งทางด้านการบริหารและด้านเทคนิค และการสนับสนุนด้านงบประมาณ

และวัสดุ อุปกรณ์ และตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model) ซึ่งให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรบุคคลากรเหนือสิ่งอื่นใด องค์กรก็มีความสอดคล้องในแง่ของการพยายามสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหาร รวมทั้งส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ปรากฏออกมาในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ ริปเปล และ แฟรงคริน (Randall B.Ripley and Grace A.Franklin) ซึ่งวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจากระดับของความร่วมมือที่ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือต่อผู้กำหนดนโยบายและสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเพราะได้รับผลที่เกิดขึ้นในระยะสั้น แต่หากพิจารณาแนวทางการวัดจากการบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายโดยคำนึงถึงความขัดแย้งหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น อาจไม่สามารถกล่าวได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติมีระดับความสำเร็จในระดับสูงเช่นในกรณีแรก เพราะนโยบายเหล่านี้เป็นเรื่องใหม่ จึงมีความขัดแย้งและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานค่อนข้างมากและ ผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สมใจ ไวปรีซี (2546:ง) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : ศึกษากรณีอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านในลักษณะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่สำคัญของหมู่บ้านในการพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาความเดือดร้อนเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วนทางการเงินสำหรับประชาชนในหมู่บ้าน มีส่วนเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีความสามารถในการจัดการเงินกองทุนของตนเอง ตลอดจนมีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจจะต้องพิจารณากันในระยะยาวด้วยเพราะ ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) ต้องวัดกันในระยะยาวซึ่งต่างกับผลผลิต(Outputs) ที่เกิดขึ้นในทันทีที่ได้มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.2 ความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในประโยชน์ที่เกิดจาก ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในประเด็นดังนี้

- (1) ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- (2) กระบวนการในการขอกู้เงินจากกองทุนมีความเหมาะสมรวดเร็ว
- (3) การสร้างเครือข่ายกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจในชุมชน
- (4) กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ
- (5) กองทุนหมู่บ้านทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น

ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับความพึงพอใจพอที่จะสรุปได้ดังนี้

แนวคิดของ เซลลี (Shelly) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ
 ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดมีความสุขและความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ
 ความสุขสามารถทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความสุขเป็น
 ความรู้สึกที่ซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

แนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) และ เฮอส์เบอก (Herzberg) กล่าวว่า ความพึงพอใจจะ
 เกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองก็อาจพิจารณาได้ว่าการดำเนินนโยบาย
 ของรัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งจากความต้องการจากภายนอก
 และความต้องการจากภายในซึ่งมีข้อสนับสนุนก็คือ ในสังคมที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบันนี้
 ประชาชนต้องการทั้งโอกาสและต้องการได้รับการตอบสนองทางด้านเศรษฐกิจเป็นอันมาก เมื่อ
 รัฐบาลสามารถดำเนินนโยบายที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ก็ย่อมสร้างความพึงพอใจ
 ให้แก่ประชาชนเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ความพึงพอใจที่ประชาชนได้รับจากการที่รัฐบาลนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นความรู้สึกทางบวกจึง
 นำไปสู่การยอมรับเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา และให้การสนับสนุนรัฐบาลในที่สุด

แนวคิดของ กัลดลัช และ ไรด์ (Gundlach and Reid) กล่าวว่า ความพึงพอใจของ
 ประชาชนต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เกิดจากการได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่แล้วตอบสนอง
 ความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาของประชาชนได้

นักวิชาการของไทย อาทิเช่น สุริยะ วิริยะสวัสดิ์ ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจหลัง
 การให้บริการของหน่วยงานของรัฐว่า หมายถึงระดับความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดขึ้น
 หลังจากได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่แล้วสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาที่
 ตนประสบอยู่ได้หรือไม่และทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจมากน้อยเพียงใด (สุริยะ วิริยะ
 สวัสดิ์, 2530)

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ กับงานวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
 ต่อกระบวนการยุติธรรม: การสำรวจปัจจัยและผลกระทบระดับยูนิเวอร์ซิเททและระดับมัลติแควริเอท
 ได้ให้ความหมายความพึงพอใจของประชาชน ต่อกระบวนการยุติธรรมว่า หมายถึง ทัศนคติทั้ง
 เชิงปฏิฐานและเชิงนิเสธของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531)

วัลดาชายหาด เห็นว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ หมายถึง
 ระดับความพึงพอใจของประชาชนภายหลังจากการได้รับการบริการสาธารณะการรักษาความ
 สะอาดของกรุงเทพมหานครโดยประเมินจากเกณฑ์ที่แต่ละคนมีอยู่ (วัลดา ชายหาด, 2532)

นักวิชาการ อีกหลายท่านที่ได้กล่าวไว้ในลักษณะใกล้เคียงกันและผลจากการวิเคราะห์
 ดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ไกรสร เพ็ญสกุล (2541:67-69) ที่ทำการศึกษาเรื่อง
 "ความพึงพอใจของหัวหน้าครัวเรือนสมาชิกต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.)ของ

กระทรวงมหาดไทยปีพ.ศ.2536-2538” พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการในเรื่องเกี่ยวกับการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง การเอาใจใส่ติดตามให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและรายได้ที่ได้รับ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกิจ เรียมประเสริฐ (2545: 55-56) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนและสมาชิกกองทุนที่เข้าร่วมโครงการและกู้ยืมเงินโครงการมีความพึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและผลลัพธ์จากการกู้ยืมเงินทำให้ประชาชนและสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

ชุตินา ตระกูลไทย (2535,บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้าน บ้านท่าน้ำ หมู่3 ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ผลการดำเนินงานของโครงการในส่วนของแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ทางด้านการจัดระบบบริหารกองทุน มีองค์กรจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ชัดเจน ในเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาของ จันทรเพ็ญ ยศแสนย์ (2545,109-110) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพระจังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้านมีความชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพปัญหา วงเงินกองทุนมีปริมาณเพียงพอต่อสมาชิกและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนในระดับหนึ่ง การได้มาซึ่งระเบียบกองทุนกรรมการกองทุนมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน มีคุณสมบัติเหมาะสมกับหน้าที่พิจารณาระเบียบก่อนเลือกกรรมการ การประสานงานมีความเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกองทุนต่างๆการติดตามหนี้ที่ถึงกำหนดคืน มีการเตือนล่วงหน้า การแก้ปัญหาใช้หลักการมีส่วนร่วมและใช้หลักประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านความเป็นธรรมของคณะกรรมการในการอนุมัติเงินกู้ จำนวนเงินกู้ ความเท่าเทียมกันในการเสนอขอเงินกู้ ขั้นตอนการขอกู้ และระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ด้านการพัฒนาสังคมนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของรัฐบาลปัจจุบัน กล่าวคือ กลุ่มออมทรัพย์เป็นการส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย ความสามัคคี และการพัฒนาผู้นำ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่เกิดจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนตามแนวคิดของ วรเดชจันทรศร การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีม มีประสิทธิภาพ สร้างความผูกพันเพื่อให้เกิดการยอมรับ การทำให้ผู้ปฏิบัติตระหนักในความสำคัญของนโยบาย ก็คือความสำเร็จและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน วรูม (Vroom) ยังได้กล่าวว่า ทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่ง สามารถใช้ทดแทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ส่วนความพึงพอใจในด้านจำนวนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ความพึง

พอใจในด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน ตลอดจนความพึงพอใจในด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการกู้ยืม เงินกองทุนฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรหรือสิ่งแรกที่เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนอง จะเกิดความพึงพอใจ เช่น ถ้าบุคคลต้องการเงินแล้ว ได้เงินตามความต้องการของเขาเขาก็ได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.3 ผลทางการเมือง

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าในกรณีนี้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ ประชาชนจะเกิดความนิยมศรัทธาในรัฐบาล ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในนโยบายที่รัฐบาลจะนำเสนอต่อไปและสุดท้ายประชาชนจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาล ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีความไว้วางใจทางการเมืองและแนวทางการตัดสินใจทางการเมืองทฤษฎีทางเลือกสังคม ทฤษฎีสมเหตุผล และทฤษฎีระบบของ เดวิด ฮีตัน ซึ่งนำมาเป็นกรอบวิเคราะห์ ดังนี้

พิจารณาจาก ทฤษฎีความไว้วางใจทางการเมือง

สามารถอธิบายได้ว่าความไว้วางใจทางการเมืองเป็นการประเมินขั้นเริ่มต้นที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลสถาบันทางการเมืองเป็นทัศนคติ หรือความโน้มเอียงที่เกิดขึ้น หรือเป็นความเชื่อที่ประชาชนมีต่อพฤติกรรมของรัฐบาล หรือผู้ปกครองว่า มีผลงานและความรับผิดชอบ สมตามความคาดหวังของประชาชนหรือไม่ ทั้งในด้านนโยบาย วิธีการและการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ความรู้สึกไว้วางใจทางการเมืองของบุคคลซึ่งมองความรู้สึกไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธาในสถาบันทางการเมือง ตามตัวแบบในแง่ผลงานของสถาบัน ตัวแบบนี้เน้นไปที่ผลงานและการดำเนินงานของรัฐบาลในฐานะที่เป็นกุญแจที่จะเข้าใจถึงความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล สถาบันของรัฐที่ดำเนินงานอย่างดีก็จะได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่นจากประชาชน ส่วนสถาบันที่ดำเนินงานไม่ดีหรือไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในระดับต่ำ ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และการให้การสนับสนุนของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลจะมีความไว้วางใจต่อรัฐบาลและสถาบันทางการเมือง พบว่าผู้มีนโยบายแยกห่างหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลจะมีความไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาลในระดับสูง ส่วนผู้ที่ออกเสียงเลือกพรรคฝ่ายรัฐบาลจะรู้สึกว่าตนใกล้ชิดกับนโยบายของรัฐบาลมากกว่านโยบาย จะมีส่วนสัมพันธ์กับความไว้วางใจ และมีผลต่อไปยังการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองด้วย

ในกรณีที่นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นผลงานของรัฐบาลซึ่งประชาชนให้การสนับสนุนและมีความพึงพอใจ จึงทำให้รัฐบาล พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้รับความไว้วางใจ มีความเชื่อมั่นศรัทธาและให้การสนับสนุนกิจกรรมนโยบายทางการเมืองและตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ถ้ามีการเลือกตั้งครั้งต่อไป

พิจารณาจากแนวทฤษฎีทางเลือกของสังคม

สามารถอธิบายได้ว่าในกระบวนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาลหรือพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่งของประชาชนนั้น นอกเหนือจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งอาจเกิดจากความสำนึกในบทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามบทบัญญัติของกฎหมายที่สังคมได้กำหนดขึ้นแล้ว การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาลหรือพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่งของประชาชนนั้น อาจจะขึ้นอยู่กับพิจารณาเปรียบเทียบถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเป็นหลัก โดยประชาชนอาจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาล หรือ พรรคการเมืองที่มีนโยบายชัดเจนสามารถตอบสนองความต้องการ หรือ แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี รัฐบาลหรือพรรคการเมืองใดที่สามารถนำเสนอนโยบายที่สร้างผลประโยชน์ ให้สวัสดิการหรือก่อให้เกิดความพึงพอใจให้กับประชาชนได้มากที่สุด โอกาสที่ประชาชนจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับรัฐบาลหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ย่อมมีสูง

กรณีของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เป็นนโยบายที่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชน เป็นประโยชน์และสามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงทำให้รัฐบาลได้รับการสนับสนุนมากที่สุดจากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา

พิจารณาจากแนวทางการตัดสินใจทางการเมือง

พบว่า ความนิยมศรัทธาในรัฐบาลของประชาชนอาจเกิดจากกระบวนการตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผล โดยประชาชนได้คิดคำนวณโดยยึดค่านิยมของตนเองโดยพิจารณาไตร่ตรองทางเลือกต่างๆ โดยคำนึงถึงผลดีผลเสียของทางเลือกแต่ละทางเป็นหลักด้วยการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกแต่ละทางไว้ รัฐบาลหรือ พรรคการเมืองใดที่ประชาชนพิจารณาด้วยค่านิยม ความคิดเห็นส่วนตัวบวกกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับรัฐบาลหรือพรรคการเมืองนั้นๆ แล้วว่า สามารถเสนอสวัสดิการ หรือ เสนอ นโยบายที่สร้าง *ผลประโยชน์* ตอบแทนให้ประชาชนในด้านต่างๆ ได้สูงสุดช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ประชาชนย่อมให้ความนิยมศรัทธา ในรัฐบาล หรือ พรรคการเมืองนั้น มากกว่าให้รัฐบาลหรือพรรคการเมืองที่ประชาชนได้พิจารณาแล้วว่าตนเองจะได้รับผลเสีย มากกว่าผลดีจากการดำเนินงานของรัฐบาลหรือพรรคการเมืองนั้นๆ

พิจารณาจากทฤษฎีสมเหตุสมผลและแนวทางการตัดสินใจของ แอนโทนีดาวส์

สามารถอธิบายได้ว่า ในทุกสังคมการเมือง การตัดสินใจทางการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยปกติทั่วไป เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในทุกสังคมและมีผลกระทบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนกระทบต่อการอยู่รอดของสังคม โดยส่วนรวม ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและโดยอ้อมต่อความกินดีอยู่ดี และการพัฒนาประเทศ การตัดสินใจอาจเป็นการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มบุคคลก็ได้ ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่ต้องมีความสมเหตุสมผลของการตัดสินใจและพยายามให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความสมเหตุสมผลนั้นเกี่ยวข้องกับทางเลือก ทางเลือกของการตัดสินใจในรูปบุคคลผู้นั้น

ใช้ค่านิยมของตนเป็นหลักตัดสินใจโดยจะวัดผลพฤติกรรมที่ออกมาในเรื่องพฤติกรรมที่ชอบด้วยเหตุผล การกระทำใดก็ตามก็ย่อมถือว่ามีลักษณะชอบด้วยเหตุผลหากการกระทำนั้นมุ่งให้บรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด

ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากเป้าหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ความชอบด้วยเหตุผลคือการกระทำที่มีประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมาย ความชอบด้วยเหตุผลในแง่ของบุคคลหมายความว่าบุคคลตัดสินใจทำอะไรลงไปโดยได้ประโยชน์สูงสุดตามที่เขาต้องการโดยที่การตัดสินใจจะคำนึงถึงผลได้เป็นหลัก กับคำนึงถึงผลเสียเป็นหลัก คำนึงถึงผลได้เป็นหลักคือให้ได้ผลประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด คำนึงถึงผลเสียเป็นหลักคือ มุ่งลดความเสียหายน้อยที่สุด

ส่วนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงตามแนวทางของ แอนโทนีดาร์วิน ผู้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงแต่ละคนปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผล คือคิดคำนวณ โดยเขาจะตัดสินใจว่าต้องการให้พรรคใดชนะและพิจารณาผลงานของพรรคต่างๆจากที่ผ่านมาในอดีต โดยคาดหวังว่าตนจะได้รับประโยชน์ หากพรรคนั้นได้เป็นรัฐบาล

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่ประชาชนมีความพึงพอใจ ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนสูงสุดได้รับสวัสดิการสร้างงานสร้างรายได้สนองตอบต่อความต้องการตามแนวคิด ทฤษฎีทางเลือกของสังคมทฤษฎีความสมเหตุ สมผล และแนวทางการตัดสินใจของแอนโทนีดาร์วิน โอกาสที่ประชาชนจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครในนามพรรครัฐบาลหรือตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองที่น่าเสนอนโยบายที่ตรงใจ ย่อมมีโอกาสสูงพิจารณาจากตัวแบบทฤษฎีระบบของ เดวิด ฮีส์ตัน

ซึ่งเป็นระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าการตัดสินใจหรือระบบการเมือง ปัจจัยนำออกหรือผลผลิต ผลสะท้อนกลับและสภาพแวดล้อม โดยมองว่า นโยบายสาธารณะเป็นการตอบสนองอย่างหนึ่งของระบบการเมืองที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่มีการเรียกร้องต่อระบบการเมือง ถ้านโยบายที่ออกมามีความเหมาะสมตอบสนองความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนได้ ก็จะก่อให้เกิดการสนับสนุนต่อการตัดสินใจทางการเมือง

กรณีที่นโยบายประสบความสำเร็จ ประชาชนได้รับผลตอบแทนจากนโยบายสูงสุด ผลย้อนกลับอาจอยู่ในรูปของการให้การสนับสนุนรัฐบาลหรือพรรคการเมือง การเข้าร่วมหรือให้การช่วยเหลือกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาลหรือพรรคการเมืองต่อไป นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนการดำเนินการทางการเมืองนโยบายและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของพรรคการเมืองและรัฐบาลซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีระบบของ เดวิดฮีส์ตัน

ในกรณีของนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลได้เสนอให้กับประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนระดับรากหญ้าที่ประสบปัญหาความยากจนซึ่งถือเป็นปัจจัยนำเข้าผ่านเข้ามาสู่ระบบการเมือง ระบบการเมืองก็จะทำหน้าที่ในการแปรเปลี่ยนการตัดสินใจให้เป็นนโยบายโดยมีเป้าหมายในการตอบสนองความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนและจากผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามนโยบายนี้อาจเกิดทั้งผลดีและผลเสียกับประชาชน การประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จ

ล้มเหลวในการนำไปปฏิบัติอย่างไรนั้นก็จะเป็นปัจจัยย้อนกลับมายังรัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจ เชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธาและตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครในนามพรรครัฐบาลถ้ามีการเลือกตั้งครั้งต่อไป นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนการดำเนินการทางการเมือง นโยบายและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของพรรคการเมืองและรัฐบาลซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของเดวิด ฮีตัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการซึ่งอาจจะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไป ปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการค้นพบในงานวิจัยเป็นหลัก ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ โดยรวมทุกด้านอยู่ใน ระดับมากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นด้วย กับ ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายที่รัฐบาลนำเสนอและควรมีการปรับปรุงบางประการ

- 1). ควรจัดให้มีศูนย์กิจกรรมในหมู่บ้าน โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ปฏิบัติการกองทุนหมู่บ้าน
- 2). ทุกหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์การกระจายข่าวที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 3). ควรจัดให้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันในระหว่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่างๆ
- 4). ควรเพิ่มวงเงินกองทุนหมู่บ้านฯ ให้สอดคล้องกับจำนวนสมาชิก
- 5). ควรส่งเสริมให้กรรมการกองทุนให้ได้การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มเติม
- 6). ควรส่งเสริมการประกอบอาชีพให้หลากหลายเพิ่มขึ้นโดยจัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิก
- 7). ควรกำหนดค่าตอบแทน เช่น ค่าพาหนะ หรือเงินเดือนให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาผลทางการเมืองที่เกิดขึ้น นอกจากประเด็น ที่ทำการศึกษามาแล้ว เช่น นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่ช่วยส่งเสริม ประชาธิปไตยในชุมชนอย่างไร

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนโยบายกองทุนหมู่บ้านในชนบทกับกองทุนหมู่บ้านในชุมชนเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ จากการศึกษาวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละชุมชนนั้นๆ

3. ควรทำการศึกษาวิจัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา ให้ดำเนินงานตามนโยบายให้มีความยั่งยืน

4. ควรทำการวิจัย ประเมินผลถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินงานตามนโยบายเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ
สูงสุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2537) การพัฒนาและวิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อม วิธีวิทยาศึกษา
สังคมไทย : วิถีใหม่แห่งการพัฒนา โครงการส่งเสริมองค์การพัฒนาเอกชนไทย
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์
- กนกอร กบิลลิกกะวานิชย์ (2541) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย
ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา โครงการปรับปรุงมาตรฐานบาทวิถีของกรุงเทพมหานคร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กมล สมวิเชียร (2526) ประชาชนไทยกับสังคมไทย กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- กรรณิกา กิจดิเวชกุล (2545) ทางเลือกข้อเสนอภาคประชาชนไทยต่อการประชุมสุดยอดว่า
ด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา
- กรมการพัฒนาชุมชน (2544) คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ธนาวารกิจ
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2529) รายงานผลการศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตรค่ายบางระจัน จำกัด อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. กรุงเทพฯ
กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กล้า ทองขาว (2534) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย สาธารณะ
ไปปฏิบัติ กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ
ปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กิ่งแก้ว อินทวาท และ สุนทร จิตุชัย, (2536) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับคุณภาพชีวิตของ
ราษฎรในชนบท : ศึกษาโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในโครงการ
ก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นชีวิตของราษฎรในชนบท: ฝ่ายวิชาการและวางแผน
งานกองพัฒนา สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กรมการพัฒนาชุมชน
- กุลธน ธนาพงศธร (2548) แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เอกสารสอนหน่วยที่ 1
ชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กุลล รัชชา (2539) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะ
ไปปฏิบัติ ศึกษากรณีโครงการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กุลสุมาลย์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527) รัฐประศาสนศาสตร์กับแนวทางระบบ เอกสารสอน
หน่วยที่ 2 ชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- จุมพล หนิมพานิช (2548) *การกำหนดนโยบายสาธารณะ เอกสารการสอน หน่วยที่ 4 ชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน (ฉบับปรับปรุง)* นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จรรยา คุณมี (2539) *ประชากรศึกษากับพัฒนาคุณภาพชีวิต เอกสารประกอบการ ประชากรศาสตร์ และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2527) *สภาพเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมของสังคมหมู่บ้านชนบทกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์*
- จักรทิพย์ นาดสุภา และ พรพิไลเลิศวิชา (2527) *วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 : โอเดียนสโตร์*
- ชวน หลีกภัย (2526) *การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ข่าวสดฉบับพิเศษก้าวสู่ ปีที่ 3 หน้า 73*
- ชัยยุทธ์ ชันธปราบ (2545) *"การพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้โลกาภิวัตน์จะเป็นไปได้หรือไม่" ใน การพัฒนาที่ยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์กับทิศทางการประเทศไทย กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ชีรวัดณ์ นิจนตร (2528) *การศึกษากับการพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา*
- รูปนรรต พรหมอินทร์ (2547) *ทักษิณ ชินวัตร ผู้นำที่ไม่ธรรมดา แต่ธรรมดา รวม บทความวิชาการรัฐศาสตร์ 26 ปี มสธ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล (2545) *"คำประกาศแห่งยุคสมัย" ใน วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์*
- ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2544) *เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- นิคม มุสิกคามะ (2541) *คุณภาพมาตรฐานวัฒนธรรม กรมศิลปากรและสำนักผู้ตรวจ การกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด*
- นิพนธ์ คันธเสรี (2525) *คุณภาพชีวิตกับสังคมไทย ใน เอกสารประกอบประชุมสัมมนา ระดับชาติ เรื่อง "ภาวะสังคมไทย" ชลบุรี : โรงแรมสยามเนเชอรัลรีสอร์ท พัทยา*
- บุษบา สุรชัยโชติพันธ์ และ คณะ (2544) *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ปรินฤจารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*
- ปรัชญา เวสารัชช (2545) *การศึกษาศาสตร์แนวทางการตัดสินใจและทฤษฎีเกม ในเอกสารการ การสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 7 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

- พลทรัพย์ สวนเมืองตุลาพันธ์ (2548) *องค์กรการเงินชุมชน : วินัยและการจัดการ*
โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) กรุงเทพมหานคร :
พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔
สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ:สำนักเลขาธิการ
สำนักนายกรัฐมนตรี
- วรเดช จันทรศร (2543) *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน
จำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์
- วรรณิ เบญจวัฒน์ผล (2538) *การวิเคราะห์การนำนโยบายกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาไป*
ปฏิบัติ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุภชัย ยาวประภาษ (2546) *นโยบายสาธารณะ* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุภชัย ยาวประภาษ (2547) *การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ* เอกสารการสอน
ชุดวิชา การวางแผนนโยบายโครงการและการบริหารโครงการ คณะรัฐศาสตร์
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุชาติา ตั้งธรรม (2545) *ทฤษฎีทางเลือกของสังคม* ในประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐ
ศาสตร์ภาครัฐ หน่วยที่ 4 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนันทา ภูสุวรรณ์ (2537) *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*
ศึกษากรณี กลุ่มออมทรัพย์ในเขตรับผิดชอบของ ศพช.เขต 2 ภาคนิพนธ์ พบ.ม
กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุพร เสียนสลาย (2539) *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ*
ศึกษากรณี นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในประเทศไทย
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวัฒน์ ประกอบเขตกรณ์ (2536) *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์*
เพื่อการผลิต จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคนิพนธ์ พบ.ม. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (2541) *การพัฒนาเครื่องชีวิตคุณภาพชีวิตและ*
สังคมไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์

- พัฒนบริหารศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิต การบริหารพัฒนา-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ประจำคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. อาจารย์ สุวินัย เกิดทับทิม

- พบม. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ประจำคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. อาจารย์ สุรศักดิ์ โตประสี

- พบม. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต-
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ประจำคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

* แบบสอบถาม 1

แบบสอบถาม

เรื่อง

ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่าง
ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ กับ ผลทางการเมือง

ตอนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาเติมคำ หรือ ใส่เครื่องหมาย (/) ในข้อที่ ตรงกับความจริง

(การตอบแบบสอบถามนี้ จะ ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ

() ๑. ชาย

() ๒. หญิง

๒. อายุ

() ๑. ต่ำกว่า ๒๐ ปี

() ๒. ๒๐-๓๐ ปี

() ๓. ๓๑-๔๐ ปี

() ๔. ๔๑-๕๐ ปี

() ๕. ๕๑-๖๐ ปี

() ๖. ๖๑ ปี ขึ้นไป

๓. สถานภาพครอบครัว

() ๑. โสด

() ๒. สมรสแล้ว

() ๓. หย่าร้าง

() ๔. หม้าย

๔. ระดับการศึกษา

() ๑. ประถมศึกษา

() ๒. มัธยมศึกษาตอนต้น

() ๓. มัธยมศึกษาตอนปลาย

() ๔. ปริญญาตรี

() ๕. สูงกว่าปริญญาตรี

๕. อาชีพประจำ / อาชีพหลัก

() ๑. รับราชการ

() ๒. ธุรกิจส่วนตัว

() ๓. พนักงานรัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน

() ๔. เกษตรกร/ค้าขาย

() ๕. รับจ้างทั่วไป

() ๖. อื่นๆ (โปรดระบุ)

๖. รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน

() ๑. ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

() ๒. ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท

() ๓. ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

() ๔. ๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป

*แบบสอบถาม 2

ตอนที่ ๒ : ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ
ท่านคิดว่านโยบายต่อไปนี้ ประสบความสำเร็จมาก-น้อย เพียงใด

คำแนะนำ : กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯไปปฏิบัติ	มีความ สำเร็จ มากที่สุด	มีความ สำเร็จ มาก	มีความ สำเร็จ ปานกลาง	มีความ สำเร็จ น้อย	มีความ สำเร็จ น้อยที่สุด
๑. กองทุนหมู่บ้านสร้างศักยภาพ และ ความ เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ					
๒. นโยบาย กองทุนหมู่บ้านเป็นการ ดำเนิน งานที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชน					
๓. กองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียน					
๔. กองทุนหมู่บ้าน เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ชุมชนทำให้สมาชิก มีรายได้สูงกว่าเดิม					
๕. กองทุนหมู่บ้าน ส่งเสริมนโยบายหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์					

*แบบสอบถาม3

ตอนที่ ๓ : ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ
 ท่านพึงพอใจต่อผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ มาก-น้อย เพียงใด

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ไปปฏิบัติ	พึงพอใจมากที่สุด	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	พึงพอใจน้อยที่สุด
๑. ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนฯ ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง					
๒. กระบวนการดำเนินการขอู้เงินจากกองทุนฯ มีความรวดเร็ว เหมาะสม					
๓. การสร้างเครือข่ายกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อความเข้มแข็งต่อเศรษฐกิจชุมชน					
๔. กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์					
๕. กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น					

*แบบ สอบถาม 4.

ตอนที่ ๔ : ผลทางการเมือง

คำแนะนำ กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ในวงเล็บหน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ท่านจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. หรือไม่
 1. จะไปใช้สิทธิ 2. ไม่ไปใช้สิทธิ 3. ไม่แน่ใจ

2. ในกรณีที่ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งต่อไป ท่านจะเลือก ส.ส. สังกัดพรรคการเมืองใด
 1. พรรคไทยรักไทย 2. พรรคประชาธิปัตย์ 3. พรรคชาติไทย
 4. พรรคอื่นๆ โปรดระบุ

3. ปัจจัยอะไรที่ทำให้ท่านตัดสินใจในการเลือก ส.ส.
 1. วิธีการหาเสียง 2. ตัวผู้สมัคร 3. การนำเสนอนโยบายที่ชัดเจน
 4. อื่นๆ โปรดระบุ

4. เสถียรภาพของรัฐบาลหลังการเลือกตั้งในครั้งหน้า ท่านต้องการให้การจัดตั้งรัฐบาลอย่างไร
 1. รัฐบาลพรรคเดียว 2. รัฐบาลผสมหลายพรรค
 3. รัฐบาลที่มีพรรคการเมืองสองพรรคร่วมกันจัดตั้ง

5. ท่านมีความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาลมากน้อยเพียงใด
 1. เชื่อมั่นศรัทธามาก 2. เชื่อมั่นศรัทธาปานกลาง 3. เชื่อมั่นศรัทธา
 น้อย

6. ท่านมีความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาลหรือไม่
 1. มีความไว้วางใจมาก 2. ไว้วางใจปานกลาง 3. ไว้วางใจน้อย

*แบบสอบถาม 5

ตอนที่ ๕ : ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ

คำชี้แจง : กรุณาแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆต่อไปนี้

๑. นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ให้ประโยชน์อะไรบ้างและต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือหรือปรับปรุงแก้ไขในด้านใดบ้าง

.....
.....
.....

๒. ในการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ที่ผ่านมา ท่านประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง

.....
.....
.....

* * แบบสัมภาษณ์ 1

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ กับ ผลทางการเมือง

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....ระดับ.....

ลักษณะงานที่รับผิดชอบ.....

ระยะเวลาในการรับผิดชอบ.....

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๑. ท่านคิดว่าการนำ นโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ ประสบผลสัมฤทธิ์ผล หรือไม่อย่างไร
๒. ท่านมีความพึงพอใจในการนำ นโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ หรือไม่
 ๑. ท่านคิดว่า การนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ มี ผลทางการเมือง ในแง่ใดต่อไปนี้บ้าง
 ๑. ด้านผลการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2548
 ๒. ด้านการจัดตั้งรัฐบาล
 ๓. ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาล
 ๔. ด้านความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล
๔. ท่านมีความคิดเห็นตลอดจน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำ นโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ อย่างไรบ้าง

* *แบบสัมภาษณ์ 2

ประเด็นที่ ๑ : ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ท่านคิดว่าการดำเนินงานตามนโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ บรรลุเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ของนโยบายในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

๑.๑ สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนและชุมชนเมือง ช่วยให้เกิดการพัฒนาประเทศ

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๑.๒ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ช่วยแก้ปัญหาความยากจน

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๑.๓ กองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๑.๔ สร้างความเจริญแก่ชุมชน เป็นการพัฒนาอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๑.๕ ส่งเสริม หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

* * แบบสัมภาษณ์ 3

ประเด็นที่ ๒ : ความพึงพอใจ ในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ

ท่านคิดว่าผลการดำเนินการตาม นโยบายนี้ประสบผลสัมฤทธิ์ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก หรือไม่ อย่างไร

๒.๑ ประชาชนสามารถกำหนดและจัดการกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๒.๒ กระบวนการในการดำเนินการขอกู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านฯ รวดเร็วและเหมาะสม

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๒.๓ การสร้างเครือข่าย กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อความเข้มแข็ง ต่อ เศรษฐกิจในชุมชน

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๒.๔ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

๒.๕ นโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชน ดีขึ้น

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

** แบบสัมภาษณ์ 4

ประเด็นที่ ๓ : ผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านฯ ไปปฏิบัติ
ท่านคิดว่า การนำนโยบาย ดังกล่าว ไปปฏิบัติ มีผลทางการเมือง ในแง่ใดต่อไปนี้บ้าง

๓.๑ ด้านผลการเลือกตั้ง ทำให้ท่านตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ ถ้ามีการเลือกตั้งทั่วไป
ในสมัยหน้า

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....
.....
.....

๓.๒ ด้านการจัดตั้งรัฐบาล ท่านคิดว่าควรจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพพรรคเดียว

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....
.....
.....

๓.๓ ด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในรัฐบาล ทำให้ท่านเชื่อมั่น เชื่อถือและศรัทธาต่อพรรคการเมือง
และรัฐบาล

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....
.....
.....

๓.๔ ด้านความไว้วางใจ ทำให้ท่านให้ความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล

() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....
.....
.....

******แบบสัมภาษณ์ 5

ประเด็นที่ ๔ : ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน ฯ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในการร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายชูชาติ เลิศรักษ์มงคล
วัน เดือน ปีเกิด	6 ตุลาคม พ.ศ. 2487
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปี พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	บริษัท บริคบายบริด จำกัด
ตำแหน่ง	กรรมการผู้จัดการ